

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1929: 37
JUSTITIEDEPARTEMENTET

FÖRSLAG

TILL

ÄNDRINGAR I LAGSTIFTNINGEN

OM

RÄTT TILL LITTERÄRA OCH
KONSTNÄRLIGA VERK

AVGIVET DEN 28 DECEMBER 1929

AV

DÄRTILL FÖRORDNADE SAKKUNNIGA

S T O C K H O L M

1 9 2 9

Statens offentliga utredningar 1929

Kronologisk förteckning

1. Betänkande och förslag till förenkling av organisation och förvaltning å flottans stationer och varv samt örlogsdepån i Göteborg. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid flottans station i Stockholm. (Supplement till del 3. Lokalfrågor.) Beckman. 80 s. **F6**.
2. Betänkande och förslag angående vissa ekonomiska spörsmål berörande enskilda järnvägar. Beckman. 64 s. **K**.
3. Betänkande och förslag angående tryggnad av hos enskild arbetsgivare anställd personals rätt till utfäst pension. Norstedt. 92 s. **Ju**.
4. Svenska aktiebolags balansräkningar åren 1911—1925. Tiden. 529 s. **Fl**.
5. Redogörelse för de eklestastiska boställena. C. Kopparbergs län. Av Henrik Bovin. Beckman. 117 s. **E**.
6. Utredning och förslag rörande studieunderstöd åt lärjungar vid statens läroverk och med dem jämförliga läroanstalter. Norstedt. 107 s. 14 pl. **E**.
7. Berättelse rörande studier i vissa sinnssjukvårdsfrågor — särskilt arbetsterapi och hjälpverksamhet — i Danmark, Tyskland, Holland och Schweiz. Norstedt. 117 s. **S**.
8. 1928 års tjänstesakkunnigas utredning och förslag i fråga om underofficerarnas tjänsteställning. Fahlcrantz. 90 s. **F6**.
9. Betänkande med förslag till lagstiftning om åtgärder mot ledtriveri samt åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art. Norstedt. 208 s. **S**.
10. Utredning och förslag rörande praktisk lärarkurs för blivande lärare vid de allmänna läroverken m. fl. undervisningsanstalter. Norstedt. 116 s. **E**.
11. Förslag till omorganisation av rättsobducentväsendet m. m. Norstedt. 66 s. 1 karta. **S**.
12. Lagberedningens förslag angående vissa internationella rättsförhållanden. 1. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap m. m. Norstedt. 130 s. **Ju**.
13. Lagberedningens förslag angående vissa internationella rättsförhållanden. 2. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge angående indrivning av underhållsbidrag m. m. Norstedt. 59 s. **Ju**.
14. Betänkande med förslag till steriliseringslag. Beckman. 111 s. **S**.
15. Betänkande med utkast till lagstiftning om ekonomiska föreningars rätt att driva inlåningsrörelse. Marcus. 39 s. **Fl**.
16. Betänkande med förslag till förordning om motorfordon m. m. jämte därmed sammanhängande författningar samt till städa om trafiken å vägar och gator. Marcus. 305 s. **K**.
17. Betänkande angående rationell skatteuppbörd. Marcus. 534 s. 5 utkast till blanketter. **Fl**.
18. Förslag till lag angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootilag) och förordning med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootiförordning). Norstedt. 154 s. **Jo**.
19. Utredning beträffande centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet och en blivande högre lantbruksundervisnings inbördes ställning. Norstedt. 174 s. 28 skissritningar. **Jo**.
20. Utredning och förslag rörande lantmäteriundervisningens ordnande. Marcus. 120 s. **Jo**.
21. Betänkande och förslag rörande understöd åt den civila luftfarten. Beckman. 198 s. **K**.
22. Lagberedningens förslag till revision av ärvdabalken. 3. Förslag till lag om testamente m. m. Norstedt. 450 s. **Ju**.
23. Förslag till tillämpningsföreskrifter till tulltaxeförordningen med motivering jämte utkast till anvisningar till nämnda föreskrifter. Norstedt. 72 s. **Fl**.
24. Betänkande angående en reformerad sjukförsäkring m. m. Beckman. vj, 99 s. **S**.
25. Yttranden av häradshövdingar och rådhusrätter över processkommissionens betänkande angående rättegångsväsendets ombildning. Norstedt. iv, 325 s. **Ju**.
26. Falsk förklaring. Falsk angivelse m. m. Förberedande utkast till strafflag. Speciella delen. 8. Av J. C. W. Thyrgén. Lund, Berling. 217 s. **Ju**.
27. Betänkande angående statens medverkan för vinnande av ökad skogsproduktion å vissa marker. Marcus. 120 s. **Jo**.
28. Betänkande angående moderskapsskydd. Norstedt. 213 s. **S**.
29. Betänkande med förslag till lagstiftning om alkoholistvård. Marcus. 126 s. **S**.
30. Yttranden i anledning av betänkande angående ordnande av vissa ekonomiska och organisatoriska förhållanden vid genomförande av den ifrågasatta rättegångsreformen. 1. (Hovrätter, nedre justitierevisionen, justitiekanslern, häradshövdingar.) Norstedt. vj, 304 (2) s. **Ju**.
31. Yttranden i anledning av betänkande angående ordnande av vissa ekonomiska och organisatoriska förhållanden vid genomförande av den ifrågasatta rättegångsreformen. 2. (Rådhusrätter, vissa centrala verk, länsstyrelser, vissa sammanslutningar.) Norstedt. vj, 431 s. **Ju**.
32. Utredning av vissa frågor rörande tillämpning av 1927 års skolorganisation. Norstedt. 45 s. **E**.
33. Utredning rörande allmänna läroverk för flickor m. m. Norstedt. 108 s. **E**.
34. Betänkande angående statslån till kommuner för inköp av skogsmark i vissa fall. Marcus. 95 s. **Jo**.
35. Statskontorets utlåtande i fråga om grunderna för den olika verk och myndigheter åliggande placeringen av statsverkets jämte därtill hörande fonders kapital. Norstedt. 93 s. **Fl**.
36. Betänkande angående primär jordbruks- och skogskredit. Beckman. 94 s. **Jo**.
37. Förslag till ändringar i lagstiftningen om rätt till litterära och konstnärliga verk. Norstedt. vj, 114 s. **Ju**.

Ann. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E**. = eklestastikdepartementet, **Jo**. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enätlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1929: 37

JUSTITIEDEPARTEMENTET

F Ö R S L A G

TILL

ÄNDRINGAR I LAGSTIFTNINGEN

OM

RÄTT TILL LITTERÄRA OCH KONSTNÄRLIGA VERK

AVGIVET DEN 28 DECEMBER 1929

AV

DÄRTILL FÖRORDNADE SAKKUNNIGA.

STOCKHOLM 1929

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

292441

STATISTISCHES BUREAU
DES KÖNIGREICHS BAYERN

MONATLICHE
BERICHTSHEFTE

AN DER BAYRISCHEN STAATSBANK

STATISTISCHES BUREAU
DES KÖNIGREICHS BAYERN

VERLAG VON J. NEUBAUER

LEBENS- UND WIRTSCHAFTSSTATISTIK

1897

HEFT 1

1

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Justitiedepartementet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 september 1928 har Herr Statsrådets närmaste företrädare i ämbetet tillkallat undertecknade att — närmast med anledning av vad som förekommit vid den i Rom under år 1928 hållna konferensen för revision av bernkonventionen — inom justitiedepartementet verkställa utredning och avgiva förslag i fråga om revision av 1919 års lagstiftning angående rätten till litterära och konstnärliga verk.

Jämväl med stöd av nämnda bemyndigande hava följande personer utsetts att i egenskap av representanter för skilda intressen, som beröras av ifrågavarande lagrevision, biträda de sakkunniga, nämligen: beträffande rätten till litterära verk ordföranden i Sveriges författarförening skriftställaren Ernst Didring samt — sedan han den 15 oktober 1929 på egen begäran entledigats — vice ordföranden i samma förening redaktören Hasse Zetterström, beträffande rätten till musikaliska verk ordföranden i Föreningen svenska tonsättare tillförordnade byråingenjören Kurt Atterberg, beträffande rätten till såväl litterära som musikaliska verk advokaterna Erik Lidforss och Ulf von Konow, beträffande rätten till konstnärliga verk preses i akademien för de fria konsterna f. d. byggnadsrådet Isak Gustaf Clason och professorn vid konsthögskolan Alfred Bergström, för bokförlagsverksamheten bokförläggaren Karl Otto Bonnier, för musikförlagsverksamheten musikhandlanden Emil Carelius, för den periodiska pressen chefredaktören Erik B. Rinman samt för radioverksamheten generaldirektören Per Södermark.

Sedan undertecknade nu slutfört ifrågavarande uppdrag, få vi härmed vördsam samt överlämna förslag till

1) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musikaliska verk;

2) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst.

Därjämte överlämnas motiv till nämnda lagförslag; och bifogas en av de sakkunniga verkställd översättning av den reviderade bernkonventionen av 1928, sammanställd med den reviderade bernkonventionen av 1908.

Stockholm den 28 december 1929.

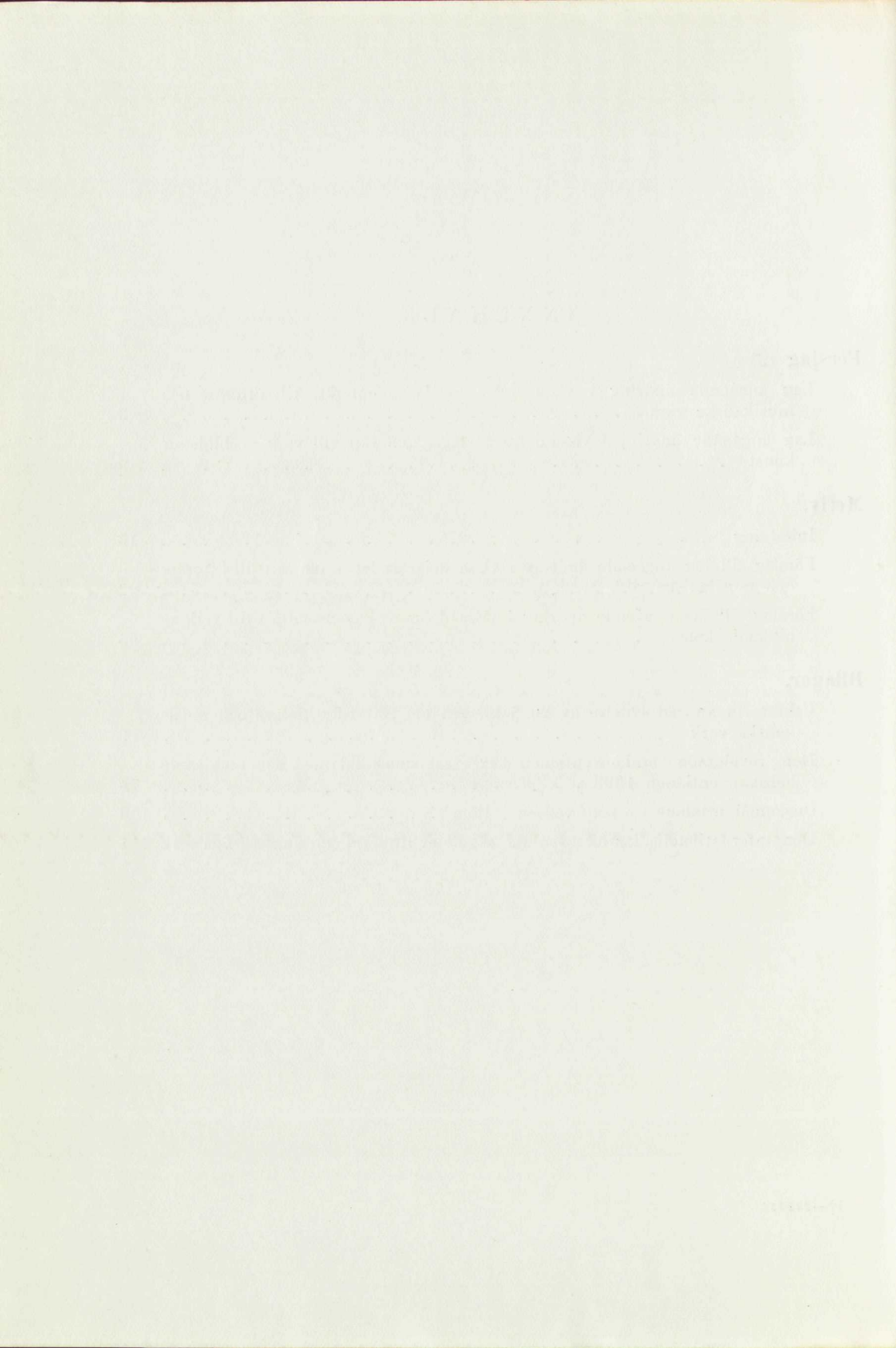
E. MARKS VON WÜRTEMBERG.

HJ. HIMMELSTRAND.

I N N E H Å L L.

	Sid.
Förslag till	
Lag angående ändring i vissa delar av lagen om rätt till litterära och musikaliska verk	3
Lag angående ändring i vissa delar av lagen om rätt till verk av bildande konst	9
Motiv.	
Inledning	15
Förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen om rätt till litterära och musikaliska verk	22
Förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen om rätt till verk av bildande konst	65
Bilagor.	
Utkast till ändrad lydelse av 20 § i lagen om rätt till litterära och musikaliska verk	71
Den reviderade bernkonventionen 1928, sammanställd med den reviderade bernkonventionen 1908	76
Önskemål uttalade av konferensen i Rom	108
Den internationella konferensen för skydd av litterära och konstnärliga verk	111

LAG F Ö R S L A G

LA FORTUNA

Fö r s l a g

till

L a g

angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 (nr 381) om rätt till litterära och musikaliska verk.

Härigenom förordnas, dels att 1—3, 11, 12, 14—18, 24—28 och 32 §§ i lagen den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musikaliska verk, av vilka lagrum 12 § ändrats genom lagen den 18 mars 1927 (nr 51), skola, vissa paragrafer i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse, dels ock att i nämnda lag den 30 maj 1919 skola införas nio nya paragrafer, betecknade 15 a, 16 a, 17 a, 18 a, 24 a, 26 a, 27 a, 27 b och 27 c §§ och lydande som följer:

1 §.

Enligt de i denna lag givna bestämmelser skyddas rätten till följande verk, nämligen:

- 1) skrift och muntligt föredrag;
- 2) musikaliskt verk;
- 3) teckning samt — — — — — såsom konstverk;
- 4) mimiskt verk (balett eller pantomim).

Med författare — — — — — ovan sägs.

2 §.

Författare äge uteslutande — — — — — för hand.

Därjämte hava författare till dramatiskt eller mimiskt verk uteslutande rätt att offentligen uppföra detsamma ävensom tonsättare uteslutande rätt att offentligen utföra av honom komponerat musikaliskt verk.

Innan skrift eller muntligt föredrag utgivits, tillkomme författaren uteslutande rätt att offentligen föredraga verket. Utgiven skrift må ej utan författarens samtycke offentligen uppläsas av den, som yrkesmässigt ägnar sig åt uppläsning; dock vare sådant samtycke icke erforderligt, där betalning ej utgår till uppläsaren.

Tillika have författare uteslutande rätt att genom kinematografi offentligen framföra mimiskt verk (bildfilm) samt att på dylikt sätt offentligen framföra skrift, muntligt föredrag eller musikaliskt verk (ljudfilm), enbart eller i förening med mimiskt verk. Såsom kinematografi anses jämväl annat, kinematografi liknande förfarande.

Författare äge ock — — — — av verket.

Rätten att genom radio utsända verk, som i denna lag avses, vare i varje fall beroende av författarens samtycke.

3 §.

Den enligt 2 § författare tillerkända befogenhet innebär även uteslutande rätt för honom att på sätt i nämnda paragraf sägs mångfaldiga ävensom offentligen uppföra, utföra eller föredraga eller ock medelst kinematografi framföra eller genom radio utsända sitt verk i översättning till annat språk eller från en till annan munart av samma språk, så ock i bearbetning.

Såsom bearbetning anses i synnerhet:

1) dramatisering eller eljest överförande av en skrift från en litterär form till en annan ävensom skrifts överförande till en form, avsedd att återgivnas genom kinematografi;

2) ett musikaliskt — — — — flera sångstämmor.

Såsom bearbetning — — — — självständigt sådant.

11 §.

Utan hinder av vad i denna lag är stadgat vare tillåtet:

1) att vid — — — — ytterligare utveckling;

2) att utgiven dikt varder i musikaliskt verk mångfaldigad såsom text till notskriften eller upptagen på konsertprogram;

3) att mindre delar av utgiven skrift eller, där den är av ringa omfång, hela skriften intages i sådan, ur flera författares skrifter hämtad samling, som efter sin beskaffenhet är avsedd att tjäna till bruk vid gudstjänst eller i skolor eller eljest vid elementär undervisning. I en dylik för den elementära undervisningen avsedd samling må dock icke intagas mer av samma författares skrifter än som motsvarar ett tryckark av dessa; ej heller må i sådan samling helt eller delvis intagas skrift, som är författad för att användas vid den elementära undervisningen.

I fall, varom i första stycket under 2 eller 3 förmåles, må det nyttjade verket icke förändras utan tillstånd av författaren eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 15 §; dock vare, där så erfordras, översättning tillåten.

I vetenskaplig framställning eller i skrift, som är avsedd att tjäna till bruk vid undervisning, må till förklaring av texten intagas teckning eller avbildning, som utgivits eller varit offentligen utställd; dock att teckningen eller avbildningen icke må utan sådant tillstånd, som i nästföregående stycke är sagt, förändras i vidare mån än som nödvändig göres av det för återgivandet använda förfarandet.

12 §.

Likaledes vare tillåtet:

1) att delar — — — — litterärt verk;

2) att ett utgivet musikaliskt verk eller del därav intages i sådan ur flera

tonsättares verk hämtad samling, som efter sin beskaffenhet är avsedd att tjäna till bruk vid gudstjänst eller i skolor, musikskolor dock undantagna, eller eljest vid elementär undervisning. I en dylik för den elementära undervisningen avsedd samling må dock ej av en och samma tonsättare intagas flera verk eller delar därav än som motsvara en tjugondel av samlingens hela antal och högst fem, ej heller något verk eller del därav med flera än trettio-två takter. Ej må i sådan samling helt eller delvis intagas verk, som är författat för att användas vid den elementära undervisningen.

I fall, varom i första stycket under 2 förmäles, må det nyttjade verket icke förändras utan tillstånd av tonsättaren eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 15 §; dock vare tillåtet att för ett instrument eller en sångstämma omsätta verk, som är satt för flera instrument eller stämmor.

Utgivna musikaliska — — — — någon ersättning.

14 §.

Tillåtet vare ock att i tidning eller tidskrift intaga ur annan tidning eller tidskrift hämtade artiklar i ekonomiska, politiska eller religiösa dagsfrågor, så framt ej förbehåll mot eftertryck blivit vid artikeln utsatt.

Då artikel sålunda intages, skall den nyttjade tidningens eller tidskriftens titel angivas.

15 §.

Efter författarens död gånge hans rätt enligt denna lag över till dem, som jämlikt lagstiftningen om giftorätt, arv och testamente äro berättigade till hans kvarlåtenskap, och från dessa vidare enligt enahanda grunder.

15 a §.

Författarrätt må, med eller utan inskränkning, överlåtas till annan. I fråga om verkan av sådan överlåtelse gälle, där ej andra villkor äro avtalade, vad i 16—18 §§ sägs.

16 §.

Har författarrätt med avseende å ett verk till någon överlåtits, må denne icke förändra verket utan tillstånd av författaren eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 15 §.

16 a §.

Författare, som å annan överlåtits rätt till ett verk, äge påfordra att, vid verkets mångfaldigande eller dess offentliga uppförande, utförande eller föredragande eller framförande medelst kinematografi eller utsändande genom radio, angives hans namn eller diktat namn, varunder han plägar framträda.

17 §.

Den, som genom överlåtelse erhållit förlagsrätt till ett verk, må ej utgiva mer än en upplaga, vilken ej må överstiga ettusen exemplar.

Har innehavare av förlagsrätt till ett verk icke inom två år efter det författaren avlämnat fullständigt manuskript utgivit verket, vare hans förlagsrätt förfallen och behålle författaren vad han redan må hava uppburit i betalning.

Har utgivet verk utgått ur bokhandeln och tillkommer förläggaren rätt att utgiva ny upplaga, äge författaren påfordra verkets förnyade utgivande. Varder ej, inom ett år från det han därom gjort framställning hos förläggaren, verket på nytt utgivet, vare lag som i andra stycket sägs.

17 a §.

Varder författarrätt överlåten å förläggare, äger denne ej å överlåtelsen grunda rätt att offentligen uppföra, utföra eller föredraga det verk, överlåtelsen avser, eller låta det framföras medelst kinematografi eller utsändas genom radio eller verkställa översättning eller bearbetning därav eller på mekaniskt instrument eller därtill hörande inrättning överföra verket.

18 §.

Har författare å annan överlåtitt rätt att offentligen uppföra dramatiskt eller mimiskt verk, utföra musikaliskt verk eller föredraga skrift eller muntligt föredrag, vare denne berättigad att, på det sätt överlåtelsen avser, återgiva verket överallt och så ofta han finner för gott, men ej att på annan överlåta någon rätt därtill.

Överlåtelse, varom här är fråga, skall anses gälla för en tid av fem år. Har, då uteslutande rätt att uppföra, utföra eller föredraga ett verk till någon överlåtitts för längre tid än fem år, denne under fem på varandra följande år ej begagnat sig därav, vare den, som överlåtitt rätten, oförhindrad att lämna tillstånd till verkets återgivande även åt andra.

18 a §.

Vid överlåtelse, som i 18 § sägs, företrädes i fråga om dramatiskt verk, därtill musik hörer, tonsättaren av textens författare, varemot beträffande opera eller annat musikaliskt verk, vartill hörer text, författaren till texten företrädes av tonsättaren. Har endera uppburit ersättning för sådan överlåtelse, vare han pliktig att till den andre utgiva skälig andel därav.

Vad nu är sagt gälle ock där fråga är om rätt att på mekaniskt instrument eller därtill hörande inrättning överföra musikaliskt verk, vartill hörer text.

24 §.

Med böter från och med fem till och med tvåtusen kronor straffes den som:

- 1) uppsåtligen eller av oaktsamhet, i strid mot denna lag mångfaldigar ett verk eller del därav, i ett eller flera exemplar;
- 2) till salu håller eller genom försäljning, utdelande, uthyrande eller annorledes sprider sådant exemplar av ett verk som, enligt vad han vet eller bort

veta, blivit av annan framställt i strid mot denna lag eller framställtts allenast för enskilt bruk såsom i 10 § sägs;

3) i riket till spridande inför sådant exemplar av ett verk som, enligt vad han vet eller bort veta, framställtts utan författarens tillstånd i fall, då sådant tillstånd skulle hava erfordrats för verkets mångfaldigande här i riket.

24 a §.

Den som, uppsåtligen eller av oaktsamhet, i strid mot denna lag uppför, utför eller föredrager eller ock medelst kinematografi framför eller genom radio utsänder ett verk eller del därav, dömes till böter från och med fem till och med tvåtusen kronor.

25 §.

Har ett verk mångfaldigats i strid mot denna lag, skola de därvid framställda exemplaren efter målsägandens val antingen förstöras eller ock utlämnas till målsäganden mot ersättning för värdet eller mot avdrag därför å honom tillkommande skadestånd. Vad nu är sagt äge ock tillämpning i fråga om exemplar, som blivit framställt enligt 10 §, där det hålles till salu eller sprides eller ock nyttjas vid verkets offentliga uppförande, utförande eller föredragande.

Med formar — — — — — ej må ske.

Vad ovan — — — — — eljest förfogar.

26 §.

Med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor straffes den som, uppsåtligen eller av oaktsamhet, i strid mot denna lag förändrar ett verk. Lag samma vare om den som, med vetskap om att sådan ändring blivit av annan vidtagen, håller till salu eller sprider exemplar av det ändrade verket. I fråga om förfarande med olagliga exemplar och materialier skall vad i 25 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

26 a §.

Åsidosätter någon honom enligt 16 a § åliggande skyldighet att ange författares benämning, böte från och med fem till och med tvåhundra kronor.

27 §.

Den som, uppsåtligen eller av oaktsamhet, underlåter att fullgöra vad i 13 § är föreskrivet om angivande av författares namn eller vad i 14 § stadgas om angivande av titel å tidning eller tidskrift, vars innehåll nyttjas på sätt där sägs,

dömes till böter från och med fem till och med etthundra kronor.

27 a §.

Den, som enligt 24, 24 a, 26, 26 a eller 27 § är förfallen till ansvar, gälde ock ersättning för förlust, lidande eller annat förfång, som tillskyndats måls-

äganden genom den brottsliga gärningen. Ej må i något fall ersättningen understiga tjugufem kronor.

27 b §.

Där ersättning, som skall utgå enligt 27 a §, understiger vinst, som den brottslige ernått genom sitt förfarande, vare han skyldig att i stället för ersättning utgiva sagda vinst.

Har någon företagit handling, som avses i 24, 24 a, 26 eller 27 §, men kan uppsåt eller oaktsamhet ej anses ligga honom till last, vare han ändock pliktig att utgiva vinst, som handlingen för honom medfört.

27 c §.

Talan om ansvar eller skadestånd för olovligt uppförande av dramatiskt eller dramatiskt-musikaliskt verk må anhängiggöras vid Stockholms rådhusrätt, även om brottet blivit begånget inom annan allmän underrätts domvärjo.

28 §.

Brott, som i denna lag sägs, må ej åtalas av allmän åklagare, där det ej av målsäganden angives till åtal.

32 §.

Denna lag — — — — — angivna undantag:

- 1) Den enligt — — — — — författaren avlidit.
- 2) Dramatiskt eller — — — — — offentligen uppföras.
- 3) Författarens i — — — — — nämnda avseende.
- 4) Var bearbetning — — — — — historisk framställning.
- 5) Har ett — — — — — fritt spridas.
- 6) Formar, stenar, — — — — — jämväl tillåtet.
- 7) Den, som — — — — — uppföra verket.
- 8) Har skrift, muntligt föredrag eller musikaliskt verk före denna lags trädande i kraft överförts på mekaniskt tal- eller musikinstrument eller därtill hörande inrättning, vare sådant överförande tillåtet för en var; och må exemplar av vad sålunda blivit överfört fritt spridas.

Denna lag träder i kraft den

Den äger tillämpning jämväl med avseende å verk, som före nämnda dag tillkommit, men medför ej rubbning i avtal, som dessförinnan slutits.

Förslag

till

Lag

angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 (nr 382) om rätt till verk av bildande konst.

Häri genom förordnas, dels att 2, 8—11, 15—21 §§ i lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst skola, vissa paragrafer i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse, dels att tredje stycket av 5 § i samma lag skall upphöra att gälla, dels ock att i lagen skola införas sex nya paragrafer, betecknade 8 a, 9 a, 11 a, 17 a, 20 a och 20 b och lydande som följer:

2 §.

Konstnär äge uteslutande rätt att efterbilda sitt konstverk, vare sig genom konstnärligt förfarande eller genom mångfaldigande medelst tryck, fotografi, avgjutning eller på annat sätt. Till efterbildande hänföres jämväl att bygga efter byggnadsverk eller efter ritning eller modell till sådant.

Såsom efterbildande — — — — — självständigt sådant.

8 §.

Vid efterbildande av konstverk i enlighet med vad i 6 eller 7 § medgives må verket icke, utan tillstånd av konstnären eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 9 §, förändras i vidare mån än som nödvändiggöres av det för efterbildandet använda förfarandet.

8 a §.

Å konstverk må icke, utan tillstånd av konstnären själv, annan anbringa hans signatur. Är verk av grafisk konst tillkommet genom avtryck av plåt, sten eller träplatta, må signering ej av annan verkställas, ändå att konstnären därtill samtyckt.

Å efterbildning av konstverk må ej i något fall konstnärens signatur anbringas på sådant sätt, att därav kan uppkomma förväxling mellan efterbildningen och originalverket.

9 §.

Efter konstnärens död gånge hans rätt enligt denna lag över till dem, som jämlikt lagstiftningen om giftorätt, arv och testamente äro berättigade till hans kvarlåtenskap, och från dessa vidare enligt enahande grunder.

9 a §.

Konstnärs rätt må, med eller utan inskränkning, överlåtas till annan. I fråga om verkan av sådan överlåtelse gälle, där ej andra villkor äro avtalade, vad i 10 och 11 § sägs.

10 §.

Övergår konstverk — — — — — i överlåtelsen.

Dock skall, där konstverk av konstnären eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 9 §, överlåtits till staten eller menighet, överlåtelsen anses innefatta jämväl rätt att genom fotografi efterbilda verket, oförkränkt den rätt, som i enahanda avseende tillkommer överlåtaren.

Är porträttbild utförd efter beställning, må den ej av konstnären eller annan efterbildas utan tillstånd av beställaren eller, efter dennes död, av hans efterlevande make och arvingar.

11 §.

Har konstnär i denna lag omförmälda rätt med avseende på ett konstverk till någon överlåtits, må denne icke, utan tillstånd av konstnären eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 9 §, vid efterbildande förändra verket i vidare mån än som nödvändiggöres av det för efterbildandet använda förfarandet.

11 a §.

Konstnär, som å annan överlåtits rätten att efterbilda ett konstverk, äger påfordra, att hans namn anges å efterbildningen, dock med iakttagande av vad i 8 a § andra stycket sägs.

15 §.

Med böter från och med fem till och med tvåtusen kronor straffes den som:

1) uppsåtligen eller av oaktsamhet, i strid mot denna lag efterbildar ett konstverk eller del därav, i ett eller flera exemplar;

2) till salu håller eller genom försäljning, utdelande, uthyrande eller annorledes sprider eller offentligen utställer sådan efterbildning av ett konstverk som, enligt vad han vet eller bort veta, blivit av annan utförd i strid mot denna lag eller utförts allenast för enskilt bruk såsom i 5 § sägs;

3) i riket till spridande eller offentligt utställande inför sådan efterbildning av ett konstverk som, enligt vad han vet eller bort veta, utförts utan konstnärens tillstånd i fall, då sådant tillstånd skulle hava erfordrats för verkets efterbildande här i riket.

16 §.

Har ett konstverk efterbildats i strid mot denna lag, skola de därvid utförda efterbildningarna efter målsägandens val antingen förstöras eller ock utlämnas till målsäganden mot ersättning för värdet eller mot avdrag därför å honom tillkommande skadestånd. Vad nu är sagt äge ock tillämpning i fråga om efterbildning, som blivit utförd enligt 5 §, där den hålles till salu eller sprides eller offentligen utställes.

Med formar — — — — — ej må ske.

Vad nu — — — — — eljest förfogar.

Bestämmelserna här — — — — — ett byggnadsverk.

17 §.

Med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor straffes den som, uppsåtligen eller av oaktsamhet, vid efterbildande av ett konstverk förfar i strid mot bestämmelserna i 8 eller 11 §. Håller någon till salu eller sprider eller offentligen utställer efterbildning, som han vet vara utförd i strid mot nämnda bestämmelser, böte som nu är sagt. I fråga om förfarande med olagliga efterbildningar och materialier skall vad i 16 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

17 a §.

Åsidosätter någon honom enligt 11 a § åliggande skyldighet att angiva konstnärs namn, böte från och med fem till och med tvåhundra kronor.

18 §.

Till böter från och med fem till och med femhundra kronor dömes den som, uppsåtligen eller av oaktsamhet, i strid mot stadgandet i 10 § tredje stycket efterbildar en enligt denna lag skyddad porträttbild, så ock den, som till salu håller eller sprider eller offentligen utställer sådan efterbildning av en skyddad porträttbild som, enligt vad han vet eller bort veta, blivit av annan utförd i strid mot nämnda stadgande; och skall i fråga om förfarande med olagliga efterbildningar och materialier vad i 16 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

19 §.

Anbringar någon, uppsåtligen eller av oaktsamhet, emot föreskrifterna i 8 a § konstnärs signatur å konstverk eller efterbildning av konstverk, varde, ändå att konstverket eller efterbildningen icke är föremål för skydd enligt denna lag, straffad med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

Till böter, som nu sagts, dömes ock den, som till salu håller eller sprider eller offentligen utställer konstverk eller efterbildning, varå, enligt vad han vet eller bort veta, konstnärens signatur anbragts i strid mot bestämmelserna i 8 a §.

20 §.

Den som, uppsåtligen eller av oaktsamhet, underlåter att fullgöra vad i 6 § är föreskrivet om angivande av konstnärs namn eller signatur, dömes till böter från och med fem till och med etthundra kronor.

20 a §.

Den, som enligt 15, 17, 17 a, 18, 19 eller 20 § är förfallen till ansvar, gälde ock ersättning för förlust, lidande eller annat förfång, som tillskyndats målsäganden genom den brottsliga gärningen. Ej må i något fall ersättningen understiga tjugufem kronor.

20 b §.

Där ersättning, som skall utgå enligt 20 a §, understiger vinst, som den brottslige ernått genom sitt förfarande, vare han skyldig att i stället för ersättning utgiva sagda vinst.

Har någon företagit handling, som avses i 15, 17, 18, 19 eller 20 §, men kan uppsåt eller oaktsamhet ej anses ligga honom till last, vare han ändock pliktig att utgiva vinst, som handlingen för honom medfört.

21 §.

Brott, som i 19 § sägs, hörer under allmänt åtal, men eljest må brott mot denna lag ej åtalas av allmän åklagare, där det ej av målsäganden angives till åtal.

Denna lag träder i kraft den

M O T I V

Inledning.

Det skydd för de litterära och konstnärliga verken, som påkallas av nutida rättsåskådning, kan icke bliva effektivt med mindre det sträcker sig utöver gränserna för den stat, författaren eller konstnären tillhör. Emellertid avse i regeln de särskilda i ämnet gällande lagarna endast skydd inom det egna landet. För att råda bot för detta missförhållande hava de olika staternas regeringar, allt från mitten av förra århundradet, i stigande utsträckning sinsemellan avslutat på ömsesidighet grundade traktater till skydd för författares och konstnärers rätt. Vad vårt land beträffar, må här endast erinras om att, enligt 19 § av lagen den 10 augusti 1877 angående äganderätt till skrift, lagens bestämmelser kunde, under förutsättning av ömsesidighet, av Konungen förklaras delvis eller helt och hållet gälla även skrifter av annat lands medborgare samt, enligt den lydelse paragrafen erhöi genom lagen den 28 maj 1897, skrifter som i samma land först utgivits. Liknande stadganden återfunnos i 13 § av lagen den 28 maj 1897 angående rätt att efterbilda konstverk samt i 10 § av den sistnämnda dag utfärdade lagen angående rätt att återgiva fotografisk bild. Motsvarande bestämmelser äro införda i de uti dessa ämnen nu gällande tre lagarna av den 30 maj 1919: i 30 § av lagen om rätt till litterära och musikaliska verk, i 23 § av lagen om rätt till verk av bildande konst samt i 13 § av lagen om rätt till fotografiska bilder. Den ömsesidighet, som här avses, har alltid ansetts vara en till de särskilda lagstiftningarnas huvudpunkter begränsad överensstämmelse; att kräva en i varje detalj genomförd likformighet skulle tydligen ej låta sig göra.

I anslutning till nämnda bestämmelser i lagen angående äganderätt till skrift hade Kungl. Maj:t redan 1877 gemensamt för de förenade rikena Sverige och Norge förordnat om ömsesidigt skydd i vardera riket för det andra rikets författare samt sedermera slutit överenskommelser, avseende ömsesidigt skydd för auktorsrätt, med Danmark 1879, med Frankrike 1881 och med Italien 1884.

Genom de konventioner till auktorsrättens skydd vilka, på sätt nyss nämnts, under senare hälften av 1800-talet avslötos mellan de europeiska regeringarna, uppnåddes i viss omfattning ett internationellt skydd för auktorsrätten. Detta skydd måste emellertid enligt sakens natur bliva ganska ofullständigt så länge man höll sig till systemet med traktater, som avslötos mellan en stat och en annan. Att åvägbringa det mycket betydande antal traktater, som skulle

Bernkonventionen.

erfordras för att på denna väg ernå ett allmänt internationellt erkännande av principen om auktorsskydd, måste av praktiska och tekniska skäl anses uteslutet. För ett effektivt genomförande av denna princip erfordrades tydligen en kollektiv överenskommelse mellan ett flertal av kulturstaterna. Tanken på ett dylikt kollektivt avtal upptogs i början av 1880-talet av det schweiziska förbundsrådet; och på dess initiativ blev frågan föremål för överläggning vid diplomatiska konferenser, som för detta ändamål sammanträdde i Bern åren 1884, 1885 och 1886. Vid den sista av dessa konferenser avslöts mellan Belgien, Frankrike, Italien, Schweiz, Spanien, Stora Britannien, Tyskland, Haiti, Liberia och Tunis den på området epokgörande *bernkonventionen angående bildande av en internationell union för skydd av litterära och konstnärliga verk den 9 september 1886*. Denna konvention blev utgångspunkten för en betydelsefull utveckling på den internationella auktorsrättens område. Jämlikt en i konventionen upptagen bestämmelse skulle konferenser efter hand hållas i de olika unionsländerna för reviderande av konventionens innehåll. I enlighet härmed hölls år 1896 i Paris en konferens, som ledde till avslutande av två nya överenskommelser: en *tilläggsakt*, som i vissa viktiga avseenden förändrade den ursprungliga konventionens bestämmelser, samt en *deklaration* angående tolkningen av vissa bestämmelser i konventionen och tilläggsakten. Nästa konferens ägde rum i Berlin 1908; vid konferensen blevo 1886 års konvention samt de två överenskommelserna av 1896 föremål för en delvis rätt genomgripande omarbetning och sammanförda till en gemensam text: *den reviderade bernkonventionen den 13 november 1908*. Beträffande innehållet av den reviderade konventionen må i detta sammanhang blott nämnas, att enligt art. 27 de stater, som undertecknat konventionen, kunna vid ratifikationernas utväxling förklara, att de önska, i fråga om den ena eller andra punkten, förbli bundna av bestämmelserna i de konventioner, som de tidigare underskrivit.¹

Den 20 mars 1914 beslöto åtskilliga till bernunionen hörande stater, däribland Sverige, ett *tilläggsprotokoll* till 1908 års konvention. För innehållet av nämnda protokoll hänvisas till redogörelsen här nedan vid 30 § i författarlagen.

Sverige hade varit representerat vid konferenserna i Bern 1884 och 1885, men icke deltagit i 1886 års konferens. Vid konferensen i Paris 1896 var ombud för Sverige närvarande, utan att dock deltaga i besluten. Genom lagen den 28 maj 1897 genomfördes emellertid i lagen angående äganderätt till skrift vissa ändringar, vilka enligt vederbörande departementschefs yttrande avsågo »att söka ej mindre beträffande översättningsskyddet närma vår lagstiftning till bernkonventionens bestämmelser än även i åtskilliga andra avseenden åvägbringa överensstämmelse med nämnda konvention». Samma den 28 maj 1897 utfärdades dels lagen angående rätt att efterbilda konstverk, vilken ersatte i ämnet då gällande författningar av 1867 och 1877, dels ock lagen angående rätt att

¹ En fullständigare framställning av den internationella auktorsrätten förekommer i det av särskilda sakkunniga den 28 juli 1914 avlämnade betänkande med förslag till lag om rätt till litterära och musikaliska verk m. m. s. 43—49.

Redogörelsen här ovan och på flera ställen i det följande ansluter sig till nämnda betänkande.

återgiva fotografisk bild, genom vilken sistnämnda lag skydd anordnades på ett område där sådant ej dessförinnan funnits. Sedan därefter genom lag den 29 april 1904 ytterligare erforderliga ändringar vidtagits i lagen angående äganderätt till skrift, skedde samma år anslutningen till bernunionen. Sverige tillträdde därvid 1886 års konvention — med tillhörande tilläggsartikel, slutprotokoll och protokoll vid konventionens undertecknande — samt 1896 års deklaration, men däremot icke tilläggsakten av samma år. I sammanhang härmed förklarades genom kungörelsen den 8 juli 1904 med anledning av Sveriges tillträde till bernunionen för skydd av litterära och konstnärliga arbeten, vilken kungörelse trädde i kraft den 1 augusti samma år, lagen angående äganderätt till skrift samt lagen angående rätt att efterbilda konstverk — således icke lagen angående rätt att återgiva fotografisk bild — tillämpliga i fråga om utländska undersåtars skrifter eller konstverk, vilka först utgivits i främmande stat, tillhörande bernunionen, ävensom utgivna skrifter eller konstverk av sådan stats undersåte; dock skulle skydd enligt svensk lag ej åtnjutas, med mindre arbetet åtnjöte skydd enligt sitt hemlands lag.

Vid 1908 års konferens i Berlin var Sverige företrätt, och den reviderade konventionen undertecknades jämväl för Sveriges del. För att ratifikation skulle kunna ske, erfordrades emellertid nya, tämligen genomgripande lagändringar, och det uppdrogs därför åt särskilda sakkunniga att upptaga frågan därom till behandling. Dessa sakkunniga avlämnade den 28 juli 1914 betänkande med förslag till nya lagar rörande litterära och musikaliska verk samt verk av bildande konst ävensom fotografiska bilder. I huvudsaklig överensstämmelse med dessa förslag antogs under år 1919¹ lag om rätt till litterära och musikaliska verk samt lag om rätt till verk av bildande konst ävensom lag om rätt till fotografiska bilder, samtliga utfärdade den 30 maj 1919. Lagarna trädde i kraft den 1 januari 1920.

Den 30 maj 1919 blev 1908 års reviderade konvention jämte 1914 års tilläggsprotokoll ratificerad för Sveriges del, därvid emellertid enligt Kungl. Maj:ts — med begagnande av den enligt art. 27 i konventionen unionsstaterna tillagda befogenhet — fattade beslut gjordes det förbehåll, att i fråga om rätten att i tidningar eller tidskrifter intaga ur andra tidningar eller tidskrifter hämtade uppsatser Sverige skulle, i stället för att tillträda art. 9 i den reviderade konventionen, förbli bundet av art. 7 i bernkonventionen den 9 september 1886. Den reviderade konventionen skulle träda i kraft för Sverige från och med den 1 januari 1920.

Genom kungörelsen den 30 maj 1919 med anledning av Sveriges tillträde till 1908 års reviderade konvention har Kungl. Maj:t under hänvisning till det vid ratifikationen gjorda förbehåll förordnat, att bestämmelserna i de tre lagarna av den 30 maj 1919 skola, med vissa angivna modifikationer, gälla även utländska medborgares verk, som först utgivits i främmande land tillhörande bernunionen, ävensom utgivet verk av sådant lands medborgare.

¹ Se proposition 1919 nr 3, motioner i F. K. nr 101 och 107 samt i A. K. nr 265—267, första lagutskottets utlåtande nr 10 och memorial nr 13, protokoll F. K. nr 16 s. 1—37 samt nr 19 s. 17 och A. K. nr 24 s. 1—55 och nr 28 s. 54 ävensom riksdagens skrivelse nr 76.

Därefter hava, allt efter som nya länder anslutit sig till unionen, särskilda kungörelser utfärdats, enligt vilka bestämmelserna i kungörelsen den 30 maj 1919 skola äga tillämpning jämväl å dessa länder.

För närvarande omfattar bernunionen följande länder:¹ Sverige, Norge, Danmark (med Färöarna), Finland, Australien, Belgien, Brasiliens förenta stater, Brittiska Indien, Bulgarien, Canada, Danzig, Estland, Frankrike, Grekland, Haïti, Irländska Fristaten, Italien, Japan, Luxemburg, Marocko (utom den spanska zonen), Monaco, Nederländerna (med Nederländska Indien, Curaçao och Surinam), Nya Zeeland, Polen, Portugal (med kolonier), Rumänien, Schweiz, Spanien, Stora Britannien (med kolonier och vissa protektorat samt mandatområdet Palestina), Sydafrikanska unionen, Syrien och Libanon, Tjeckoslovakien, Tunis, Tyska riket, Ungern och Österrike. Det sammanlagda invånarantalet i dessa länder lär utgöra icke mindre än omkring 960 millioner.

Enligt beslut vid konferensen i Berlin skulle nästa konferens hållas i Rom efter minst 6 och inom högst 10 år, men i följd av världskriget kunde detta beslut icke sättas i verket. Under år 1927 fann man sig emellertid i stånd att påbörja förberedelser för den beslutade konferensen. Enligt bestämmelse i 1908 års konvention ålåg omsorgen om konferensens förberedande närmast regeringen i det land, där konferensen skulle hållas, alltså Italien, ävensom bernunionens internationella byrå. Under samverkan dem emellan utarbetades program för konferensen, innefattande förslag till vissa ändringar i 1908 års konvention, vilket program utsändes till övriga unionsländers regeringar. Med hänsyn till Sveriges deltagande i konferensen tillkallades längre fram under år 1927 särskilda sakkunniga för att inom justitiedepartementet biträda med den förberedande utredning, som för ändamålet erfordrades. Dessa sakkunniga, som fingo för granskning mottaga såväl nyssnämnda program som åtskilliga andra unionsländers förslag till ändringar i 1908 års konvention, överlade i ärendet med representanter för de olika intressen, som beröras av den auktoritetsliga lagstiftningen. Även utarbetades av nämnda sakkunniga förslag till vissa ändringar i konventionen, vilket förslag av svenska regeringen på förhand framlades.

Den planlagda konferensen i Rom kom till stånd i maj 1928 och resulterade i *den reviderade bernkonventionen den 2 juni 1928*. Romkonventionen blev redan vid konferensen undertecknad av ombud från ett stort antal stater, däribland Sverige. Ratifikation av konventionen skall ske senast den 1 juli 1931. — Den ene av de nu tillkallade sakkunniga, vilken såsom delegerad deltog i konferensen, har i Svensk juristtidning lämnat en kort redogörelse för konferensens arbete. Då denna redogörelse synes kunna vara av intresse i detta sammanhang, har den såsom bilaga intagits här nedan.

Enligt beslut vid konferensen i Rom skall nästa konferens hållas i Bryssel år 1935.

¹ Bernunionens officiella tidskrift *Le droit d'auteur*, som utkommer en gång i månaden, innehåller i första numret för varje år en förteckning på de länder, som tillhöra unionen, jämte tidpunkten för varje lands tillträde samt gjorda förbehåll enligt art. 25 och 27 i konventionen.

Den franska texten till 1908 års och 1928 års reviderade konventioner samt till de av konferensen i Rom uttalade särskilda önskemål (vœux) har, jämte svensk översättning därav, såsom bilaga fogats vid detta betänkande. En sammanställning av 1886—1896 års samt 1908 års konventioner återfinnes i 1914 års betänkande.

Bernkonventionens grundprincip är att författare och konstnärer, som tillhöra ett unionsland, i de övriga unionsländerna för sina verk åtnjuta samma rättigheter som varje lands lagar tillerkänna eller framdeles komma att tillerkänna landets egna medborgare (art. 4). Vid sidan av den principiella bestämmelsen härom upptagas emellertid i konventionen åtskilliga föreskrifter, varigenom varje unionsland förpliktas att i särskilda angivna hänseenden bereda skydd åt utländska, unionen tillhörande författare och konstnärer. Där, såsom exempelvis i fråga om översättning, dylikt skydd stipuleras, har konventionen således skapat materiell, för hela unionsområdet gällande rätt, en kodifierad unionsrätt.

Till följd av konventionens nu antydda innehåll var det, såsom redan berörts, nödvändigt att den svenska lagstiftningen före vårt lands inträde i unionen bragtes i överensstämmelse med konventionens stadganden i de punkter, där dessa innefatta materiell unionsrätt, eller med andra ord, att sistnämnda stadganden inarbetades i de svenska lagarnas text. Före Sveriges anslutning till den ursprungliga konventionen blevo också genom ovannämnda lagar av 1897 och 1904 stadgandena angående den litterära auktorsrätten i viktiga avseenden förändrade, och den nya lagstiftningen av 1919 tillkom huvudsakligen för att möjliggöra vårt lands tillträde till konventionen enligt dess i Berlin beslutade lydelse. På samma sätt erfordras nu för ratifikation av den år 1928 reviderade konventionen vissa lagändringar, vilka dock, såsom av det följande framgår, i allmänhet äro av mindre genomgripande art.

Bland de länder, som stå utom bernunionen, äro de viktigaste Amerikas förenta stater och Sovjet-Ryssland. För den amerikanska kongressen har emellertid upprepade gånger under de senaste åren framlagts förslag om Förenta staternas anslutning till unionen. Sverige har trätt i ömsesidighetsförhållande till Förenta staterna genom kungörelse den 26 maj 1911 om tillämpning av 1877 års lag och de två lagarna av 1897 å verk, vilka först utgivits i Förenta staterna; enligt en likaledes den 26 maj 1911 utfärdad amerikansk proklamation skulle svenska undersåtar åtnjuta skydd enligt 1909 års amerikanska lag. Nämnda författningar av 1911 hava, efter tillkomsten av 1919 års lagstiftning, ersatts av kungörelsen den 30 januari 1920 samt en amerikansk proklamation den 27 februari 1920.

I detta sammanhang torde lämpligen böra angivas de viktigaste främmande lagarna på auktorsrättens område. I de nordiska länderna gälla följande författningar: i *Norge* Lov om Forfatterret og Kunstnerret (1893, ändrad 1910); i *Danmark* lag med samma rubrik (1902—1912); på *Island* lag om författarrätt (1905) samt lag om konstnärarrätt (1912); i *Finland* lag om upphovsmannarrätt till alster av andlig verksamhet (1927). I *Amerikas förenta stater* regleras auktorsrätten av en Act to amend and consolidate the Acts respecting copy-

Utländsk
lagstiftning.

right (1909). Vidare må nämnas *Belgiens* Loi sur le droit d'auteur (1886), *Brasiliens förenta stater* hithörande bestämmelser, upptagna i strafflagen (1890), civillagen (1916), lagen om auktorsrätt (1898) och lagen om internationellt skydd för auktorsrätten (1912), samt *Bulgariens* lag om auktorsrätt (1921). I *England* med Wales samt Skottland är huvudförfattningen Copyright Act (1911), som med vissa modifikationer tillämpas även i Australien, Brittiska Indien, Nya Zeeland samt Sydafrikanska unionen och till vilken ansluta sig *Irländska fristatens* Industrial and Commercial Property Protection Act (1927: Part VI Copyright) samt *Canadas* Copyright Act (1921). I *Estland* tillämpas den förutvarande ryska lagen om auktorsrätt (1911). Bland *Frankrikes* talrika författningar på området märkas de ännu gällande, för auktorsrätten över huvud epokgörande: Décret relatif aux spectacles (1791) samt Décret relatif aux droits de propriété des auteurs d'écrits en tout genre, des compositeurs de musique, des peintres et des dessinateurs (1793), vilken författning genom en nyare lag (av 1902) gjorts tillämplig även å verk av skulptur och arkitektur; vidare bestämmelserna i art. 425—429 av Code pénal (1810), Décret relatif à la propriété des ouvrages littéraires et artistiques publiés à l'étranger (1852) samt Loi sur les droits des héritiers et des ayants cause des auteurs (1866), vartill kommer ett antal senare författningar. Vidare gälla: i *Grekland* lag om skydd för andlig äganderätt (1920), i *Italien* Decreto-legge sul diritto di autore (1925), i *Japan* lag om auktorsrätt (1899), i *Nederländerna* lag om auktorsrätt (1912), i *Polen* lag om auktorsrätt (1926), i *Portugal* lag om litterär, vetenskaplig och konstnärlig äganderätt (1927), i *Rumänien* lag om litterär och konstnärlig äganderätt (1923), i *Sovjet-Ryssland* lag om auktorsrättens grundsatser (1925) samt lag om auktorsrätt (1926), i *Schweiz* Bundesgesetz betreffend das Urheberrecht an Werken der Literatur und Kunst (1922), i *Spanien* lag om intellektuell äganderätt (1879), i *Tjeckoslovakien* lag om auktorsrätt till verk av litteratur, konst och fotografi (1926), i *Tyskland* Gesetz, betreffend das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Tonkunst (1901) samt Gesetz, betreffend das Urheberrecht an Werken der bildenden Künste und der Photographie (1907), i *Ungern* lag om auktorsrätt (1921) samt i *Österrike* Gesetz, betreffend das Urheberrecht an Werken der Literatur, Kunst und Photographie (1895—1920).

Bland nyare lagförslag på auktorsrättens område må särskilt nämnas ett av en norsk kommitté under år 1925 avlämnat Utkast til Lov om vern for åndsverker.¹

*De sakkunnigas
uppdrag.*

Det uppdrag, som de sakkunniga fått sig anförtrott, avser i första hand utredning av frågan om de lagstiftningsåtgärder, som erfordras för Sveriges anslutning till den år 1928 reviderade bernkonventionen, men är ej begränsat till nämnda spörsmål. När statsrådet och chefen för justitiedepartementet den

¹ Innstilling til Lov om vern for åndsverker, Avgitt (den 30te mai 1925) av den av Kirke- og Undervisningsdepartementet den 1ste oktober 1921 nedsatte komité. De till förslaget hörande motiv äro författade av kommitténs ordförande professor Ragnar Knoph.

6 september 1928 anhöll om Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla de sakkunniga, anförde departementschefen, hurusom den i Rom reviderade konventionen redan vid själva konferensen undertecknats av det stora flertalet av de till bernunionen anslutna staterna och sannolikt komme att inom en nära framtid ratificeras av signatärmakterna. Vid detta förhållande vore det en uppgift för en var av ifrågavarande stater att förbereda sådana ändringar i den för detta rättsområde gällande lagstiftningen, som krävdes för att den nya konventionen skulle kunna slutligt genomföras. För Sveriges del syntes detta lagstiftningsarbete böra utan dröjsmål upptagas. Arbetet torde icke böra begränsas till sådana ändringsförslag vilka ägde omedelbart samband med konferensens beslut, utan borde avse jämväl de övriga hithörande spörsmål, vilka eljest varit föremål för behandling vid konferensen eller vilka tid efter annan under den nuvarande lagstiftningens giltighet framkommit inom vårt land. Till avgörande i ett sammanhang borde alltså upptagas i vilka avseenden en revision av 1919 års lagstiftning rörande rätten till litterära och konstnärliga verk kunde vara påkallad.

I enlighet med denna instruktion hava de sakkunniga till en början undersökt, vilka ändringar i 1919 års lagstiftning skulle behöva vidtagas med anledning av vad vid konferensen förekommit, och i sammanhang därmed sökt bilda sig ett omdöme angående den sakliga lämpligheten av de särskilda ändringarna. De hava därvid kommit till den mening, att — även bortsett från angelägenheten av att Sverige i den internationella enighetens intresse helt ansluter sig till de nya bestämmelserna och icke på särskilda punkter bibehåller en särställning — goda skäl i allmänhet, även ur rent svensk standpunkt, tala för de ändringar som ifrågakomma. Dessa skola de sakkunniga i det följande framlägga i motiveringen till de särskilda lagparagraferna.

Vid sitt arbete hava de sakkunniga vidare beaktat de framställningar i ämnet som, under tiden efter nämnda lagstiftnings tillkomst, gjorts av olika intressentgrupper. Därjämte har hänsyn tagits till vad som förekommit i riksdagen vid behandlingen av de hithörande lagfrågor som under samma tid där förevarit. Vidare hava beaktats vissa av de önskemål, som framkommit vid överläggningarna med de personer, vilka av departementschefen utsetts att samråda med de sakkunniga. Vid utarbetande av förslag till lagändringar hava de sakkunniga jämväl uppmärksammat motsvarande bestämmelser i utländsk rätt, särskilt de danska och norska, den nya finska samt de tyska och engelska lagarna, ävensom i det nya norska förslaget.

Förslag

till

Lag

angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musikaliska verk.

1 §.

Rättens
föremål.

I denna paragraf, vilken anger föremålen för den litterära och musikaliska auktorsrätten, har någon saklig ändring icke ansetts påkallad, vare sig av hänsyn till bestämmelserna i 1928 års konvention eller ur andra synpunkter.

Art. 2 i nämnda konvention vilken, likasom den med samma nummer betecknade artikeln i konventionen av år 1908, avser att internationellt reglera spörsmålet om auktorsrättens föremål, innebär visserligen i förhållande till den äldre lydelsen den olikheten, att bland verk som uppräknas såsom skyddade förekommer en ny grupp: föreläsningar, tal, predikningar och andra verk av samma natur. Men detta tillägg, som snarast torde vara att betrakta såsom ett förtydligande av den äldre avfattningen, innebär i alla händelser ej för svensk rätt någon nyhet, i det att 1 § av 1919 års författarlag redan i sin nuvarande lydelse anger muntligt föredrag vara i fråga om skydd likställt med skrift.

Från den sålunda i 1 § av författarlagen givna bestämmelsen göres visserligen i 9 § under 2 så till vida undantag, att från skydd uteslutas muntliga förhandlingar i riksdagen och andra offentliga representationer ävensom yttranden vid domstolar och andra offentliga myndigheter samt vid offentliga sammankomster för överläggning om allmänna angelägenheter. Dylika undantag från principen om de muntliga föredragens skyddande komma emellertid även enligt den nya konventionen att äga sitt berättigande. Genom art. 2 *bis* i sistnämnda konvention förbehålles nämligen varje unionsland befogenhet att från skyddet utesluta politiska tal och anföranden inför rätta.

I ett visst hänseende hava de sakkunniga likväl ansett sig böra ifrågasätta en jämkning i avfattningen av förevarande paragraf i den svenska lagen. Bland verk, som i denna lag betecknas såsom skyddade, angivas kinematografiska verk samt verk, som äro avsedda att återgivnas genom ett kinematografi liknande förfarande. Det synes de sakkunniga, som om anledning ej skulle föreligga att såsom en särskild grupp upptaga »kinematografiska verk». Såsom i 1914 års betänkande (s. 73) antytts, lärer vad som genom kinemato-

1 §.

grafi framföres till beskådande (så kallad stum film, bildfilm) — i den mån det icke faller under området för dagshändelser och dylikt, som ej kan giva upphov till auktorsrätt — vara att hänföra till den grupp av verk, som i paragrafen betecknas såsom mimiska (pantomimer och baletter) och som i lagens 2 § förklaras vara skyddade mot offentligt uppförande. I den mån åter som det visar sig möjligt att, med tillämpning av de senaste uppfinningarna på kinematografiens område, framföra litterära eller musikaliska verk medelst så kallad ljudfilm, torde spørgsmålet om författarens rätt att förfoga över dylikt framförande böra, i likhet med övriga spørgsmål om författarens bestämmanderätt i fråga om hans verks offentliggörande, erhålla sin reglering i 2 §.

Ur dessa synpunkter hava de sakkunniga ansett sig böra föreslå, att vad 1 § innehåller om kinematografiska och med dessa jämförliga verk utgår ur paragrafen.

Enligt författarlagen skyddas själva upphovsmännen till sådana verk, som angivas i förevarande paragrafs första stycke under 1—5. För konferensen i Rom hade emellertid framlagts vissa förslag, åsyftande att bereda även utövande konstnärer, såsom skådespelare, recitatörer, sångare och musiker, skydd mot deras prestationers egenmäktiga återgivande genom radio eller grammofoon. Dessa förslag vunno ej allmännare anslutning, i det frågan ansågs ej ännu vara mogen för behandling i en internationell konvention. Emellertid beslöt konferensen uttala det önskemål (voeu), att de regeringar, som deltagit i konferensens arbeten, måtte undersöka möjligheten av att införa bestämmelser för tillvaratagande av utövande konstnärers rättigheter (les droits des artistes exécutants).

Om utövande
konstnärers
rätt.

De sakkunniga hava ej ansett det åt dem lämnade uppdraget utgöra anledning till en närmare undersökning av frågan om en dylik lagstiftning. Om eller när denna fråga anses förtjänt av beaktande, torde den böra göras till föremål för en särskild utredning. De sakkunniga föreställa sig emellertid, att därmed kan och bör anstå i avvaktan på att problemet mera allmänt upptages till behandling i andra länder, och de hålla för sannolikt att vad som därvid över huvud skulle kunna tänkas bliva föremål för legislativ reglering är frågan om konstnärers rätt till skydd mot det utnyttjande av deras prestationer, som ligger i dessas egenmäktiga överförande på mekaniska tal- eller sånginstrument.¹

2 §.

Denna paragraf har till syfte att angiva de huvudsakliga befogenheter, som ingå i författarrätten. I detta avseende innebär paragrafen först och främst, att författaren, bortsett från ett oväsentligt undantag, är skyddad mot ett mångfaldigande av sina verk, d. v. s. framställande av ett eller flera exemplar av verket, i tryck, fotografi eller på annat sätt. I fråga

2 §.

Författarrättens innehåll.

¹ Se vidare Eberstein, Om skådespelares, recitatörers, sångares och musikers ensamrätt till sina prestationer (Svensk juristtidning 1928 s. 1—18).

2 §. om andra former av litterära eller musikaliska verks återgivande förbehåller 2 § författaren rätten att förfoga över vad lagen benämner offentligt uppförande av dramatiska (även musikdramatiska), mimiska och »kinematografiska» verk, offentligt utförande av musikaliska verk samt offentligt föredragande av icke utgivna skrifter och icke utgivna muntliga föredrag.

I fråga om skyddet mot ett verks mångfaldigande har för de sakkunniga ej förelegat anledning att — bortsett från det i annat sammanhang berörda spörsmålet om s. k. tvångslicens för grammofoninspelning — taga i övervägande någon ändring i nu gällande bestämmelser. Icke heller beträffande uppförande av dramatiskt eller mimiskt verk har någon saklig ändring i de nuvarande bestämmelserna varit av någon ifrågasatt.

Musik-
utförande.

Vad åter angår offentligt utförande av musikaliska verk har på senare tid från flera håll satts i fråga, huruvida icke den bestämmanderätt, som för närvarande tillkommer tonsättaren, borde i någon mån begränsas. Det har därför tillkommit de sakkunniga att taga ställning till spörsmålet. I detta avseende anse de sakkunniga sig böra framhålla följande.

Sedan flertalet nu levande svenska tonsättare sammanslutit sig i en förening (»Stim» u. p. a.) med uppgift att tillvarataga den rätt till offentligt musikutförande, som tillkommer föreningens medlemmar ävensom utländska tonsättare med vilkas sammanslutningar föreningen inlett samarbete, har av vissa i en organisation sammanslutna restauranger samt andra musikutövande företag gjorts gällande, att den nämnda tonsättarorganisationen ernått en monopolställning, som inbjöde till maktmissbruk; och har med hänsyn härtill framkastats, att staten borde antingen fastställa vissa taxor för utföranderätten eller anordna ett obligatoriskt skiljedomsförfarande för bestämmande av tonsättarhonoraret. Även inom riksdagen hava yrkanden i sådan riktning framkommit.¹

Tanken på ett statsingripande av antydd art har emellertid rönt motstånd, icke blott från omförmälda tonsättarorganisation utan även i ett av musikaliska akademien till vederbörande riksdagsutskott avgivet utlåtande,² vari akademien efter en detaljerad utredning uttalat, att en begränsning i tonsättarnas rätt att förfoga över deras verks offentliga utförande skulle stå i strid med art. 11 av 1908 års reviderade bernkonvention, enligt vilken artikel konventionens skyddsbestämmelser omfatta, bland annat, offentligt utförande av musikaliska verk, samt att en officiell reglering av tonsättarhonoraren å ena sidan icke vore av behovet påkallad, å andra sidan kunde befaras leda till obillighet mot tonsättarna och skada för musikkulturen.

För egen del måste de sakkunniga — med förbigående i detta sammanhang av frågan om reglering av tonsättarhonorar för radioutsändning av musik, vilken fråga skall beröras längre fram — såsom sin mening uttala, att ett statsingripande i fråga om ersättning för annat utförande av musik icke är

¹ Se motioner vid 1928 års riksdag F. K. nr 231, A. K. nr 402 samt vid 1929 års riksdag A. K. nr 330.

² Se utlåtande nr 7 av andra kammarens första tillfälliga utskott vid 1928 års riksdag s. 5 ff.

att tillråda. Även bortsett från det av musikaliska akademien väckta spörsmålet om ett dylikt ingripandes förenlighet med den reviderade berntkonventionen, finna de sakkunniga det uppenbart, att en officiell prisreglering härvidlag lika väl som eljest bör ifrågasättas endast såframt exceptionella omständigheter göra sådant oundgängligen nödvändigt ur social synpunkt; och att en sådan nödvändighet nu skulle föreligga kunna de sakkunniga icke finna.

Såsom musikaliska akademien framhållit lärer den ställning, som intages av en sammanslutning sådan som den av de svenska tonsättarna organiserade, ingalunda kunna sägas medföra något monopol på utförande av musik. Vid sidan av den musikrepertoar, varöver organisationen förfogar, står den nästan outtömliga musiklitteratur av växlande typer, som ej åtnjuter skydd och vars tillvaro måste för de nutida svenska tonsättarna innebära en maning att icke genom oskäliga krav framkalla en konflikt. Även om denna oskyddade tonkonst icke kan i samma grad som den modernaste dans- och »schlager»-musiken utnyttjas för den stora mängdens nöjesliv, bereder den dock utan tvivel möjlighet att under en konflikt av antydd art temporärt tillgodose kraven på populär läggning av repertoaren.

De sakkunniga hava icke heller kunnat övertyga sig om att från den svenska tonsättarorganisationens sida utövats maktmissbruk, som skulle kunna motivera den under nutida samhällsförhållanden osedvanliga åtgärden av en på officiell väg åstadkommen prisreglering. Den nyss omnämnda, av musikaliska akademien föranstaltade utredningen utvisar, att de belopp, som till organisationen erlagts av olika musikföretag, äro i förhållande till företagens omfattning tämligen obetydliga och att för de särskilda tonsättarna — även de mest bemärkta — honoraren stanna vid siffror som måste betecknas såsom mycket blygsamma.

Under sådana förhållanden lärer huvudsakliga anledningen till den på vissa håll rådande misstämningen mot tonsättarorganisationen vara att söka däri, att principen om tonsättarnas bestämmanderätt över det offentliga utförandet av deras verk ännu ej helt ingått i det allmänna medvetandet. I den mån det går upp för den stora allmänheten att tonsättarskyddet — liksom för övrigt auktorsskyddet i det hela — har sitt fulla berättigande såsom ägnat att i sin mån uppmuntra och stödja en för samhället betydelsefull produktion, som är i stort behov av sådant stöd, i samma mån torde man hava att motse en avspänning av det nuvarande motsatsförhållandet mellan de sammanslutna tonsättarna och de företag, i vilkas verksamhet offentlig musikutövning ingår. På en dylik avspänning tyder i själva verket den omständigheten, att på senaste tiden kunnat mellan tonsättarorganisationen och en omfattande sammanslutning av socialt betonade företag, som erbjuda allmänheten musik, ingås överenskommelse om att för en tid av fem år åt en samfällt utsedd skiljeman anförtro uppgiften att vid meningsskiljaktighet i prissättningsfrågan slita den uppkomna tvisten. Det är att hoppas att ett fortskridande på denna väg, i förening med ett även i övrigt varsamt uppträdande från tonsättarorganisationens sida, skall leda till ytterligare ut-

2 §. jämnande av motsättningen och att i samband härmed tonsättarskyddets kulturella betydelse skall mer än hittills vinna förståelse hos den stora allmänheten.

Uppläsning.

Om de sakkunniga således i fråga om rätten till offentligt utförande av musikaliska verk icke funnit sig hava anledning att föreslå någon ändring i 2 §, hava de däremot ansett paragrafen böra i ett annat avseende — nämligen i fråga om offentligt föredragande av skrift eller muntligt föredrag — undergå en ej oväsentlig ändring.

Såsom erinrats, innebär paragrafens nuvarande avfattning att ett i skrift föreliggande litterärt verk eller ett muntligt föredrag är mot offentligt föredragande av annan skyddat endast så länge det är outgivet. Efter verkets utgivande står det en var fritt att utan inhämtande av författarens samtycke uppläsa verket för en samlad publik.

Detta förhållande har på senare tid givit anledning till erinringar från författarhåll. Sålunda har i en den 5 juni 1925 inkommen underdånig skrivelse styrelsen för Sveriges författarförening — i sammanhang med hemställan om förbud mot egenmäktigt radioutsändande av litterärt verk — föreslagit att författare av sådant verk skulle även i övrigt få sig tillerkänd rätt att bestämma i fråga om offentligt föredragande av verket.¹ I anledning av denna hemställan framlades för 1927 års riksdag en proposition, innefattande förslag till sådan ändring i lagens 2 §, som föreslagits av författarföreningens styrelse. Denna proposition blev emellertid, i enlighet med hemställan av första lagutskottet, avslagen av båda kamrarna.

Icke desto mindre är enligt de sakkunnigas mening frågan om författares skydd mot offentlig uppläsning av hans verk förtjänt av att vid nu förevarande revision av författarlagen komma under förnyat övervägande. Visserligen synes det de sakkunniga som om det år 1927 framlagda förslaget skulle hava gått för långt, så till vida som enligt detsamma varje uppläsning, vars åhörande betingade inträdesavgift och som icke hade välgörande syfte, skulle vara beroende av författarens samtycke. Tvivelsutan skulle, såsom inom riksdagen framhölls, ett stadgande som innebure, att författarens samtycke måste inhämtas till så gott som varje offentlig uppläsning av diktverk eller andra litteraturalster, beröva den stora allmänheten många tillfällen till kontakt med den levande kulturen utan att dock, annat än undantagsvis, bereda författaren någon nämnvärd fördel. Men annorlunda ställer sig saken i de fall där en litterär författares alstring exploateras av skådespelare och andra yrkesmässiga uppläsare, vilka till äventyrs av denna sin verksamhet draga stor vinning, medan själva upphovsmännen till de upplästa verken gå miste om varje ersättning. Skulle, när det gäller de jämförelsevis sällan förekommande recitationerna av dylika yrkesmässiga uppläsare, kravet på författarens samtycke medföra någon höjning av inträdespriset, lärer folkets andliga odling näppeligen härav lida förfång; men för den författare, vars verk uppläsaren

¹ Skrivelsen finnes i sin helhet intagen i proposition 1927 nr 221. Se vidare motion F. K. nr 331; första lagutskottets utlåtande nr 39 samt protokoll F. K. nr 30 s. 42—57 och A. K. nr 35 s. 51—53 ävensom riksdagens skrivelse nr 257.

ville taga i anspråk, torde den gottgörelse, som kunde ifrågakomma, i vissa fall ej bliva alltför obetydlig. Ur dessa synpunkter hava de sakkunniga, med anslutning till vissa förslag som framkommit i riksdagen, trott sig böra föreslå att i 2 § införes ett stadgande av innehåll, att utgiven skrift ej må utan författarens samtycke offentligen uppläsa av den som yrkesmässigt ägnar sig åt uppläsning. I de fall, där undantagsvis en dylik yrkesidkare ej erhåller någon betalning för uppläsningen, hava dock de sakkunniga ansett tillräcklig anledning ej föreligga att göra uppläsningen beroende av författarens samtycke. Ett härtill syftande undantag från den nya regeln har därför influtit i paragrafen.

I fråga om litterära och musikaliska verks framförande på kinematografisk väg innehåller 2 § i sin nuvarande lydelse, att författare av »kinematografiskt verk» har uteslutande rätt att förfoga över offentligt uppförande av verket. Såsom de sakkunniga anmärkt vid 1 §, torde en s. k. stum film, som ej avser allenast dagshändelser eller dylikt, vara att betrakta såsom mimiskt verk. Så länge de kinematografiska filmerna voro avsedda allenast för visuellt framförande, skulle det alltså enligt de sakkunnigas mening ej hava varit nödigt att vid angivande av de slag av verk, som författare har sig förbehållet att offentliggöra, särskilt omnämna de kinematografiska, i ty att även därför utan ett framförande medelst film varit beroende av författaren. Sedan man emellertid numera lyckats åstadkomma s. k. ljudfilm (tonfilm), med andra ord är i stånd att på kinematografisk väg framföra även talat ord och musik, synes det vara i sin ordning att vid den revision av författarlagen, som nu är i fråga, detta förhållande vinner beaktande. Därvid är att märka, hurusom enligt hittills gällande lagstiftning ett kinematografiskt-akustiskt framförande av ett litterärt verk icke läser vara underkastat författarens förfogande. Den lucka, som lagstiftningen härutinnan kommit att förete, bör tydligen fyllas. Ett egenmäktigt framförande av denna art — exempelvis ett dramas eller ett större diktverks offentliga framförande å kinematografiska föreställningar landet runt — skulle tydligen kunna lända författaren till avsevärt ekonomiskt förfång. Vad åter beträffar kinematografiskt framförande av musikaliskt verk läser detta, såsom innebärande en form av verkets offentliga utförande, redan enligt gällande lydelse av 2 § vara beroende av tonsättaren. Ehuru således enligt de sakkunnigas mening särskilda bestämmelser om mimiska och musikaliska verks offentliga utförande på kinematografisk väg strängt taget skulle vara överflödiga, anse de sakkunniga att, då ett lagbud om rätt för författare av litterärt verk att förfoga över verkets offentliga utförande medelst kinematografiskt-akustiskt förfarande numera torde påkallas av förhållandena, och detta förfarande så gott som alltid torde vara förknippat med det kinematografiskt-visuella framförandet av ett mimiskt verk, det ur enkelhetens och tydlighetens synpunkt är lämpligt att i lagen upptages en bestämmelse, varigenom kinematografiskt framförande över huvud — det må komma till stånd genom »stum film» eller »ljudfilm» — göres beroende av författaren (tonsättaren).

2 §.
Radio.

I uppräknningen av de befogenheter, som i 2 § av 1919 års lag tillerkännas författare, ingår icke rätten att förfoga över hans verks utsändande i radio. Att lagen i detta hänseende iakttar tystnad har sin naturliga förklaring däri, att vid tiden för lagens tillkomst den uppfinning som fått namnet rundradio eller trådlös telefon — de s. k. Hertzska vågornas användande för distansspridning av tal, sång och instrumentalmusik — ännu knappast överskridit experimentets stadium. Under de år som förflutit efter lagens ikraftträdande har emellertid rundradion utvecklats till ett kommunikationsmedel av oerhörd utbredning och betydelse. Ej minst gäller detta i vårt land, där antalet abonnenter («licenshavare») å utsändningarna från den centrala utsändarorganisationen — Aktiebolaget Radiotjänst — närmar sig en halv miljon. Det är under sådana förhållanden av vikt att författarens rättsliga ställning gent emot den, som vill i radio utsända hans verk, blir klarlagd och på lämpligt sätt reglerad.

Vad beträffar det nuvarande rättsläget torde, trots saknaden av uttryckliga lagbestämmelser om den rätt som härvidlag tillkommer en tonsättare eller en litterär författare, i vårt land knappast råda någon meningsskiljaktighet om att, i fråga om tonsättningar och ännu ej utgivna litterära verk, bestämmanderätt över radioutsändning tillkommer upphovsmannen, men att, när det gäller utgivna litterära verk, upphovsmannens samtycke ej behöver inhämtas. Enligt gängse uppfattning — som de sakkunniga för sin del hålla för riktig — är nämligen utsändningen av ett musikaliskt verk att betrakta såsom sådant offentligt utförande, som enligt lagens 2 § är förbehållet tonsättaren, och utsändning av litterärt verk att anse såsom offentligt föredragande av verket, varom enligt samma paragraf gäller, att författarrätt erkännes endast så länge verket förblir outgivet.

Mot denna avvägning av rättsförhållandet mellan radioföretagen samt upphovsmännen till musikaliska och litterära verk hava emellertid från olika håll riktats anmärkningar.

Av rundradios målsmän och gynnare har gjorts gällande att företag, vilka för folkkulturen vore av så utomordentlig betydelse som de radioutsändande anstalterna, icke borde behöva vara utsatta för att se sin verksamhet hämmad genom överdrivna krav från en tonsättarsammanslutning, sådan som den för närvarande i Sverige organiserade. Skulle en dylik sammanslutning lyckas genomdriva de krav, den kunde finna påkallade av medlemmarnas intressen, komme detta tilläventyrs att medföra en kvalitativ tillbakagång av radioprogrammen eller med andra ord en försämring av den valuta, allmänheten borde erhålla för licensavgifter och anskaffningskostnader.

Å andra sidan hava från författarvärlden och särskilt från dess samfällida organisation Sveriges författarförening förts klagomål över saknaden av skydd mot egenmäktig radioutsändning av utgivna litterära verk och påyrkats lagbestämmelser om litterära författares uteslutande rätt att förfoga över sina verks offentliga föredragande, i radio såväl som annorledes. I förenämnda till 1927 års riksdag avlåtna men av riksdagen ej bifallna proposition (nr 221) har ock från dåvarande regerings sida starkt betonats

angelägenheten av att bereda de litterära författarna någon ersättning för ifrågakommande radioutsändning av deras verk.

Även i främmande länder har frågan om författarnas och tonsättarnas rättsliga ställning i förhållande till radioföretagen flerstädes varit föremål för uppmärksamhet, såväl av de lagskipande som de lagstiftande myndigheterna.¹

Naturligt nog kom spörsmålet också att å den år 1928 hållna konferensen i Rom bliva ett av de mest betydelsefulla. Det befanns emellertid icke vara möjligt att å konferensen uppnå enighet om en fast princip, utan man måste, i detta fall likasom i vissa andra, åtnöjas med en tämligen oklar kompromisslösning.

Genom art. 11 *bis* i 1928 års konvention fastslås till en början principen om författares och tonsättares rätt att träffa förfogande över deras verks utsändande i radio, men uttalas därefter, att det tillkommer de särskilda unionsstaternas lagstiftning att fastställa villkoren för utövandet av denna rätt, med iakttagande bland annat därav, att författare eller tonsättare skall åtnjuta skälig ersättning som, i brist av överenskommelse, skall fixeras av kompetent auktoritet. I de »rapporter», som innefatta motiven till de nya bestämmelserna i konventionen, har emellertid influerat det betydelsefulla uttalandet, att man vid konferensen var ense om att ett land ej borde i detta fall skrida till begränsning i upphovsmannarätten, med mindre nödvändigheten därav blivit konstaterad genom detta lands egen erfarenhet.²

Tages det sålunda å konferensen ernådda resultatet till utgångspunkt för frågan om den svenska lagstiftningens framtida ställningstagande i ämnet, så läser i fråga om musikaliska verk någon saklig ändring i nuvarande lagstiftning icke påkallas av konventionen; men vad angår litterära verk måste, så framt ett tillträdande av denna konvention anses böra ifrågakomma, den gällande lagen ändras *antingen* så, att författarna erhålla full förfoganderätt över deras verks utsändande, *eller* om detta på grund av vunnen erfarenhet skulle finnas möta allvarliga svårigheter, därhän att »skälig ersättning» på annat sätt beredes författarna.

Men även bortsett från frågan om Sveriges anslutning till den nya konventionen, synas starka skäl tala för att lagen må i förevarande hänseende bereda författarna rättsskydd. Ett litterärt verks utsändande i radio kan måhända i vissa fall vara författaren till båtnad ej blott ur ideell utan även ur ekonomisk synpunkt så till vida som det gör honom känd och medför ökad avsättning av verket; men i andra fall torde det, såsom författarföreningens styrelse framhållit, visa sig att radion är en kraftig konkurrent till boken. Obestridligt är i alla händelser att radioföretagen äro för sin verksamhet beroende av den samtida litteraturen; och att skaparna av denna i någon mån honoreras för den insats i kulturen, som verkens utsändande i radio innebär, sy-

¹ Se därom Eberstein, Immateriellt rättsskydd, Stockholm 1927 s. 86 ff.; Allfeld, Das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Tonkunst, Kommentar zu dem Gesetze vom 19. Juni 1901 sowie zu den internationalen Verträgen zum Schutze des Urheberrechtes, 2. Auflage, München 1928 s. 141 ff.; Neugebauer, Fernmelderecht mit Rundfunkrecht, 3. Auflage des »Funkrechts», Berlin 1929 s. 812 ff.

² Actes de la Conférence réunie à Rome du 7 mai au 2 juin 1928, Berne 1929 s. 183.

2 §.

nes vara desto mera i sin ordning som en dylik uppmuntran, låt vara obetydlig, dock är ägnad att i sin mån främja deras ur samhällets synpunkt betydelsefulla, men esomoftast illa lönade verksamhet.

Det sålunda anförda äger sin tillämpning jämväl å de musikaliska verken. Även deras skapare måste anses äga ett ur samhällsnyttans synpunkt välgrundat anspråk på gottgörelse för verkens utnyttjande på det sätt varom här är fråga.

Dessa synpunkter leda ej med nödvändighet till uppställande av en regel om författares och tonsättares uteslutande rätt att förfoga över verkens utsändande i radio. Det låter tänka sig att upphovsmännens intressen bliva behörigen tillgodosedda även genom den officiella prissättning, som enligt den nya konventionen och dess motiv förutsättes kunna ifrågakomma när erfarenheten ådagalagt nödvändigheten av en dylik exceptionell åtgärd.

En tvångsreglering av priset på varor eller prestationer av en eller annan art erbjuder emellertid städse åtskilliga olägenheter och torde, särskilt på den andliga produktionens område, medföra svårigheter som, såvitt möjligt, böra undvikas. Ej heller lärer med fog kunna påstås, att hittills vunnen erfarenhet skulle häntyda på angelägenheten av det allmännas ingripande i prisregleringen på förevarande område. Den utredning rörande den svenska tonsättarorganisationens verksamhet som, på sätt i det föregående omnämnts, för ej länge sedan åvägabragts av musikaliska akademien, erbjuder näppeligen stöd för ett dylikt ingripande. I alla händelser synes frågan därom för närvarande sakna så gott som all aktualitet. Det har nämligen helt nyligen lyckats de i saken intresserade huvudparterna — Aktiebolaget Radiotjänst samt organisationerna av svenska tonsättare och svenska författare — att ena sig om överenskommelser, enligt vilka under de närmaste fem åren alla uppkommande tvister om författar- eller tonsättarhonorar skola hänskjutas till en av kontrahenterna på förhand utsedd skiljeman, att av denne avgöras med bindande verkan.

Med hänsyn till vad nu anförts hava de sakkunniga kommit till den uppfattning, att radioutsändning av såväl litterära som musikaliska verk bör vara beroende av författarens eller tonsättarens samtycke.

Då, såvitt rör musikaliska verk och utgivna litterära verk, detta resultat överensstämmer med vad lagens 2 § enligt gängse uppfattning redan för närvarande innehåller, skulle det, på sätt redan antytts, kunna anses överflödigt att i fråga om dessa slags verk nu vidtaga någon ändring i paragrafen. Skall emellertid, såsom av hänsyn till de utgivna litterära verken erfordras, en uttrycklig bestämmelse om författarens rätt att förfoga över radioutsändning införas i paragrafen, torde i enkelhetens och tydlighetens intresse denna bestämmelse böra, på sätt i förslaget skett, erhålla en avfattning, som omfattar alla slags verk å vilka lagen har avseende.

Mekaniska
instrument.

I sista punkten av 2 § stadgas, att auktor har uteslutande rätt att mångfaldiga sitt verk genom detsamma överförande på mekaniskt tal- eller musikinstrument eller därtill hörande inrättning *samt att*, där ett sålunda överfört verk genom instrumentet återgives, detta anses såsom utförande eller föredra-

gande av verket. Såsom i 1914 års betänkande (s. 85) anges, hade Skandinaviska gramfonaktiebolaget hos de dåvarande sakkunniga hemställt, att i svensk lag måtte, i den fonografiska industriens intresse, upptagas bestämmelser därom att alla musikaliska arbeten, som utgivits i tryck, offentligen uppförts eller förut återgivits å mekaniska instrument, eller i varje fall sådana arbeten, som förut blivit med författarens tillstånd fonografiskt reproducerade, skulle utan författarens särskilda samtycke av en var få användas emot erläggande till författaren av en i lag fastställd avgift, som borde utgå med sju öre för varje försåld skiva. Bolaget hänvisade till det enligt tysk, engelsk och amerikansk lag gällande systemet med tvångslicenser, för vilket redogörelse lämnats i betänkandet (s. 84). De sakkunniga anförde emellertid, att de icke kunde finna det riktigt eller lämpligt att, med avvikelser från auktorsrättens allmänna grundsatser, i sitt förslag upptaga det för svensk lagstiftning främmande systemet med tvångslicenser. Någon giltig grund, varför auktors intressen härvidlag skulle vika för industriens, stode icke att finna. Att medelst en dylik undantagslagstiftning gynna den kapitalstarka gramfonindustrien på författares och tonsättares bekostnad syntes sålunda icke böra ifrågakomma, detta även på den grund, att berörda industri därigenom skulle, i förhållande till musikförlaget och den icke mekaniska utövande musikaliska verksamheten, försättas i en privilegierad ställning.

I underdånig skrivelse den 9 augusti 1927 ävensom i en till de nuvarande sakkunniga ställd, den 26 oktober 1929 överlämnad skrift har nämnda bolag jämte åtskilliga andra representanter för gramfonindustrien förnyat berörda hemställen. Då emellertid nyss angivna i 1914 års betänkande anförda skäl mot en sådan lagändring måste anses fortfarande äga full giltighet, hava de sakkunniga funnit sig icke böra framlägga något förslag i sådan riktning.

3 §.

3 §.

De i denna paragraf vidtagna ändringar äro föranledda av de föreslagna nya bestämmelserna i 2 § angående kinematografiskt framförande samt radio-utsändning. Bearbetning.

11 och 12 §§.

11—12 §§.

I båda dessa paragrafer meddelas bestämmelser bland annat om viss lånefrihet till förmån för samlingar, avsedda för elementär undervisning. I sådan samling må dock litterärt eller musikaliskt verk som, även det, är författat för att användas vid dylik undervisning, icke »utan författarens (tonsättarens) tillstånd» intagas, där förbehåll mot eftertryck blivit gjort vid verkets början. Litteraturens och tonkonstens representanter hos de sakkunniga hava nu hemställt, att ett dylikt verk skall, även utan att sådant förbehåll anbragts, vara skyddat mot oauktorerat upptagande i samling. Tillåtna lån.

De sakkunniga finna berörda hemställen vara väl grundad. De skäl, som föranlett att litterära och musikaliska verk i allmänhet få upptagas i samlingar av förevarande beskaffenhet, föreligga uppenbarligen icke i fråga om verk, som författats för att användas vid den elementära undervisningen. Vid sådant för-

11—12 §§. hållande synes dylika verks skyddande mot utnyttjande i samlingar icke böra göras beroende av förbehålls anbringande. Stadgandena i 11 och 12 §§ om förbehåll såsom förutsättning för nu ifrågakvarande skydd hava alltså icke upptagits i de sakkunnigas förslag.

De i förevarande sammanhang förekommande orden »utan författarens (tonsättarens) tillstånd» hava — såsom överflödiga och i viss mån ägnade att framkalla missförstånd i fråga om den dispositiva natur som i regel utmärker den auktorsrättsliga lagstiftningen — i förslaget uteslutits.

För den händelse någon, vid utövande av den enligt 11 § första stycket under 2 eller 3 eller 12 § första stycket under 2 en var medgivna rätt att i där angivna undantagsfall mångfaldiga ett av annan skapat verk, vill vidtaga ändringar i verket, gäller enligt sagda paragrafer, att samtycke skall inhämtas av »författaren (tonsättaren) eller hans rättsinnehavare». Rätten att bestämma härom synes emellertid vara av den personliga natur att den, utan hänsyn till en av författaren vidtagen överlåtelse till förläggare eller annan, bör tillhöra författaren själv eller hans lagliga successorer. En härtill syftande jämkning i de båda paragrafernas redaktion ingår i de sakkunnigas förslag.

Jämlikt bestämmelse i 11 § första stycket under 2 får utgiven dikt mångfaldigas såsom text i musikaliskt verk. Enligt vad i 1914 års betänkande (s. 85) omförmäles, hade från målsmän för grammofoonindustrien hemställts, att i rätten att genom mekaniska instrument återgiva musikaliskt verk måtte inbegripas därtill hörande text. Detta önskemål vann beaktande i 1914 års förslag och de därmed överensstämmande föreskrifterna i 1919 års lag. Vid jämförelse mellan 2 § sista stycket och 11 § i lagen framgår nämligen, att utgiven dikt får i förbindelse med därtill hörande musik överföras på en grammofoonskiva eller fonografvals. En sådan skiva har, enligt vad som framhålles i motiven till 1914 års förslag (s. 102), ansetts böra, i likhet med ett nothäfte, behandlas såsom ett exemplar av det musikaliska verket. De litterära intressenas representanter hos de sakkunniga hava emellertid nu hemställt, att ifrågakvarande bestämmelse i 11 §, som privilegierar en kapitalstark industri på författarnas bekostnad, måtte ändras därhän, att den ej kommer att omfatta inrättningar, hörande till mekaniska instrument. Denna hemställan hava de sakkunniga funnit värd beaktande. Här må erinras om att före 1919 års lagrevision industrien torde hava ägt full frihet att verkställa sådant överförande av litterära och musikaliska verk. Vid sådant förhållande kunde det få anses vara billigt att vid nämnda revision, då industriens frihet i förevarande avseende principiellt fick vika för hänsynen till författarnas och tonsättarnas rätt, i vissa till synes mindre viktiga detaljer tillgodose de industriella intressena. Men enligt de sakkunnigas mening finnes icke någon giltig grund för att ifrågakvarande undantag från författarrättens allmänna grundsatser skulle för all framtid upprätthållas. Författarnas angivna önskemål torde vederbörligen tillgodoses därest, i enlighet med vad de sakkunniga föreslå, åt lagrummet gives en sådan förändrad lydelse, att utgiven dikt får i musikaliska verk mångfaldigas såsom text till notskriften. Av denna avfattning lär med tydlighet framgå, att hittillsvarande frihet för industrien icke längre äger rum.

Till den ändring, som sålunda vidtagits i 11 §, ansluter sig stadgandet i 11—12 §§. andra stycket av 18 a § i förslaget.

14 §.

14 §

Denna paragraf innehåller bestämmelser rörande de inskränkningar i författarrätten, vilka grunda sig på hänsynen till pressens behov.¹ Vid konferenserna i Bern, Paris, Berlin och Rom har denna fråga varit föremål för vidlyftiga förhandlingar. Konventionen utgår ifrån att en viss frihet i avseende på det litterära utbytet periodiska skrifter emellan bör finnas, men fastställer bestämda gränser för denna frihet; den fastslår således ett minimum av författarrätt, under vilket de särskilda unionsstaterna ej äga inskränka författares befogenhet, eller, ur annan synpunkt sett, ett maximum av lånefrihet, vilket unionsstaterna ej få överskrida vid bestämmande av de periodiska skrifternas lånerätt.

Pressens
lånerätt.

I bernkonventionen av 1886 meddelades bestämmelser härutinnan i art. 7, som har följande innehåll: »Artiklar i tidningar eller tidskrifter, offentliggjorda i något av unionens länder, må i övriga unionsländer återgivnas, i original eller översättning, så framt ej författarna eller utgivarna uttryckligen förbjudit detta. I fråga om tidskrifter må det vara till fyllest, att ett allmänt förbud meddelas vid början av varje nummer av tidskriften. I intet fall må dock sådant förbud gälla i fråga om politiska artiklar (articles de discussion politique) eller om återgivande av dagsnyheter eller notiser (faits divers).»

Bernkonventionen.

Genom den av Sverige icke tillträdde, vid 1896 års konferens beslutade tilläggsakten infördes i artikelns början en ny punkt av denna lydelse: »Romanföljetonger, vartill jämväl hänföras noveller, offentliggjorda i tidningar eller tidskrifter i något av unionens länder, må ej i övriga länder återgivnas, i original eller översättning, utan tillstånd av författarna eller deras rättsinnehavare.» Denna punkt ansågs emellertid vid konferensen icke innebära någon ändring i sak, utan blott vara ett förtydligande. I motiven framhölls nämligen, att romanföljetonger icke vore att betrakta som »artiklar», utan som vanlig skönlitteratur, varifrån de skilde sig blott med avseende på sättet för offentliggörandet.

Den reviderade bernkonventionen av 1908 har utvidgat skyddet för författares rätt även i nu ifrågavarande hänseende. Bestämmelserna om lån tidningar emellan äro upptagna i denna konventions art. 9, som lyder: »Romanföljetonger, noveller och alla andra verk, vare sig litterära, vetenskapliga eller konstnärliga, i vad ämne som helst, offentliggjorda i tidningar eller tidskrifter i något av unionens länder, må ej i övriga länder återgivnas utan författarnas tillstånd. Med undantag av romanföljetonger och noveller, kan varje tidningsartikel återgivnas av en annan tidning, därest icke dess återgivande är uttryckligen förbjudet. Likväl bör källan angivas; den rättsliga påföljden för det fall, att sagda skyldighet eftersättes, bestämmas enligt lagstiftningen i det land, där skydd påkallas. Skydd enligt denna konvention äger icke rum

¹ Se den utförligare framställningen i 1914 års betänkande s. 110—119.

14 §. i fråga om dagsnyheter eller notiser, vilka endast hava karaktären av vanliga tidningsmeddelanden (qui ont le caractère de simples informations de presse).»

Artikeln första punkt uttalar alltså, att den allmänna principen om auktors rätt att förfoga över sina arbeten skall äga tillämpning även i fråga om periodiska skrifter innehåll. I fortsättningen göras emellertid härifrån viktiga undantag; men undantagen, som förut gällt i fråga om både tidningar och tidskrifter, hänföra sig nu blott till tidningar. Här föreligger en betydelsefull ändring: lånefriheten till förmån för tidskrifter ävensom friheten att göra lån ur tidskrifter har bortfallit. Den lånefrihet, som fortfarande medges, gäller blott tidningar emellan. I fråga om tidskrifters innehåll äro således enligt 1908 års konvention de allmänna reglerna om författarrätt i allo tillämpliga. En tidskrift får icke mera än vanliga icke-periodiska verk låna från andra pressorgan; å andra sidan är tidskriften skyddad mot avtryck från vilket håll som helst. Man har utgått ifrån att beträffande tidskrifter icke skulle föreligga de omständigheter, som föranleda tidningspressens ifrågavarande särställning. Vidare har för de politiska artiklarna, som enligt bestämmelserna av 1886 och 1896 alltid voro oskyddade, nu anordnats ett skydd, låt vara villkorligt, på förbehåll beroende.

Vissa av de till 1908 års konvention anslutna länderna hava emellertid på denna punkt gjort förbehåll om kvarstående på tidigare ståndpunkt. Sverige och Norge samt Grekland och Rumänien hava förklarat sig fortfarande bundna allenast av 7 art. i 1886 års konvention; Danmark, Finland och Nederländerna fasthålla vid 1886 års konventions nyssnämnda artikel i dess lydelse enligt tilläggsakten av 1896.

Vid konferensen 1928 blev 1908 års konventions 9 art. i viktiga avseenden ändrad. Å ena sidan återgick man till den ursprungliga konventionens ståndpunkt därutinnan, att någon skillnad ej längre gjordes mellan tidningar och tidskrifter. Enligt vad vid konferensen uttryckligen framhölls,¹ avsågs med denna ändring, bland annat, att det för Sverige och övriga länder, som i förevarande hänseende velat jämställa tidningar och tidskrifter och därför nödgats göra förbehåll beträffande denna artikel, skulle bliva lättare att avstå från sagda förbehåll.

Å andra sidan blev omfånget av det ovillkorligt skyddade tidningsinnehållet väsentligen utvidgat. Genom en i artikeln andra stycke vidtagen ändring, kommo nämligen vissa grupper av de verk, som förut skyddats endast i händelse av förbehåll, att föras till de ovillkorligt skyddade verkens klass. Medan enligt avfattningen i 1908 års konvention de villkorligt skyddade verkens grupp omfattade alla litterära produkter utom romanföljetonger och noveller, blev gruppen nu begränsad till aktuella artiklar rörande ekonomiska, politiska eller religiösa frågor (articles d'actualité de discussion économique, politique ou religieuse).

Svensk rätt. I vårt land blev behovet av en viss lånerätt tidningar emellan tillgodosett redan genom beslut av riksdagen 1844—45, varigenom den då för tiden i tryckfrihetsförordningen (1 § 9 mom.) upptagna huvudregeln, att varje skrift vore

¹ Actes de Rome s. 73.

författarens eller hans rätts lagliga innehavares egendom, begränsades genom ett tillägg av innehåll, att uppsatser, hämtade ur dagblad, icke skulle anses såsom eftertryckta, då de i andra dagblad infördes, så vida det tillika uppgåves ifrån vilket dagblad uppsatsen vore hämtad.

Den år 1877 utfärdade lagen angående äganderätt till skrift innehöll i förevarande hänseende i 12 §, att till eftertryck ej skulle hänföras att i periodisk skrift intoges ur annan sådan skrift hämtad uppsats, *men att* vetenskapliga avhandlingar och vittra arbeten ävensom andra uppsatser, så vida de vore av större omfång, ej finge införas, om förbehåll mot eftertryck blivit gjort vid deras början, vartill genom lagen den 28 maj 1897 fogades det mindre väsentliga tillägget att, såvitt gällde artiklar, som intagits i tidskrift, förbehållet kunde göras vid början av det eller de häften, vari de förekomme.

Vid förberedande av den nya lagstiftning, som kom till stånd 1919, inhämtade de då tillkallade sakkunniga yttrande av Publicistklubben, som hemställde att någon saklig ändring av 1877 års lags bestämmelser i ämnet icke måtte vidtagas.¹ Med avseende på frågan om upphävandet av lånefriheten för och mot tidskrifter betonades den praktiska omöjligheten att uppdraga en bestämmd gräns mellan tidningar och tidskrifter, varjämte i vårt land åtskilliga av dessa senare sades vara i minst samma grad som tidningarna intresserade av att få behålla åtminstone den begränsade lånefrihet, som funnes.

Flertalet bland de sakkunniga ansågo sig emellertid icke kunna biträda denna hemställan. De funno sig, om också med en viss tvekan, böra förorda, att ifrågavarande bestämmelser avfattades i enlighet med 1908 års konvention. Sveriges anslutning i alla punkter till den reviderade konventionen vore nämligen, enligt deras mening, i allmänt kulturellt och internationellt hänseende av tillräckligt stor betydelse för att motivera den därav följande inskränkningen i pressens dittillsvarande lånerätt.

I 1914 års förslag fick alltså, i överensstämmelse med konventionen 1908, 14 § följande lydelse: »Tillåtet vare ock att i tidning intaga ur annan tidning hämtad artikel, så framt ej förbehåll mot eftertryck blivit gjort vid artikelns början. Då artikel sålunda intages, skall den nyttjade tidningens titel angivas, så ock författarens namn, där detta finnes vid artikeln utsatt. — Följetongromaner eller noveller må ej införas, ändå att sådant förbehåll, som nyss sagts, icke blivit gjort.»

En av de sakkunniga, nämligen den såsom representant för den periodiska pressen tillkallade, var emellertid av annan mening än pluraliteten. Han hemställde för sin del, under åberopande av publicistklubbens nämnda yttrande, att de gällande lagbestämmelserna måtte, i sak oförändrade, upptagas i förslaget.

I enlighet med denne sakkuniges mening avfattades ock 14 § i det för riksdagen framlagda förslaget till lag om rätt till litterära och musikaliska verk. Departementschefen anförde, att han för sin del visserligen ansåge, att det med hänsyn till intresset av konformitet skulle vara en fördel att i vår rätt upptaga den reviderade bernkonventionens ifrågavarande regel. Men denna

¹ Yttrandet finnes i sin helhet intaget i 1914 års betänkande s. 116—118.

14 §. synpunkt borde icke vara ensamt avgörande. Den svenska pressens representanter hade för sin del påyrkat nu gällande bestämmelsers bibehållande, och då någon opinion i motsatt riktning icke framträtt från författarhåll, funne departementschefen sig icke kunna tillstyrka den ändring, varom de sakkunnigas flertal hemställt. Det riksdagen förelagda förslaget 14 § återgav således bestämmelserna i 12 § av 1877 års lag, dock med någon formell jämkning, syftande till större överskådlighet och reda.

I en till lagutskottet ingiven skrift uttalade sig Sveriges författarförening för den avfattning av förevarande paragraf, som de sakkunnigas flertal föreslagit. Föreningen framhöll, att underlåtenhet att å följetongromaner och noveller utsätta förbehåll mot eftertryck berodde på okunnighet om att en sådan för flertalet lagstiftningar främmande åtgärd vore nödvändig för åtnjutande av svenskt skydd och icke, såsom man velat göra gällande, därpå att vederbörande författare eller utgivare icke själva ansåge sig ha anledning att skydda sådana följetonger och noveller.

Till bemötande av författarföreningens framställning ingav Publicistklubben å sin sida till utskottet en skrift, vari framhölls, att den av föreningen förda argumentationen i fråga om tidningarnas lånerätt icke kunde motivera ett längre gående steg, än att Sverige för sin del skulle bringa sin lagstiftning i överensstämmelse med 1896 års paristilläggsakt, vilken innebure en förklaring att romanföljetonger och noveller skulle åtnjuta ovillkorligt skydd mot eftertryck eller översättning, oavsett om förbehåll mot eftertryck gjorts eller ej. Redan detta kunde för en stor del av den svenska landsortspressen komma att visa sig ganska betungande, och starka farhågor i sådan riktning hade nu liksom tidigare inom klubben framträtt. Men å andra sidan hade också på senare tid inom klubben framträtt allt flera författare av den meningen, att allmänna rättsgrundsatser och kulturhänsyn motiverade en anslutning till paristilläggsakten av 1896. I varje fall hade icke något som helst skäl efter propositionens avgivande framkommit till stöd för den ifrågasatta paragrafens formulering i överensstämmelse med den reviderade konventionen, vilket skulle innebära ett avsevärt längre steg än det nu ifrågasatta i riktning av att försvåra den svenska periodiska pressens villkor.

Lagutskottet hemställde, att paragrafen måtte få den av de sakkunnigas pluralitet föreslagna lydelsen. Utskottet höll nämligen före, att ur flera synpunkter fördelarna av Sveriges anslutning till den reviderade bernkonventionen även på denna punkt vore så stora, att avvikelser från konventionens grundsatser borde ske endast där sådant av omständigheterna ovillkorligen påkallades; och några sådana omständigheter syntes utskottet icke föreligga i detta fall.

Riksdagen följde emellertid i denna del icke utskottet, utan biföll propositionen. Det var särskilt den ifrågasatta åtskillnaden mellan tidningar och tidskrifter som väckte betänkligheter. Under den ganska vidlyftiga diskussion, som i kamrarna utspann sig rörande denna paragraf, framhöllö flera talare — i likhet med Publicistklubben i dess ovannämnda, till de dåvarande sakkunniga avgivna utlåtande — att det i praktiken kunde ställa sig synnerligen svårt att avgöra, huruvida en viss publikation vore att anse såsom en tid-

ning eller en tidskrift, samt att en missuppfattning i detta avseende kunde medföra allvarliga påföljder.

I följd av riksdagens beslut i denna punkt har, såsom förut nämnts, Kungl. Maj:t vid ratifikationen av 1908 års konvention förklarad, att i fråga om rätten att i tidningar och tidskrifter intaga ur andra tidningar och tidskrifter hämtade uppsatser, Sverige skall förbliva bundet av art. 7 i 1886 års konvention.

Enligt den avfattning, lagens 14 § på grund av riksdagens beslut erhållit, är förhållandet mellan den svenska lagstiftningen och 1886—1908 års konvention följande. Den grupp, som innefattar de ovillkorligen skyddade verken, saknar motsvarighet i vår lag. Därest den tolkning av den ursprungliga konventionens ordalag vilken, på sätt förut sagts, gjorde sig gällande vid konferensen 1896, är den riktiga, har Sverige således icke ställt sig 1886 års konvention till efterrättelse på denna punkt. Till den grupp, som utgöres av de villkorligt skyddade verken, höra enligt svensk lag vetenskapliga avhandlingar samt vittra arbeten, ävensom andra uppsatser, därest dessa äro av större omfång. Till den tredje gruppen, som innefattar de alltid oskyddade verken, hör allt övrigt tidnings- och tidskriftsinnehåll. Hit är således först och främst att hänföra en tidnings nyhetsinnehåll, i den mån detta består av formlösa framställningar av faktisk art; vanliga tidningsnotiser, utan stilistisk anordning och utformning, falla ju i och för sig utom författarrättens område. Men enligt lagens föreskrift utestängas från här ifrågavarande skydd även vissa uppsatser, som uppfylla de allmänna förutsättningarna för att hänföras under författarrätten. Detta gäller angående uppsatser av mindre omfång, vilka ej äro av vetenskaplig eller vittret natur, såsom vissa recensioner av dramatiska eller musikaliska föreställningar. Ehuru dylika uppsatser äro att anse såsom alster av en individuellt skapande verksamhet, få de fritt återgivas i annan periodisk skrift. På denna punkt står den svenska lagen alltså icke i överensstämmelse med 1886 års konvention, enligt vilken även sådana artiklar skola kunna skyddas genom förbehåll.

Av den lydelse, lagens 14 § erhållit, framgår med tydlighet, att den där omhandlade lånerätten äger rum allenast periodiska skrifter emellan. En bok eller del av sådan får således ej avtryckas i en tidning; likaledes är det otillåtet att i en icke-periodisk skrift avtrycka en tidnings innehåll, i den mån detsamma är föremål för auktorsrätt; en politisk ledare i en tidning får sålunda icke utan vederbörandes tillstånd intagas i en bok eller broschyr. Att emellertid den allmänna citaträtt, som avses i lagens 11 § första stycket under 1, gäller även för och emot periodiska skrifter ligger i sakens natur.

Den av de sakkunniga föreslagna ändringen i 14 § avser huvudsakligen att bringa paragrafen i överensstämmelse med 1928 års konvention. Rätten att, även mot författarens förbud, avtrycka uppsats, som är av mindre omfång och ej kan hänföras till vetenskapliga avhandlingar eller vittra verk, kan, såsom oförenlig med den för Sverige redan nu bindande konventionen av 1886 och än mera med 1928 års konvention, ej längre fasthållas. För att en i ett pressorgan införd artikel skall utan vidare få avtryckas i ett annat sådant måste, om den

14 §.

De sakkunniga.

14 §. nya konventionen skall kunna tillträdas, uppställas den förutsättning, att artikeln gäller en ekonomisk, politisk eller religiös dagsfråga och att författaren ej särskilt förbehållit sig författarrätten. I fråga om såväl »vittra» verk på vers eller prosa som artiklar — mera eller mindre omfattande — utanför de ekonomiska, politiska och religiösa dagsfrågornas område, måste i vår lagstiftning den allmänna principen om författarrätt upprätthållas, med andra ord, författarens samtycke göras till villkor för rätt att avtrycka artikeln eller det vittra verket.

Den inskränkning i den journalistiska lånerätten, som sålunda påkallas av de nya internationella bestämmelserna, kan emellertid enligt de sakkunnigas mening ej gärna vålla vårt lands periodiska press något väsentligt avbräck. Därpå tyda i varje fall de uttalanden, som avgåvos vid ett den 11 november 1927 hållet sammanträde mellan de för förberedande av Sveriges deltagande i konferensen i Rom tillkallade sakkunniga samt styrelserna för Publicistklubben och Svenska tidningsutgivareföreningen. Att döma av dessa uttalanden skulle, enligt uppfattningen i nutida svenska tidningsmannakretsar, lånerättens bibehållande vara av verklig betydelse allenast så vitt angår artiklar i egentliga dagsfrågor.

Vad man vid nämnda sammanträde — likasom under riksdagsbehandlingen av den nu gällande författarlagen — betecknade såsom ur journalistisk synpunkt oantagligt var den i 1908 års konvention gjorda åtskillnaden mellan tidningar och tidskrifter. Denna åtskillnad behöver emellertid ej vidare förekomma enligt konventionen av år 1928. I andra stycket av art. 9 i sistberörda konvention bestämmes nämligen, att de i samma stycke avsedda artiklarna få, under förutsättning att förbehåll ej gjorts, återgivnas »av pressen», och då vid konferensen¹ från Sveriges sida anfördes, att ordet »pressen» härvidlag finge anses hava samma betydelse som uttrycket »periodisk skrift», mötte detta uttalande icke någon som helst gensägelse. I enlighet med vad nu sagts kvarstår förslaget på gällande lags ståndpunkt därutinnan, att ifrågavarande lånefrihet gäller icke blott i fråga om tidningar utan även för och emot tidskrifter.

Även i ett annat, visserligen mindre viktigt avseende hava de sakkunniga föreslagit ändring i förevarande paragraf. Enligt densammes andra stycke är villkoret för där avsedda verks skyddande att förbehåll mot eftertryck blivit gjort »vid deras början eller, där de äro intagna i tidskrift, vid början av det eller de häften, vari de förekomma». Bestämmelsen angående förbehåll i fråga om tidskrifter står i överensstämmelse med art. 7 i 1886 års konvention; denna artikel, som icke innehåller någon särskild föreskrift i fråga om sättet eller platsen för dylikt förbehålls anbringande vad tidningsartiklar angår, stipulerar emellertid, att i fråga om tidskrifter det må vara till fyllest att ett allmänt förbud meddelas vid början av varje nummer av tidskriften. Något motsvarande stadgande återfinnes icke i 1908 års eller 1928 års konvention. Vid sådant förhållande och då ifrågavarande till förmån för tidskriftsutgivare gällande

¹ Actes de Rome s. 248.

specialbestämmelse näppeligen torde vara av något verkligt behov påkallad, hava de sakkunniga funnit densamma kunna utgå.

14 §.

Ehuru, vad tidningsartiklar angår, förbehållet enligt svensk lag skall göras vid artikels början, är det i den nuvarande svenska journalistiken ej ovanligt att eftertrycksförbudet anbringas vid slutet av artikeln. Ett förbehåll på denna plats torde dock, med hänsyn till den gällande bestämmelsens ordalydelse, ej medföra någon laga verkan. Någon giltig anledning till att uppställa ett ovillkorligt krav på förbehållets utsättande just vid början av en artikel synes emellertid ej vara för handen; eftertrycksförbudet framträder ju med samma tydlighet även om det fått sin plats vid artikelns slut. Med hänsyn till nämnda i vårt land tillämpade praxis hava de sakkunniga föreslagit, att ett förbehåll skall — såväl i tidningar som i tidskrifter — gälla så snart det är utsett »vid artikeln».

Förslaget har upptagit gällande lags regel, att vid tillåtna lån den nyttjade tidningens eller tidskriftens titel skall angivas. Denna bestämmelse tillämpas inom svensk press vanligen på det sätt, att den nyttjade publikationens namn anges i förkortning. För de sakkunniga har emellertid framhållits, att dessa förkortningar mången gång sakna erforderlig tydlighet. Härvid må erinras, att därest någon på grund av nämnda praxis, som i och för sig synes ändamålsenlig, i stället för den fullständiga titeln begagnar en förkortning, denna måste vara sådan, att därav klart och otvetydigt framgår, vilken publikation som åsyftas. Brister något därutinnan, kan den felande dömas till ansvar.

Angivande av källa.

15—15 a §§.

15—15 a §§.

Rättens övergång.

I fråga om bestämmelsen i första stycket av 15 § i gällande lag har i 1914 års betänkande (s. 120) framhållits, att vid auktors död de allmänna successionsreglerna i allo gälla. Bestämmelsen har nu omredigerats, utan att någon saklig ändring därvid varit åsyftad. Av den nya lydelsen framgår med tydlighet, att författarrätten icke upphör därför att författarens efterlevande av den första generationen avlida under skyddstiden; efter dessas frånfälle går rätten över till deras successorer. Såsom i betänkandet jämväl framhållits, övergår auktorsrätten icke blott till sin ekonomiska utan även till sin ideella sida till de efterlevande; därom hänvisas till 16 § här nedan.

Stadgandet i andra stycket av lagens 15 § har överflyttats till en ny paragraf, betecknad 15 a §. I denna har — i samband med den närmare reglering av förlagsavtalet och andra överenskommelser om författarrätts överlåtande, som innefattas i de närmast följande paragraferna — intagits en erinran om att sistnämnda paragrafer äro av dispositiv natur eller, med andra ord, att deras tillämplighet är beroende av att icke, i sammanhang med överlåtelsen, särskilda villkor avtalats.

16 §.

16 §.

Ändringsförbud.

Enligt gällande lag är rätten att vidtaga ändring i litterärt eller musikaliskt verk beroende av tillstånd från författarens eller hans rättsinnehavares sida.

16 §. Uttrycket »rättsinnehavare» inbegriper icke allenast lagliga successorer utan även dem som genom överlåtelse förvärvat författarens rätt. Ur enahanda synpunkter, som antytts i motiveringen för 11 och 12 §§, torde i de fall, varom i förevarande paragraf är fråga, tillräcklig anledning ej föreligga att låta en rättsinnehavare av detta senare slag motsätta sig en förändring av verket. Att exempelvis förläggaren till ett av trycket utgivet dramatiskt verk skulle äga påtala de ändringar i verket, som en teaterledare ansett sig böra vidtaga vid det uppförande vartill han förvärvat rätten, eller att tvärtom en teaterledare skulle kunna ingripa mot en förläggare, som utgivit verket i en något förändrad form, synes föga rimligt. Å andra sidan förefaller det helt naturligt att auktors successorer berättigas att inskrida mot varje slags egenmäktig ändring av hans verk.

Med hänsyn till vad nu anförts hava de sakkunniga ansett paragrafen böra ändras därhän, att meddelande av det tillstånd, varom här är fråga, skall ankomma på författaren eller dem, på vilka hans rätt övergått enligt 15 §.

Enligt den nuvarande paragrafens ordalydelse må den, som förvärvat författarens rätt, icke egenmäktigt förändra »verkets form». Detta uttryck synes emellertid i visst hänseende giva anledning till en inskränkande tolkning, varigenom författarens rätt icke behörigen tillgodoses. Med fasthållande av den gängse betydelsen av ordet »form», i motsats till »innehåll», skulle man till äventyrs vilja begränsa stadgandets tillämplighet till ändringar av den art, varpå exempel föreligga i dramatisering av en roman eller ett dramas omsättande i romanform. För undvikande av dylika missförstånd hava de sakkunniga ansett sig böra hemställa, att ifrågavarande bestämmelse får den avfattning att åt författaren och hans successorer förbehålles rätten att förändra »verket».

I detta sammanhang må emellertid framhållas att, såsom i 1914 års betänkande (s. 122) anmärkts, förevarande stadgande icke innebär att varje förändring, även den obetydligaste, såsom rättelse av uppenbara skrivfel eller inkonsekvenser i stavningssätt, skulle vara beroende av vederbörandes tillstånd. Och även i de fall, då tillstånd till en ändrings vidtagande principiellt erfordras, kräves ingalunda alltid att någon uttrycklig överenskommelse därom skett; det kan vara tillräckligt att av omständigheterna vid överlåtelsen framgår, att densamma avser även rätten att vidtaga nödiga ändringar. Härutinnan anföres i betänkandet bland annat, att då en tonsättare medger en kompositions återgivande medelst grammofon, måste han, även om han ej särskilt förbundet sig därtill, tåla de förändringar som av tekniska skäl äro nödvändiga.

16 a §.

Skyldighet att angiva författarens namn.

Författarrätten har till uppgift att skydda icke blott författarens ekonomiska utan även hans ideella, rent personliga intressen.¹ Såväl i Sverige som i andra länder har av naturliga skäl det ekonomiska momentet i författarrätten först

16 a §.

¹ Angående de förmögenhetsrättsliga och de personrättsliga elementen i auktorsrätten, se 1914 års betänkande s. 49 ff.

och starkast gjort sig gällande, men med en fördjupad insikt i nämnda rätts natur har den personliga sidan därav alltmer vunnit beaktande.

Till skydd för författarens ideella intressen syftade redan den i 1877 års lag (22 §) innefattade bestämmelsen om författarrättens undantagande i vissa fall från utmätning och konkurs. Denna bestämmelse har — i en avfattning, varigenom ett ännu starkare personlighetsskydd tillagts författaren — upptagits i gällande lag (19 §). Även genom de i 11, 12 och 16 §§ i sistnämnda lag givna stadganden om ändringsförbud tillgodoses auktors personliga intressen.

I den nyare — svenska och utländska — litteraturen på auktorsrättens område betonas ock med styrka författarens ideella rätt (*le droit moral*).¹ Frågan om denna personliga rätt, som ej berörts i bernkonventionens äldre texter, var däremot föremål för behandling vid konferensen i Rom, och i en ny artikel av den reviderade konventionen, art. 6 *bis*, infördes följande bestämmelser. 1. Oberoende av författarens eller konstnärens ekonomiska rättigheter (*droits patrimoniaux*) och även sedan dessa överlåtits, behåller han sin rätt att få gälla såsom upphovsman till verket ävensom rätten att motsätta sig att verket förvanskas, stympas eller annorledes ändras till men för hans heder eller anseende (*le droit de revendiquer la paternité de l'œuvre, ainsi que le droit de s'opposer à toute déformation, mutilation ou autre modification de ladite œuvre, qui serait préjudiciable à son honneur ou à sa réputation*). 2. Det förbehålles unionsländernas inre lagstiftning att fastställa villkoren för dessa rättigheters utövande. De rättsliga medlen för rättigheternas tillvaratagande regleras av lagstiftningen i det land, där skydd påkallas.

Dessa bestämmelser, om vilka enighet vanns först sedan vissa mera vittgående förslag visat sig ej kunna leda till samling, äro påtagligen ej av mera ingripande betydelse. De medföra emellertid att, för möjliggörande av vårt lands anslutning till den nya konventionen, i vår lagstiftning inflyter ett otvetydigt uttalande om författares rätt att i sammanhang med varje mångfaldigande eller offentliggörande av ett verk påfordra tillkännagivande av författarnamnet. Förevarande paragraf har till syfte att i detta hänseende uppfylla konventionens krav.

17 §.

17 §.

Förlagsrätt.

I författarlagens 17 § meddelas vissa bestämmelser rörande den praktiskt viktigaste formen för överlåtelse av auktorsrätt, nämligen förlagsavtalet. Genom detta överlåter auktor till förläggaren den uteslutande rätten att mångfaldiga och sprida ett litterärt eller musikaliskt verk, medan å andra sidan förläggaren förbinder sig att föranstalta om verkets mångfaldigande och spridande. — I de länder, där förlagsrätten gjorts till föremål för särskild lagstiftning, hava stadgandena därom antingen influtit i den allmänna civillagstiftningen, såsom i den österrikiska allmänna borgerliga lagboken av 1811 (§§ 1172 och 1173 enligt deras lydelse i lag av 1916), i den ungerska handelslagboken av 1875 (art. 515—533) och i den schweiziska obligationsrätten av 1911 (art. 380—

¹ Eberstein, Den svenska författarrätten, Andra häftet, Stockholm 1925 s. 118 ff. och s. 136 ff.

17 §.

393), eller ock givits i särskilda lagar såsom i den tyska lagen om förlagsrätt, utfärdad samtidigt med 1901 års lag om auktorsrätt och innefattande ej mindre än 50 paragrafer, samt i den efter tyskt mönster utarbetade tjeckoslovakiska lagen om förlagsavtal av 1923.

Den svenska lagen angående äganderätt till skrift innehöll i fråga om förlagsrätt ej annat än en deklaratorisk bestämmelse, att den som genom överlåtelse erhållit förlagsrätt till en skrift, ej ägde, utan uttryckligt medgivande av författaren, utgiva mera än en upplaga och denna ej större än ettusen exemplar (6 §).

I 1914 års betänkande (s. 123) angåvo de för den då ifrågavarande lagrevisionen tillkallade sakkunniga, att det åt dem givna uppdraget att upprätta förslag till lagstiftning om auktorsrätten och vad därmed ägde samband icke innefattade anledning att till behandling upptaga frågan om förlagsrättens kodifikation. Emellertid ansågs omförmälda i 6 § av 1877 års lag givna föreskrift böra bibehållas, på sätt ock blev fallet i 17 § av gällande författarlager. Utöver nämnda bestämmelse i 17 § samt det i 16 § givna förbudet för den, som fått författarrätt till ett verk å sig överlåten, att vid mångfaldigande av verket förändra dess form, innebär icke heller 1919 års författarlager någon reglering av förhållandet mellan författare och förläggare.

I anledning av två väckta motioner¹ har emellertid 1919 års riksdag hemställt, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande, i vad mån en särskild lagstiftning om förlagsrätt vore av behovet påkallad såsom komplement till lagstiftningen om litterär äganderätt.

På grund av denna framställning och med hänsyn till det nära sambandet mellan den egentliga författarrätten och frågan om författares och förläggares inbördes rättigheter och skyldigheter hava de nu tillkallade sakkunniga ansett sig böra till övervägande upptaga denna fråga. Därvid hava de funnit sig icke kunna förorda genomförande av en förlagslagstiftning, som i likhet med vissa främmande lagar skulle i detalj reglera rättsförhållandet mellan författarna och förläggarna. En dylik lagstiftning är enligt de sakkunnigas mening icke i vårt land påkallad av något verkligt behov. Det detaljerade ordnandet av detta rättsförhållande torde helst böra överlämnas åt de avtalande parterna eller deras sammanslutningar. En minutiös lagstiftning på detta område löper fara att lätt föråldras och jämväl att kunna alltför starkt generalisera förhållanden, som inom olika branscher av litteratur och skapande tonkonst förete vissa variationer.

Detta utesluter icke att beträffande vissa huvudfrågor på förlagsrättens område en legislativ reglering utöver den, som nu gällande lag innebär, kan vara av ett visst värde. Enligt de sakkunnigas mening bör man emellertid även härvidlag utgå från att parterna äga full frihet att genom inbördes överenskomelse ordna sitt mellanhavande på annat sätt än lagen angiver. I förhållandet mellan författare och förläggare föreligga ej sådana intressesmotsatser och ej heller en sådan övermakt å endera sidan, som måste betraktas såsom förutsättning för statens ingripande med tvingande lagbud. Men efter vad er-

¹ F. K. nr 107 av C. Lindhagen; A. K. nr 266 av P. A. Hansson och W. Björck.

farenheten visar, kunna även lagbestämmelser, som ej äga denna tvingande natur, vara väl ägnade att förebygga rättstvister och leda rättsutvecklingen i önskvärd riktning. Utgående från denna ståndpunkt hava de sakkunniga ansett sig böra i avseende å förlagsförhållandet föreslå vissa bestämmelser, som i det följande skola närmare beröras.

Vad först angår omförmälda stadgande i 17 §, så återfinnas motsvarande bestämmelser i § 9 av den norska och § 9 av den danska författarlagen samt i § 28 av den äldre finska författarförordningen av 1880, vilken paragraf enligt särskild bestämmelse i 39 § av nya lagen fortfarande förblir gällande, samt i § 5 av den tyska förlagslagen. De sakkunniga anse förevarande regel i författarlagens 17 § böra bibehållas. Då maximiantalet satts till 1,000 exemplar, har man icke velat fastslå någon faktiskt gällande normal- eller genomsnittssiffra, man har blott avsett att lämna en regel för de, antagligen sällsynta fall då kontrahenterna ej särskilt avtalat ifråga om upplagans storlek. I redaktionellt avseende har vidtagits den jämkning, att i förslaget uteslutits orden »utan uttryckligt medgivande av författaren eller hans rättsinnehavare»; därom hänvisas till motiveringen för 15 a §.

I en den 1 november 1927 ingiven underdånig skrivelse har Sveriges författarförning anhållit, att vissa av föreningen angivna bestämmelser rörande förlagsavtalet måtte upptagas i vår lagstiftning. Vid skrivelsen har fogats avtryck av vissa mellan nämnda förening samt Svenska bokförläggarföreningen överenskomna »Allmänna regler», som innehålla bland annat, *att* om arbete utsåts och förläggaren icke, inom sex månader från det författaren därefter gjort framställning om ny upplagas utgivande, vidtagit åtgärder för att arbetet snarast möjligt ånyo må bli tillgängligt genom bokhandeln, författar- resp. förlagsrätten återgår till författaren *samt att* i saknad av särskild överenskommelse samma regel gäller, därest förläggaren icke utgivit arbetet inom två år efter det författaren till honom avlämnat fullständigt manuskript. Under hänvisning till dessa regler har författarföreningen hemställt, att antingen i en särskild lag om förlagsrätt eller ock i författarlagen måtte införas stadganden om skyldighet för förläggare att inom viss tid utgiva litterärt verk, vartill han erhållit förlagsrätt, samt att, inom viss tid från det författaren gjort framställning om utgivande av ny upplaga av det förlagda verket, ombesörja att sådan upplaga snarast må bli tillgänglig genom bokhandeln. Författarföreningen har härvid anført, att det vore av synnerligt värde för författarna, att angivna överenskommelse med förläggarna kunnat uppnås, men framhållit hurusom icke alla förläggare tillhörde bokförläggarföreningen och att sistnämnda förenings organisation för övrigt icke ägde sådan fasthet, att medlemmarna vore skyldiga underkasta sig överenskommelsen. Frånvaron av lagstiftning angående förlagsrätten hade, enligt författarföreningen, mången gång av olika orsaker visat sig ödesdiger för författarna, och dessa vore ej främmande för att en förläggare otillbörligen dröjde med eller helt och hållet underlåte att utgiva det verk, han genom förlagsavtalet åtagit sig trycka.

Bestämmelser av den innebörd, som sålunda ifrågasatts, äro meddelade i ut-

17 §. ländsk lagstiftning, så enligt den tyska lagen om förlagsrätt, §§ 1, 15, 17 och 32, samt den schweiziska obligationsrätten, art. 380, 383 och 384, och jämväl enligt förutnämnda ännu gällande 28 § i den äldre finska författarförordningen kan författaren under vissa förutsättningar återvinna utgivningsrätten. Även förtjänar anmärkas, att förenämnda två vid 1919 års riksdag väckta motioner, vilka föranledde riksdagen hemställa till Kungl. Maj:t rörande utredning om förlagslagstiftning, huvudsakligen avsågo införande av stadganden i nu förevarande hänseende, i det att i den ena motionen framhölls såsom en brist i lagen att för förläggaren ej stadgades skyldighet att utgiva verk, i avseende varå han övertagit förlagsrätten, och i den andra motionen anfördes, att då en förläggare vore ovillig att inom viss tid utgiva en ny upplaga av ett av honom förlagt verk, författaren borde ha rätt att därutinnan vända sig till en annan förläggare.

De sakkunniga finna författarföreningens förevarande hemställa värd synnerligt beaktande. Vad först angår det föreslagna stadgandet om skyldighet för förläggaren att inom viss tid utgiva verk, vartill han erhållit förlagsrätt, så är, på sätt redan i det föregående antytts, en sådan förpliktelse att betrakta såsom en väsentlig sida av förläggarens åtaganden enligt förlagskontraktet.¹ Vid sådant förhållande synes det vara i sin ordning att genom ett deklaratoriskt lagbud fastslå ifrågavarande grundsats. För att vederbörligen tillgodose författarens intresse i att hans verk göres tillgängligt för offentligheten, torde stadgandet böra — jämväl i anslutning till författarföreningens förslag — kompletteras med en deklaratorisk föreskrift om skyldighet för förläggare att, sedan en upplaga utgått ur bokhandeln, utgiva ny upplaga, om han enligt förlagsavtalet äger rätt därtill och författaren sådant påkallar. Då förläggaren eftersätter sin skyldighet i ena eller andra avseendet, synes påföljden böra bliva att hans förlagsrätt anses förfallen och författaren äger behålla redan uppburan betalning.

Stadganden av nu angivna innehåll hava införts i två nya stycken av 17 §.

17 a §.

Undantag från förläggares rätt.

17 a §.

I förutnämnda mellan Svenska bokförläggarföreningen och Sveriges författarförening överenskomna »Allmänna regler» har stipulerats, att då genom kontrakt författarrätten till ett arbete överlåtes, skall, därest icke annorlunda i kontraktet stadgas, i överlåtelsen icke anses inbegripen rätten till verkets översättning, radiering och filmatisering eller dramatisering eller eljest till arbetets överförande från en litterär form till en annan. En häremot svarande föreskrift gäller enligt den danska författarlagens § 9, som bestämmer, att överlåtelse av rätt till offentliggörande på ett bestämt sätt (tryckning, uppförande och dylikt) icke giver förvärvaren rätt att offentliggöra verket på annat sätt eller att föranstalta eller tillåta översättning, överförande till levande bilder eller mekaniska instrument eller liknande bearbetningar. Regler av

¹ Att en sådan uppfattning vunnit erkännande i praxis framgår av Kungl. Maj:ts dom den 24 februari 1899 (Nytt juridiskt arkiv s. 38).

dylik innebörd återfinnas även i den norska författarlagen § 9 samt i den tyska författarlagen § 14 och den tyska förlagslagen § 2. **17 a §.**

De sakkunniga anse en motsvarande tolkningsregel nu böra upptagas även i vår författarlag, och hava bestämmelser i sådan riktning införts i en nytilagd paragraf, 17 a §. Den innebär, att, då författarrätt överlättes å förläggare, regelmässigt endast rätten till mångfaldigande övergår till denne, varemot författaren förbliver i besittning av övriga i 2 och 3 §§ upptagna befogenheter.

18 och 18 a §§.

18—18 a §§.

De bestämmelser om överlåtelse av uppförande-, utförande- och föredraganderätt, som förekomma i första och andra styckena av 18 § i 1919 års lag, hava, i sak oförändrade, upptagits i förslaget. Att, såsom i sagda paragraf skett, uttryckligen förbehålla kontrahenterna frihet att avtalsvis frångå bestämmelserna har här, likasom när det gäller 11 och 12 §§, ansetts överflödigt och ägnat att möjligen framkalla missförstånd i fråga om andra bestämmelser i lagen, varför sagda förbehåll uteslutits. Likaså har det i paragrafen upptagna stadgandet om rätt för författare att åt flera lämna tillstånd, varom här är fråga, ansetts böra såsom självklart utgå. **Överlåtelse av uppföranderätt m. m.**

I den föreslagna 18 § har, på grund av en från tonkonstens representanter hos de sakkunniga gjord hemställan, införts en deklaratorisk regel av innehåll, att tillstånd till ett verks uppförande, utförande eller föredragande skall anses omfatta en tid av fem år.

De i tredje stycket av 18 § i gällande lag givna bestämmelserna om befogenhet dels för författare av text till dramatiskt verk med musik att vid meddelande av tillstånd till verkets uppförande företräda tonsättaren dels för kompositör av opera eller annat musikaliskt verk, vartill hörer text, att i fråga om tillstånd till uppförande eller utförande företräda författaren hava, såsom i 1914 års betänkande (s. 126) framhålles, icke åsyftat att reglera det materiella förhållandet mellan författaren och tonsättaren, utan endast att utåt — i förhållande till en tredje man som vill förvärva uppförande- eller utföranderätt — meddela endera av verkets båda upphovsmän befogenhet att även å den andres vägnar träffa förfogande över auktorsrätten och uppbära den ersättning, som kan ifrågakomma. Till förebyggande av varje missförstånd i fråga om sådan ställföreträdares skyldighet att till sin medintressent redovisa skälig andel av ersättningen har emellertid, på hemställan från de litterära och musikaliska intressenas representanter hos de sakkunniga, i den föreslagna 18 a § införts en uttrycklig bestämmelse av innehåll att, då endera av verkets upphovsmän uppburit ersättning för meddelat tillstånd, han är pliktig att till den andra utgiva skälig andel av ersättningen.

Vidare har — i samband därmed, att i 11 § vidtagits sådan ändring att sjungen texts upptagande å grammofonskiva göres beroende icke blott av tonsättarens utan även av textförfattarens samtycke — ansetts böra i grammofonindustriens intresse föreskrivas att, i fråga om meddelande av tillstånd till den tonsatta textens överförande på grammofonskiva, textförfattaren företrädes

18—18 a av tonsättaren. Ett stadgande av sådan innebörd har införts i andra stycket
 §§. av den nya 18 a §.

24—24 a 24 §.

Ansvar. Gällande lags 24 § har av de sakkunniga ansetts böra undergå vissa jämkningar, åsyftande dels förtydligande av de gällande bestämmelserna, dels någon ändring i sak.

Enligt vad i motiven till 1914 års betänkande (s. 135) antydes, har man vid avfattande av förevarande paragraf utgått från att de i dess första stycke under 1 och 3 givna ansvarsbestämmelserna skulle vara tillämpliga oavsett hurvida det olagliga förfarande, varom där är fråga, skett uppsåtligen eller till följd av bristande uppmärksamhet. De sakkunniga dela den uppfattningen att, i fall som här avses, även oaktsamhet bör medföra straff. Ur synpunkten av hithörande bestämmelsers effektivitet synes detta vara synnerligen angeläget. Att den, som föranstaltar om olagligt mångfaldigande av ett verk eller olagligen låter ett verk utföras för allmänheten eller på liknande sätt offentliggöras, skulle kunna undskylla sig med att han icke bestämt avvetat förfarandets olaglighet skulle i många fall ställa verkets upphovsman rättslös. Särskilt må härvidlag framhållas vissa svårigheter som hithörande bestämmelsers begränsande till uppsåtligt åsidosättande av lagen skulle bereda tonsättarna, när det gäller att tillvarataga den rätt, lagen tillerkänner dem att förfoga över de av dem skapade verkens offentliga utförande. Att skyddade tonsättningar olagligen utföras inträffar som bekant alltför ofta, särskilt på restauranger och andra offentliga lokaler. Vanligt är ock att, när innehavaren av en sådan lokal ställes till ansvar för en dylik olaglighet, han till sitt fredande åberopar okunnighet om vad som sjungits eller spelats i hans lokal eller om de utförda tonsättningarnas egenskap av skyddad musik. Att sådan okunnighet ofta nog i själva verket föreligger torde väl ock få antagas. Det kan icke förutsättas att i allmänhet en värdshusvärd kan vare sig i detalj kontrollera programmen för det musikutförande, som förekommer i samband med hans rörelse, eller äga säker kännedom om de särskilda tonsättningarnas hänförlighet till den skyddade eller den oskyddade musikens område. Men vad som skäligen kan av honom begäras är att, därest hans uppmärksamhet på ett eller annat sätt — och särskilt genom tonsättarnas eller deras företrädares åtgöranden — skulle fästas å de hos honom anställda musikernas åsidosättande av hithörande lagbud, han söker att efter förmåga förhindra lagbrottets återupprepande samt för framtiden anordnar eller medverkar till erforderlig kontroll. Skulle lagen och lagskipningen godkänna en under dylika omständigheter fortsatt passivitet av rörelsens innehavare, komme lagbudet om tonsättarskydd mot egenmäktigt utförande att i väsentlig grad bliva en död bokstav.

Om alltså, såsom de sakkunniga hålla före, redan gällande lag, rätt fattad, bereder tonsättare och författare skydd även mot ett av oaktsamhet beroende åsidosättande av lagens materiella regler, ett skydd som med riktig tillämpning av oaktsamhetsbegreppet bör kunna bliva någorlunda effektivt, visar erfarenheten emellertid att den nuvarande lydelsen icke med erforderlig tydlighet ut-

märker, att även oaktsamhet faller inom straffbudets tillämpningsområde. Varken för allmänheten eller för alla domstolar synes det hava stått klart att så är fallet.¹ Under sådana förhållanden har det syntts de sakkunniga önskvärt att förevarande paragraf erhåller en lydelse, som utesluter varje tvivel härutinnan.

24—24 a
§§.

Enligt avfattningen av stadgandena i den nuvarande 24 § första stycket under 1 och 2 torde, då den, som olovligen mångfaldigat ett verk, själv sprider de av honom därvid framställda exemplaren, mångfaldigandet och spridandet vara att betrakta såsom två särskilda brottsliga handlingar, vilka böra bestraffas enligt reglerna för realkonkurrens.² Efter de sakkunnigas mening kan det emellertid ifrågasättas, huruvida lagens ståndpunkt i detta fall överensstämmer med vad sakens natur kan anses fordra. Auktorsrättens uppgift är att förbehålla ett litterärt eller konstnärligt verks upphovsman ensamrätten till verkets offentliggörande. Men såsom i 1914 års betänkande (s. 75) framhålles, innebär det olovligen mångfaldigandet icke i och för sig ett offentliggörande; först genom eftertrycksexemplarens spridande kränkes upphovsmannens rätt. Att redan själva mångfaldigandet kriminaliserats har, bortsett från historiska skäl, sin orsak däri att, såsom erfarenheten visat, framställandet av eftertrycksexemplar regelmässigt fullföljes genom deras spridande. Och i det alldeles övervägande antalet fall torde eftertryckaren och den, som sprider exemplaren, vara samma person. Det sedvanliga är att även vid eftertryck, liksom då fråga är om tillåtet utgivande, förläggaren själv är den som, personligen eller genom bokhandlare, utsläpper exemplaren i rörelsen. Med hänsyn till vad nu anförts, synes det vara mest följdriktigt att i de fall, då det är eftertryckaren själv som sprider eftertrycksexemplaren, bedöma och straffa mångfaldigandet och spridandet såsom tillsammans utgörande en enda brottslig handling, nämligen ett otillåtet offentliggörande av ett skyddat verk. De sakkunniga hava alltså ansett sig böra föreslå sådan ändring i förevarande paragraf, att särskilt straff för spridande av exemplar stadgas endast för det fall, att spridandet sker genom annan än den som framställt exemplaret.

Då enligt förslaget ett litterärt eller musikaliskt verks upphovsman tillagts den uteslutande rätten att genom radio utsända verket, böra härav påkallade straffbestämmelser införas.

I enlighet med nu angivna grunder hava stadgandena i lagens 24 § omarbetats. I sammanhang därmed har åt desamma givits en enklare och mer överskådlig uppställning, varvid det syntts lämpligt att fördela dem i två paragrafer, 24 och 24 a §§. Bestämmelserna i sista punkten av lagens 24 §, angående skadestånd, hava utgått; härutinnan hänvisas till förslagets 27 a och 27 b §§.

25—27 §§.

25—27 §§.

Första stycket av 25 § har i redaktionellt hänseende jämkats till överensstämmelse med de i 24 § föreslagna ändringar.

Exemplar.

¹ Se dock rättsfall i Nytt juridiskt arkiv 1921 not. B nr 409.

² Så även Ask, Om författar rätt, företrädesvis enligt svensk lagstiftning, Lund 1893 s. 70.

25—27 §§. I den nya 26 a § hava införts bestämmelser om ansvar för åsidosättande av den i 16 a § stadgade skyldighet att angiva författares namn.

Ansvar.

Slutligen har, även i 26 och 27 §§, uttryckligen angivits, att de i vardera paragrafen avsedda brott föranleda ansvar vare sig de begåtts uppsåtligen eller av oaktsamhet.

27 a §.

27 a §.

Skadestånd.

Enligt sista punkten av den nuvarande 24 § i författarlagen skall den, som gör sig skyldig till straffbar kränkning av författarrätt, ersätta »all skada». Icke desto mindre torde det, med hänsyn till de allmänna regler angående skadestånd som innefattas i 6 kapitlet strafflagen, vara tvivelaktigt huruvida i det skadestånd, varom här är fråga, inbegripes ersättning för personliga obehag och olägenheter. Denna otydlighet synes böra avhjälpas. I sammanhang därmed att författarrättens ideella sida (le droit moral) mer än förr uppmärksammas, är det önskvärt att lagen på ett oförtydligt sätt angiver, att även skada av annan än ekonomisk art kommer i betraktande. Så har skett flerstädes i främmande rätt såsom i den österrikiska lagen (§ 50) samt i den finska lagen (31 §). Enahanda ståndpunkt intager det norska förslaget (§ 18).

Vid avfattningen av de nya skadeståndsbestämmelser, som föreslagits till införande i förevarande paragraf, hava nu angivna synpunkter vunnit beaktande.

Tillika har, i enlighet med därom från författar- och tonsättarkretsar framförd önskan, i paragrafen införts stadganden om en minimiersättning. En bestämmelse i sådan riktning — vartill motsvarighet förekom i 1877 års lag — torde i själva verket vara av nöden för domstolarnas vägledning i ett ämne, där en rent subjektiv värdesättning eljest skulle kunna leda till tämligen ojämn rättstillämpning, varigenom det av lagstiftningen åsyftade rättsskyddet måhända ofta nog skulle bliva illusoriskt.

27 b §.

27 b §.

Obehörig vinst.

I flera främmande lagar gäller — vid sidan av bestämmelserna om skyldighet för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet kränker auktorsrätt — även den regeln, att en var, som genom kränkning av sådan rätt skördat vinst, har att utgiva denna till auktor, och detta även i händelse kränkningen icke tillkommit med uppsåt eller av oaktsamhet, utan är att hänföra endast till den objektiva rättsstridighetens område. Sålunda anses i Tyskland, där lagarna om auktorsrätt icke innehålla bestämmelser härom, en auktor likväl på grund av de i den allmänna borgerliga lagboken (§§ 812 och 818) givna stadganden om så kallad Bereicherungsklage kunna utkräva obehörig vinst, som uppkommit genom kränkning av hans auktorsrätt.¹ Liknande regler gälla i Schweiz, där den nya lagen om auktorsrätt (Art. 44) uttryckligen hänvisar till de bestämmelser den allmänna civillagen (Obligationenrecht, Art. 62—67) innehåller

¹ Allfeld, Das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Tonkunst, Kommentar, 2. Auflage, München 1928 s. 295; Riezler, Deutsches Urheber- und Erfinderrecht I, München und Berlin 1909 s. 137—145.

om utgivande av obehörig vinst. Stadgandena om utlämnande av dylik vinst äro ock meddelade i den österrikiska lagen om auktorsrätt (§ 54), i den engelska Copyright Act (sect. 6) samt i den amerikanska lagen om auktorsrätt (sect. 5). I våra grannländer Danmark och Norge bestämma lagarna om författarrätt och konstnärarrätt (§ 19 i vardera lagen), dels att skadestånd, som skall gäldas vid straffbar kränkning av författarrätten, i intet fall får understiga den genom kränkningen ernädda vinsten, och dels att vid kränkning, som icke är straffbar, den vinst som kan hava uppkommit skall utgivas.¹ Bestämmelser i samma riktning förekomma i det norska förslaget av år 1925 (§ 18).

Vår rätt erkänner som bekant icke, såsom den tyska och den schweiziska, någon allmän grundsats om utgivande av obehörig vinst. Inom auktorsrättens område synas emellertid bestämmelser av denna innebörd vara särskilt påkallade. Det måste anses synnerligen otillfredsställande, att den som, med eller utan egen skuld, gjort intrång i en författares rätt och därav skördat vinst, skall förbliva i orubbad besittning av denna, under det att författaren esomoftast fått sina egna vinstmöjligheter nedsätta genom intrånget. Något hinder synes ej heller böra möta att inom förevarande speciella och skarpt avgränsade rättsområde genomföra regler, åt vilka man ej vill giva en allännare räckvidd, såsom ock skett i våra grannländer Danmark och Norge.

I sin förutnämnda, den 1 november 1927 ingivna underdåniga skrivelse har Sveriges författarförening ock framhållit önskvärdheten av att författarens ekonomiska intresse tillgodosåges även i fall av sådant intrång, som ej medförde kriminellt ansvar.

I betraktande av vad nu anförts hava de sakkunniga ansett sig böra i förevarande paragraf föreslå lagbestämmelser av innebörd *att* när ersättning, som skulle utgå för straffbar kränkning av författarrätt, finnes understiga vinst, som den brottslige ernått genom sitt förfarande, denna vinst skall utgå i stället för ersättning *samt att*, därest en handling, som innefattar intrång i författarrätt, av subjektiva skäl är straffri, den därigenom för inkräktaren uppkomna vinsten skall utgivas till författaren.

27 c §.

27 c §.

I en av Sveriges dramatiska författares förening den 11 oktober 1922 ingiven underdånig skrivelse har föreningen påkallat lagstiftningsåtgärder för skyddande av författarnas rättigheter gentemot teaterföretagen. Föreningen anförde härvid huvudsakligen: Vid flera tillfällen, särskilt under de sista åren, hade det för författarna varit vanskligt att bevaka sina nämnda rättigheter. Författarna hade gått förlustiga kontraktsevenlig ersättning för pjäser, och det hade även förekommit, att scenalster uppförts utan att vederbörande teater haft någon rätt till desamma. Eftersom gällande lag ej innehölle någon bestämmelse om forum, måste talan anhängiggöras på den

Sveriges
dramatiska
författares
förening.

¹ Grundtvig, Kort Fremstilling af Forfatterretten, 2den Udga ve d K. Glahn, København 1918 s. 174.

27 c §. ort där teaterstycke olovligen uppförts. För utkrävande av ansvar och skadestånd hade författare alltså att väcka talan vid, såsom det väl kunde tänkas, en mångfald domstolar i skilda delar av riket; mer än 300 platser besöktes av resande teatersällskap. Någon möjlighet att erhålla offentlig myndighets förbud mot teaterstyckes uppförande torde ej förefinnas. Även från utländska författare hade till föreningen framförts klagomål i nämnda hänseenden. Av en utredning, som föreningen verkställt angående de förmåner av statskydd dramatiska författare i andra länder åtnjöte, hade framgått, att i Norge och Danmark obehörigt uppförande av teaterstycken förhindrades genom polismyndigheterna ålagda kontrollåtgärder. Av införskaffat material vore tydligt, att författarnas svårigheter att bevaka sina intressen gentemot teaterföretagen vore större hos oss än i andra kulturländer. Föreningen hade tänkt sig huvudsakligen två vägar för åvägabringande av bättre rättsskydd. Mest effektivt torde vara införande av föreskrift därom, att teaterstycke icke finge uppföras utan att vederbörande teaterledare hos polismyndigheten styrkt sin rätt till stycket, såsom förhållandet vore i Norge och Danmark. Av en sådan anordning torde konsekvensen vara att förbrytelser av ifrågavarande art förklarades höra under allmänt åtal och att författare bereddes tillfälle att därvid utföra sin skadeståndstalan. Om det icke funnes förenligt med svenska lagstiftningsprinciper att ålägga polismyndighet en dylik granskningsplikt för tillvaratagande av enskildas ekonomiska rättigheter, skulle dock en stor fördel vinnas genom införande av bestämmelse antingen om att författares talan mot teaterföretag för obehörigt uppförande av teaterstycke finge väckas vid företagets personliga forum, eller därom, att Stockholms rådhusrätt skulle vara forum för alla slags mål mellan författare och teaterföretag rörande rätt till teaterstycken. I samband därmed borde stadgas, att domstol skulle äga att i rättegång, på yrkande av författare, meddela teaterföretag förbud mot uppförande av scenalster.

I fråga om det i Norge och Danmark gällande kontrollsystem åberopade föreningen *dels* norska justitiedepartementets rundskrivelse den 24 augusti 1915 med anmodan till polismästarna och i vissa fall länsmännen att — innan de, enligt lagen om rätt att giva dramatiska och andra offentliga föreställningar den 22 maj 1875, meddelade tillstånd till uppförande av norska eller danska författares verk — kräva legitimation för att vederbörande enligt författarlagen hade rätt till uppförandet, *dels* ett av danska justitieministeriet den 6 december 1915 utfärdat cirkulär av liknande innehåll, avseende såväl danska som utländska författares dramatiska verk.

Föreningen svenska tonsättare har i en den 6 december 1922 inkommen underdånig skrivelse anmält sin anslutning till berörda skrivelse av Sveriges dramatiska författares förening.

I yttrande över sistnämnda skrivelse har Svenska akademien förklarat sig anse, att den föreslagna bestämmelsen om Stockholms rådhusrätt såsom forum skulle vara ägnad att bringa reda i förhållandena. Styrelsen för Kungl. dramatiska teaterns aktiebolag, som jämväl avgivit utlåtande, har anfört, att då de medel, som stode den dramatiska för-

fattaren till buds för att värja sig mot eller påtala intrång i hans rätt, måste anses otillräckliga det vore, icke minst ur statlig synpunkt, önskvärt att ökad effektivitet beredd lagstiftningen om författarrätten.

De sakkunniga — som inhämtat, att i Danmark utfärdats ännu ett cirkulär, dagtecknat den 20 december 1927 och åsyftande en viss tillsyn över utförande av skyddad musik — hava övervägt, huru en till författares och tonsättares skydd syftande poliskontroll lämpligen skulle kunna anordnas här i riket. Därvid hava särskilt uppmärksammats de i viss mån analoga, ehuru i annat syfte meddelade föreskrifterna i § 13 av ordningsstadgan för rikets städer ävensom i kungörelsen den 31 december 1913 angående rätt för utlänning att här i riket giva offentlig föreställning m. m. samt i 4 § av förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter. Emellertid förutsätter en kontroll av nu ifrågakvarande art, som givetvis skulle avse endast skyddade verk, hos kontrollmyndigheten en viss kännedom om de omständigheter, som äro avgörande för frågan huruvida skydd föreligger eller ej. Och då det näppeligen lärer kunna antagas, att polismyndigheterna i mindre städer och orter äga nödig kompetens i berörda avseende, hava de sakkunniga, med hänsyn jämväl till andra svårigheter som yppat sig i fråga om en dylik tillsyns anordnande, funnit sig böra avstå från att framlägga förslag till kontrollåtgärder i den av föreningen angivna riktning. Vad angår föreningens uttalande, att förbrytelser av ifrågakvarande art borde läggas under allmänt åtal, torde i händelse de sakkunnigas förslag till ändring av 28 § genomföres och brott mot författarlagen alltså hänföras till dem, som skola åtalas av allmän åklagare efter målsägandens angivelse, särskild bestämmelse om beivrande av olagligt uppförande av dramatiskt verk ej böra ifrågakomma.

Föreningen har vidare ifrågasatt, att domstol skulle äga att i rättegång, på yrkande av författaren, meddela teaterföretag förbud mot uppförande av scenalster. I Tyskland och England äger en författare vid utförande av sin talan rörande intrång i auktorsrätt påkalla tillämpning av de i nämnda länder gällande allmänna bestämmelser om meddelande från domstolens sida, redan före slutlig dom, av förbud mot handling som synes kränka annans rätt (einstweilige Verfügung, injunction). Uppenbarligen skulle det även för den svenska auktorsrättens del vara synnerligen önskvärt att — icke blott i nu närmast avsedda fall utan även vid andra rättskränkningar — sådant förbud kunde av domstol under rättegången meddelas, men då vår processrätt icke känner någon dylik allmän befogenhet för domstolarna, hava de sakkunniga ansett sig icke äga tillräckliga skäl att, allenast för ifrågakvarande begränsade rättsområde, föreslå en anordning av detta slag.

I föreningens skrivelse framhålles önskvärdheten av att teaterföretag bliva bokföringsskyldiga samt att författare i teaterföretags konkurs tillerkännes förmånsrätt för honorar ävensom för skadestånd på grund av obehörigt uppförande av teaterstycke. Det förstnämnda önskemålet är numera tillgodosett, i det att enligt 1 § i bokföringslagen den 31 maj 1929 en var, som yrkesmässigt driver teaterförelse, är bokföringsskyldig. Beträffande åter det ifrågasatta anordnandet av en ny förmånsrätt hava de sakkunniga, med hänsyn till den

27 c §. inom konkurslagstiftningen alltmer framträdande tendensen att inskränka antalet förmånsrätter, icke ansett sig böra komma med något förslag i sådant hänseende.

Forum. Vad angår föreningens omförmälda hemställan i övrigt, synas tillräckliga skäl ej föreligga för att, med avvikelse från rättegångsbalkens allmänna grundsatser, anordna något speciellt forum för prövning av författares rent civilrättsliga anspråk på honorar. Däremot lär det icke kunna förnekas att, såsom föreningen framhållit, det kan vara förenat med stora svårigheter att anhängiggöra och utföra ansvars- och skadeståndstalan mot en teaterledare, som med sitt sällskap ambulerar från ort till annan och kanske blott under kort tid vistas på samma plats. Otvivelaktigt skulle en avsevärd lättnad beredas målsäganden därest talan om ansvar för brott, varom nu är fråga, finge väckas även vid annan domstol än den, inom vars område brottet vore begånget, och de sakkunniga finna ingen avgörande invändning mot att en viss underrätt erhåller kompetens att upptaga alla dylika mål. Den domstol, som härvidlag i främsta rummet bör ifrågakomma, synes vara Stockholms rådhusrätt. Tydligt bör målsäganden ändock vara befogad att, därest han i något särskilt fall så skulle önska, anlita det allmänna brottmålsforum. Bestämmelser av nu angivna innehåll hava införts i en ny paragraf 27 c §.

28 §.

28 §.

Åtalsrätt. I förevarande paragraf av 1919 års lag stadgas, att förbrytelse mot lagen ej må åtalas av annan än målsägande. Enahanda regel gällde enligt 23 § av 1877 års lag. Författar- och tonsättarintressenas representanter hos de sakkunniga hava emellertid såsom ett önskemål av synnerlig vikt framhållit, att ifrågasvarande förbrytelser måtte i fråga om åtalsrätten behandlas som angivelsebrott. Även de sakkunniga anse beivrandet av dessa brott äga det allmänna intresse, att åtal ej bör ankomma uteslutande på den vilkens rätt blivit kränkt. I enlighet därmed hava de sakkunniga föreslagit en bestämmelse av innehåll, att allmän åklagare skall vara skyldig att, efter målsägandens angivelse, åtala brott, som i lagen avses.

30 §.

30 §.

Utländska författare. Vid denna paragraf, som innefattar reglerna angående den svenska lagens tillämplighet med avseende på verk av utländska författare, må endast anmärkas, att de tre nya stycken, vilka vid konferensen i Rom fogades till art. 6 i 1908 års konvention, återgiva innehållet i ovan omförmälda, den 20 mars 1914 dagtecknade tilläggsprotokoll till sistnämnda konvention, vilket protokoll ratificerades av Sverige i samband med ratifikation av konventionen. Bestämmelserna i tilläggsprotokollet — vilket tillkommit på hemställan av engelska regeringen, närmast med anledning av vissa i det auktorsrättsliga förhållandet mellan Canada och Amerikas förenta stater uppkomna svårigheter — torde sakna praktisk betydelse för vårt land och föranleda i varje fall icke någon ändring i svensk lagstiftning.

32 §.

32 §.

Såsom i 1914 års betänkande (s. 142) närmare utvecklats, hava de svenska Äldre musik. auktorsrättsliga författningarna tillagt sig återverkande kraft. Sålunda skall, enligt 32 § i 1919 års författarlag, denna lag äga tillämpning jämväl med avseende på verk, som tillkommit före dess ikraftträdande den 1 januari 1920, dock med vissa angivna undantag. Dessa undantagsbestämmelser, vilka till största delen fortfarande äga tillämpning, hava emellertid nu ansetts böra i viss mån jämkas.

Enligt stadgandet i paragrafens andra stycke under 8 må, där musikaliskt verk var utgivet före den 1 januari 1920, vilken dag lagen trädde i kraft, verket fritt utföras offentligen, där utförandet sker efter exemplar, som utgivits före nämnda dag utan att vid utgivandet, genom tillkännagivande på titelbladet eller vid verkets början, gjorts förbehåll, avseende rätten att föranstalta om offentligt utförande därav. Enligt 13 § i 1877 års lag var det förbjudet att utan tonsättarens tillstånd utföra utgivet musikaliskt verk där, vid verkets utgivande, genom tillkännagivande på titelbladet eller vid verkets början gjorts förbehåll, avseende rätten att föranstalta om verkets offentliga utförande. Emellertid var det ytterst sällsynt att dylikt förbehåll utsattes, och i regel var således musikutförandet fritt. I 1914 års betänkande (s. 145) anfördes i fråga om förevarande bestämmelse i 32 § andra stycket under 8, hurusom billigheten fordrade, att den som under det 1877 års lag gällde, i syfte att offentligen utföra ett musikverk, förskaffat sig ett med förbehåll ej försett exemplar av detsamma, skulle för framtiden vara oförhindrad att använda exemplaret i det avsedda syftet.

Tonsättarnas företrädare hos de sakkunniga hava hemställt, att ifrågavarande undantagsbestämmelse nu måtte få utgå. Till stöd härför har anförts, bland annat, att eftersom någon föreskrift ej finnes om tryckårs anbringande å utgivna musikaliska verk, möjlighet i regel saknades att avgöra, huruvida ett sådant verk utkommit före 1920 och alltså finge fritt utföras, eller om det utkommit senare och förty ej finge utföras utan tonsättarens tillstånd; med hänsyn därtill kunde bestämmelsen giva upphov till vissa, mången gång rent oavsiktliga missbruk.

Även enligt de sakkunnigas mening bör nämnda stadgande nu kunna utgå. Det torde hava haft sin huvudsakliga betydelse för smärre orkestrar eller ensembler, vilka före 1920 förvärvat noter till musik, som då var populär och vars utförande, vid bristen på förbehåll, var frigivet. Under de tio år, som förflutit från lagens ikraftträdande, torde emellertid det mesta av denna repertoar hava förlorat sitt aktualitetsintresse; numera lära väl endast den mera konstnärliga och värdefulla delen därav komma till utförande, och i fråga om dessa verk är det angeläget att de få åtnjuta det skydd, som principiellt tillkommer dem. För de kretsar, till vilkas förmån förevarande specialbestämmelse tillkommit, torde densamma numera näppeligen äga någon större praktisk betydelse; och hava de sakkunniga med hänsyn därtill ansett sig böra föreslå, att densamma icke vidare skall gälla.

32 §.

Man har satt i fråga huruvida — med hänsyn till det i 32 § andra stycket under 4 givna stadgandet om rätt att mångfaldiga, uppföra och utföra bearbetning i den mån sådant var lovligt enligt den före 1920 gällande lagstiftningen — upphävandet av den under 8 givna bestämmelsen skulle medföra förbud att utan tonsättarens samtycke utföra hans verk i arrangemang (sammandragning av orkestermusik till sättning i ett fåtal stämmor m. m.). Enligt de sakkunnigas mening kan emellertid näppeligen med fog dragas i tvivelsmål att, efter bortfallandet av bestämmelsen under 8, tonsättaren är skyddad mot att hans verk utföres i en dylik bearbetning. Enligt den härvidlag tillämpliga äldre bestämmelsen i 10 § av 1877 års lag åtnjöt tonsättaren skydd mot bearbetning som innefattade allenast »oväsentliga» ändringar, varmed enligt lagens förarbeten åsyftades ändringar som vore av beskaffenhet att icke upphäva identiteten mellan det äldre och det yngre verket. Tydiligen måste ur sådan synpunkt rätten till publicerande av musikaliska arrangemang och utförande av den arrangerade musiken vara beroende av tonsättarens samtycke. Så måste vara förhållandet även i det fall, att tonsättaren icke försett verket med sådant förbehåll som enligt den äldre lagen utgjorde förutsättning för hans rätt att förfoga över verkets offentliga utförande. Det i 1919 års lag 32 § under 4 gjorda medgivandet att offentligen utföra en bearbetning kan uppenbarligen icke hava avseende å det fall, att själva mångfaldigandet är olagligt.

Mekaniska instrument.

Det i andra stycket under 9 upptagna stadgandet innebär, bland annat, rättighet för en var att medelst mekaniskt tal- eller musikinstrument offentligen återgiva varje verk, som före början av år 1920 varit överfört å dylikt instrument eller därtill hörande inrättning. Att man vid lagens tillkomst ansåg sig kunna stadga en dylik inskränkning i den tonsättarna eljest förbehållna rätten att förfoga över det offentliga utförandet av deras tonsättningar torde hava berott därpå, att man ansett en inskränkning av nämnda art vara av helt ringa betydelse för tonsättarna. I annat fall torde man hava genom något förbehåll, liknande det som i den gällande lydelsen av andra stycket under 8 stadgats i fråga om utförande av musik efter tryckta noter, sökt att även i detta fall förebygga allt för långt gående ingrepp i upphovsmannarätten. De senare årens erfarenhet visar emellertid, att grammfonen i sitt numera förbättrade skick kan i ej obetydlig omfattning utnyttjas till framförande av musik å resturanger och andra offentliga lokaler. Det synes under sådana förhållanden vara i sin ordning att den möjlighet till offentligt utförande av skyddad musik, som på denna väg erbjuder sig för innehavare av dylika lokaler, för framtiden bortfaller. För grammfonindustrien, i vars intresse ifrågavarande övergångsbestämmelse närmast torde hava tillkommit, lärer den nu berörda frågan icke vara av nämnvärd betydelse. Denna industris huvudsakliga kundkrets består helt visst av personer, som allenast till sitt enskilda bruk använda grammfoner och tillhörande skivor. De sakkunniga hava alltså ansett sig böra hemställa, att vad ifrågavarande stadgande innehåller om frihet att genom mekaniska instrument offentligen återgiva litterära och musikaliska verk nu måtte utgå.

I likhet med 1919 års lag är den av de sakkunniga föreslagna lagen avsedd att äga tillämpning även i fråga om verk, som tillkommit före de föreslagna bestämmelsernas ikraftträdande. Annorlunda ställer sig saken när det gäller att i fråga om förhållandet mellan auktor och den, till vilken han överlätit sin rätt, tillämpa de nya deklatoriska grundsatser, förslaget därom innehåller. Att dessa regler icke skola verka rubbning i avtal, som slutits före lagens ikraftträdande, följer av civilrättens allmänna regler, men har dock ansetts böra uttryckligen utsägas. I detta sammanhang hava tonsättarnas representanter hos de sakkunniga framkastat, att i förslaget skulle upptagas en regel, att då auktorsrätten i något avseende utvidgats, den nytillkomna befogenheten skall tillfalla auktor själv, även om han tidigare till annan överlätit hela sin auktorsrätt till det verk som är i fråga. Därvid har åberopats bestämmelsen i den nya finska lagen, 37 § första stycket, som innebär, att alla före lagens ikraftträdande ingångna avtal om upphovsmannarättens överlåtelse förbliva gällande *samt att*, om upphovsman å annan överlätit sin upphovsmannarätt i dess helhet, upphovsmannen äger tillgodonjuta den utvidgade upphovsmannarätt, som innefattas i lagen, såvida rätten därförinnan ej åtnjutit skydd. Motsvarande föreskrift återfinnes i 1925 års norska förslag (§ 35), som stadgar, att försåvitt lagen utvidgar omfånget av upphovsmannens rättigheter, förändringen kommer upphovsmannen själv till godo, utan hänsyn till om han på förhand överlätit hela sin upphovsmannarätt till andra.

De sakkunniga hava dock icke ansett sig böra föreslå en föreskrift i denna riktning. En deklatorisk regel av dylik innebörd lär i vanliga fall vara överflödig; en överlåtelse torde, där ej särskilda skäl föranleda ett motsatt antagande, böra anses hava avsett allenast de rättigheter, som tillkommo auktor enligt den vid tiden för avtalets ingående gällande lagstiftningen. Skulle emellertid undantagsvis ett avtals ordalydelse eller omständigheterna vid dess tillkomst göra sannolikt att därmed verkligen åsyftats en överlåtelse av auktorsrätten utan någon som helst inskränkning, så bör tydligen kontrahenternas vilja därutinnan respekteras.

En viktig fråga, vilken varit föremål för de sakkunnigas synnerliga uppmärksamhet, är den som gäller tiden för författarrättens bestånd. Skyddstidens längd.

Enligt 1877 års författarlag i dess slutliga lydelse varade skyddet mot eftertryck under författarens livstid och 50 år efter hans död (7 §), varemot i fråga om uppförande, utförande- och föredraganderätten skyddet upphörde redan 30 år efter det auktor avlidit (14 §). Vid lagrevisionen 1919 vidtogs emellertid den ändringen, att även beträffande eftertryck skyddstiden skulle upphöra 30 år efter auktors död. Numera gäller alltså, lika för alla i auktorsrätten ingående befogenheter, en skyddstid omfattande auktors livstid och 30 år därutöver.

Enligt 1908 års bernkonvention äger varje unionsland självständigt bestämma i fråga om skyddstidens längd. Emellertid framlade italienska regeringen — i det av nämnda regering samt bernunionens internationella byrå utarbetade programmet för den blivande konferensens arbeten vilket, på sätt i det före-

gående berörts, under år 1927 kringsändes till övriga unionsländer — förslag om fastställande av en för hela unionen gällande skyddstid av 50 år efter auktors död. I anledning därav fingo de sakkunniga, som tillkallats för förberedande av Sveriges deltagande i konferensen i Rom, från olika intressentkretsar mottaga framställningar i ämnet.

I en den 1 november 1927 till Kungl. Maj:t ingiven och därefter till de sakkunniga överlämnad skrivelse hemställde Sveriges författarför-
e n i n g, att Kungl. Maj:t måtte för Sveriges vidkommande biträda den italienska regeringens ifrågavarande förslag. Därest så skedde, måste detta medföra en återgång till den femtioåriga skyddstiden i vårt land. Genom den år 1919 vidtagna nedsättningen av skyddstiden hade författarna lidit ekonomisk skada. En författare kunde sällan lämna de sina stort annat i arv än sina skrifter. Det av en förläggare för dessa betalade pris bleve naturligtvis, därest de antoges äga bärkraft under en längre tidsföljd, högre om han finge ensamrätt under 50 år efter författarens död än om det endast gällde 30 år efter samma tidpunkt. Och vad allmänhetens intresse vidkomme, så vore det en missuppfattning, att en skyddstid på 50 år hindrade publiken att få klassikernas verk till billigt pris. Med hänsyn till den alltmer ökade samfärdseln mellan kulturländerna måste det för Sveriges del vara enbart till gagn om vårt land anslöte sig till den femtioåriga skyddstiden, vilken ock vore gällande i Norge, Danmark och Finland.

Föreningen svenska tonsättare hemställde, i en den 8 september 1927 till Kungl. Maj:t ingiven skrift, att en femtioårig skyddstid måtte införas för musikaliska verk. Härvid anförde föreningen: Även om skydd i sådan utsträckning icke av alla befunnes önskvärt för litterära verk, så syntes föreningen en femtioårig skyddstid för musikaliska verk vara motiverad i anseende såväl till att dessa ställde sig avsevärt dyrare att mångfaldiga än litterära verk som ock till den omständigheten, att framför allt den värdefulla musikkulturen mycket långsammare än övrig litteratur bleve räntabel för den, som nedlagt kapital för dess mångfaldigande. Detta gällde vare sig framställningskostnaderna drabbade tonsättaren själv, som ofta vore fallet, eller förläggaren. En tonsättares produktion utgjorde oftast den enda och i regel den väsentligaste kvarlåtenskap, som han kunde lämna i arv till sina anhöriga, men exempel finnes på att betydande tonsättares efterlevande kommit i ekonomiskt betryck — såsom änkor efter Robert Schumann och Richard Wagner — därigenom att skyddstiden varit så kort som 30 år. Den femtioåriga skyddstiden kunde givetvis tänkas genomförd på många olika sätt, varpå lagstiftningen bland annat i Frankrike och England gäve exempel. Det väsentligaste syntes vara, att bestämmelser av sådan art fastställdes, att det ökade skyddet komme upphovsmannens arvingar till del. För genomförande av ett likartat femtioårigt skydd i alla länder talade, förutom livaktigheten i de internationella förbindelserna, speciellt radion, eftersom utbredningen av de elektriska vågorna ej läte sig hämmas av ländernas gränser.

Även styrelsen för Svenska bokförläggarföreningen avgav under 1927 yttrande i ämnet. Föreningen anförde därvid huvudsakligen

följande. Det italienska förslaget innebure, att genom konventionen skulle införas en gemensam skyddstid, gällande under författarens eller konstnärens livstid och 50 år efter hans död, utan rätt för de fördragsslutande länderna att genom inre lagstiftning avvika från denna regel. Då Sverige hörde till den minoritet av länder, som hade trettioårig skyddstid, innebure förslaget för vårt lands vidkommande en avsevärd förändring mot vad nu gällde. Föreningen hade förut uttalat sig för den femtioåriga skyddstiden och, enligt vad styrelsen inhämtat, hade denna uppfattning icke frångåtts. Styrelsen ville också livligt förorda det italienska förslaget. Härvid borde särskilt framhållas, att sedan Finland, som hade en femtioårig skyddstid, anslutit sig till bernkonventionen, svenska författare kunde finna med sin fördel förenligt att först utgiva sina verk i nämnda land. Enligt bernkonventionens regler skulle i sådant fall Finland anses såsom dessa verks hemland och verken på grund därav komma att i andra till bernunionen hörande länder, som hade femtioårig skyddstid, få åtnjuta denna längre skyddstid. Visserligen skulle detta icke innebära, att författarna, i den mån skydd påkallades i Sverige, kunde här erhålla längre skyddstid än trettio år, om svensk lag stode kvar på sin nuvarande ståndpunkt. Men det skulle för de svenska förlagen innebära avsevärd skada om de svenska författarna skulle finna det fördelaktigt att vid utgivande av sina verk i första hand vända sig till utländska förlag; det skulle även vara mindre tillfredsställande, om de svenska förlagen, i samråd med författarna, för tillvaratagande av deras intressen skulle nödgas föranstalta, att svenska originalarbeten först utgaves i annat land än Sverige.

Under det nu pågående utredningsarbetet hava litteraturens och tonkonstens ävensom förlagsverksamhetens företrädare hos de sakkunniga hemställt, att i blivande lagförslag måtte upptagas bestämmelser om en enhetlig skyddstid, omfattande auktors livstid och 50 år därutöver. Innan de sakkunniga närmare ingå på denna fråga, synes lämpligt att här lämna en framställning av gällande utländsk lagstiftning i förevarande hänseende, ävensom en översikt av svensk rättsutveckling på denna punkt.

En »evig» auktorsrätt gäller numera endast i några syd- och centralamerikanska stater samt, märkligt nog, även enligt Portugals nya lag av 1927, med avvikelse därutinnan från äldre bestämmelser (av 1867), enligt vilka det auktorsrättsliga skyddet varade 50 år efter auktors död.

Den lagbestämda skyddstiden för litterära och konstnärliga verk räcker i vanliga fall under upphovsmannens livstid och vissa år därutöver. Efter auktors död varar skyddstiden: 80 år i Spanien; 60 år i Brasiliens förenta stater; 50 år i Norge, Danmark och Finland samt i Belgien, Frankrike, Grekland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Polen, Stora Britannien och Irländska fristaten, Tjeckoslovakien och Ungern; 30 år i Sverige samt i Bulgarien, Danzig, Japan, Rumänien, Schweiz, Tyskland och Österrike. I Sovjet-Ryssland varar auktorsrätten i regeln under 25 år efter ett verks första offentliggörande.

För det i England genom den nya lagstiftningen av 1911 införda säregna systemet finnes anledning att här något utförligare redogöra. Copyright Act 1911 stadgar i section 3, att skyddstiden skall bestå under auktors livstid och

Utländsk
lagstiftning.

50 år efter hans död. Därvid skall emellertid gälla, att sedan 25 år förflutit efter det författaren till ett utgivet verk avlidit, verkets förnyade utgivande till avsalu icke skall anses innebära en kränkning av auktorsrätten, därest utgivaren styrker, att han lämnat auktorsrättens ägare föreskrivet meddelande om sin avsikt att utgiva verket samt betalt honom royalties för alla sålda exemplar av verket efter en beräkning av tio procent å salupriset.

Regeln är således, att skyddstiden varar under auktors livstid och 50 år därefter; men det är blott under den första hälften av femtioårsperioden som skyddet utövar sin fulla verkan. Under de sista 25 åren får vem som helst mångfaldiga ett verk, som förut utgivits, mot att till auktorsrättens innehavare betala en tantiem, uppgående till angivna procent av priset å försålda exemplar — ett rättsläge, som i den auktorsrättsliga litteraturen plägar betecknas med att verket tillhör »le domaine public payant.»

I fråga om litterära eller konstnärliga verks utnyttjande på annat sätt än genom mångfaldigande, såsom genom uppförande eller utförande, gäller den femtioåriga skyddstiden utan inskränkning.

Omförmälda lagrum i Copyright Act innehåller vidare bemyndigande för Board of Trade — handelsministeriet — att utfärda regler rörande innehållet av det meddelande som utgivaren, enligt vad nyss är sagt, har att tillställa författaren, ävensom angående ordningen för dettas avsändande samt sättet och terminerna för betalning av royalties. Den författning, Copyright Royalty System (General) Regulations, 1912, som i anslutning till nyssnämnda stadganden utfärdats av handelsministeriet, föreskriver i fråga om sagda meddelande, att det skall angiva, bland annat, verkets salupris samt tidpunkten, då det kommer att utgivas. Meddelandet skall avsändas senast en månad före berörda tidpunkt; därest utgivaren ej känner och ej heller utan allt för stora svårigheter kan utröna auktorsrättsinnehavarens eller hans ombuds namn och adress, skall meddelandet kungöras i den officiella tidningen. Betalning av föreskrivna royalties skall, då ej annat överenskommits, ske på det sätt, att utgivaren av auktorsrättens innehavare inköper licensmärken (adhesive labels), som påklistras varje exemplar av verket. Auktorsrättens innehavare skall på rekvisition, mot kontant betalning, tillhandahålla sådana märken. Försummar han det, få exemplar av verket säljas utan vidfästa märken; beloppet av royalties blir då en utgivarens skuld till auktorsrättens innehavare, och utgivaren är skyldig hålla räkning över försålda exemplar.

Enligt äldre engelsk rätt varade skyddet för litterära verk under författarens livstid och 7 år efter hans död eller, om skyddstiden däri genom blev längre, under 42 år efter ett verks offentliggörande. Vid behandlingen av den parlamentet förelagda Copyright Bill mötte den föreslagna utsträckningen av skyddstiden ett ganska allvarligt motstånd, och nu ifrågavarande bestämmelser tillkommo som en kompromiss mellan olika åskådningar. Systemet måste i vissa fall medföra svårigheter; så är det föremål för tvekan med vilket belopp royalties skola utgå när ett mindre verk återgives såsom del av ett större, exempelvis då en uppsats intages i en encyklopedi.¹

¹ Copinger, On the Law of Copyright, Sixth edition by F. E. Skone James, London 1927 s. 91.

Förenta staternas lag av 1909 — som gör skyddet för ett litterärt eller konstnärligt verk beroende av vissa formaliteter, såsom verkets deposition och registrering hos offentlig myndighet — bestämmer den allmänna skyddstiden till 28 år efter verkets första offentliggörande; efter anmälan, som inom ett år före skyddsperiodens utgång göres hos nämnda myndighet av författaren, om han då lever, eller av hans dödsbodelägare, förnyas emellertid skyddet att gälla ytterligare 28 år (section 23).

Den i Berlin år 1908 reviderade bernkonventionen innehåller i art. 7 första stycket, att det genom konventionen bestämda skydd varar under auktors livstid och 50 år efter hans död. I verkligheten står det emellertid varje stat fritt att reglera skyddstiden. Enligt artikelns andra stycke gäller nämligen, att för det fall — som allt fortfarande är för handen — att nämnda skyddstid icke blir likformigt antagen av alla unionsländerna, skyddstiden skall bestämmas enligt lagen i det land, där skydd påkallas, utan att densamma dock kan överskrida den i verkets hemland fastställda skyddstid, samt att följaktligen de fördragsslutande länderna icke äro förpliktade att tillämpa stadgandet i artikelns första stycke i större utsträckning än som är förenligt med deras inre lagstiftning.

Bernkonventionen.

Det förutnämnda vid konferensen i Rom framlagda förslaget innebar, att andra stycket i förevarande artikel skulle utgå och att således den konventionsbestämda skyddstiden inom hela unionen skulle utgöra författares livstid och 50 år efter hans död. Även åtskilliga andra ändringsförslag framställdes, Enighet kunde dock icke uppnås, och artikelns lydelse är således oförändrad (bortsett från en redaktionell jämkning i andra stycket).

I sak föreligger alltså samma system som enligt 1908 års konvention. Ett svenskt verk skyddas i Frankrike blott 30 år efter författarens död och blir således icke delaktigt av den enligt fransk lag gällande skyddstiden av 50 år efter samma tidpunkt; å andra sidan skyddas ett franskt verk i vårt land enligt den svenska lagens bestämmelser och således blott 30 år efter författarens död, ehuru den franska skyddstiden är längre. I det i bokförläggarföreningens skrift förutsatta fall, att en svensk författare utger sitt verk först i Finland, som alltså (enligt art. 4 i konventionen) blir verkets hemland, skyddas verket i Frankrike lika länge som i Finland, eller alltså i 50 år efter auktors död, men i Sverige och Tyskland endast 30 år efter samma tidpunkt.

Vad angår skyddstidens längd i Sverige enligt äldre och nu gällande lag, må till en början erinras, att 1812 års tryckfrihetsförordning, vars 1 § 9 mom. före tillkomsten av 1877 års lag reglerade den svenska författarrätten i vad angick skydd mot eftertryck, icke kände någon tidsbegränsning för rättens giltighet. Genom beslut av riksdagen 1840—41 blev emellertid till huvudregeln, att varje skrift skulle vara författarens eller hans rättsinnehavares egendom, fogat ett tillägg av innehåll, att såframt författarens arvingar eller rättsinnehavare icke inom 20 år från hans död begagnat utgivningsrättigheten ävensom i händelse ett sådant begagnande icke av dem förnyades inom vart tjugonde år, det skulle stå var och en öppet att av trycket utgiva författarens efterlämnade skrifter. Enligt denna lagrummets nya lydelse var den »eviga» auktorsrätten visser-

Svensk rättsutveckling.

ligen alltjämt regel, men dess fortfarande bestånd bands vid det villkor, att av det arbete, som rätten avsåge, en ny upplaga utgäves åtminstone vart tjugonde år: därest detta en gång försumrades, upphörde auktorsrätten, och arbetets utgivande blev fritt för en var.¹

Vid motiveringen av det till 1877 års riksdag avlåtna lagförslaget yttrade departementschefen, att skyddstiden, vad tryckningsrätten anginge, såsom regel lämpligen torde kunna, i likhet med vad i norska lagen skett, bestämmas till författarens livstid och 50 år efter hans död, med avseende därå, att författare, som tillhörde en liten nation, icke kunde göra sig räkning på särdeles många eller stora upplagor av sina skrifter och därför behöfde, i vederlag för den mindre marknaden, en längre skyddstid. Och då i riksdagen fråga väcktes om skyddstidens nedsättande till 30 år, anförde departementschefen, att den i propositionen föreslagna tidrymden visserligen vore ganska lång, men vid bestämmande därav hade man tagit i betraktande, att ifrågavarande rätt enligt förut gällande lag varit alldeles obegränsad och kunnat bibehållas till evärdlig tid.

I enlighet med förslaget blev genom 7 § i 1877 års lag fastslaget, att författarrätten skulle — i vad den avsåg skydd mot eftertryck — vara gällande under författares livstid och 50 år efter hans död.

I fråga om offentligt uppförande av svenskt dramatiskt eller musikdramatiskt arbete gällde enligt förordningen den 20 juli 1855, att sådant uppförande var, under författarens eller översättarens livstid, beroende av hans tillstånd. Lagen av 1877 åter bestämde i 14 § enligt dess ursprungliga lydelse, att författares eller översättares rätt att offentligen uppföra dramatiskt eller musikdramatiskt arbete skulle gälla för hans livstid och 5 år efter hans död. Denna skyddstid — som efter tillkomsten av lagen den 28 maj 1897 skulle avse även rätten till offentligt föredragande av musikaliskt arbete, då de särskilda förutsättningarna för sådant arbetes skyddande vore för handen — blev genom lagen den 29 april 1904 utsträckt till att gälla under 30 år efter dödsfallet.

Vid 1907 års riksdag väcktes av en motionär förslag, att den allmänna skyddstiden skulle nedsättas till 30 år efter författares död.² I motionen anfördes, att skyddstiden ej borde utsträckas utöver vad hänsynen till författares rätt verkligen fordrade. Den litteratur, som skulle komma att beröras av en förkortning av gällande skyddstid, vore den del av den skönlitterära produktionen, som ännu några tiotal år efter författares död hade full livskraft, som då ännu allmänt lästes och som kunde sägas utgöra vår nationallitteratur i egentligaste mening. Denna spridning skulle givetvis gynnas bättre, om litteraturen vore fri och kunde utges av en var, än om den vore förlagsegendom. — Lagutskottet, till vilket motionen hänvisades, fick från Sveriges författarförning mottaga en skrivelse i ämnet, vilken finnes avtryckt i utskottets utlåtande. Föreningen anförde bland annat, att äldre klassiska författares

¹ En utförligare redogörelse för den äldre svenska rättens hithörande bestämmelser återfinnes i 1914 års betänkande s. 36—41 samt 127—131.

² Motion i A. K. av H. Wijk, nr 102. Se vidare lagutskottets utlåtande nr 23 samt protokoll F. K. nr 18 s. 22 och A. K. nr 23 s. 61.

verk, för vilka skyddet utginge först 50 år efter 1877 års lags trädande i kraft, likväl vore tillgängliga i särdeles prisbilliga upplagor. Även senare tiders märkligare arbeten hade utgivits i gottköpsupplagor, och på allra sista tiden hade man gått mycket långt i att sänka priserna för berömda böcker, ända ned till en krona för ganska dryga band. Det vore därför knappast sannolikt att en lagändring skulle framkalla billigare pris. Visserligen kunde konkurrensen vålla någon nedpressning, men å andra sidan vore det förläggaren möjligt att sätta priset lägre, då han hade trygghet mot att affären komme att lida inkräkningar från annat håll. I alla fall gällde det ju att konkurrera med andra likartade verk, och förläggarintresset bjöde då att hålla priset lågt för att främja största möjliga spridning. Vunnes sålunda intet väsentligt för allmänheten, torde däremot en nedsättning av skyddstiden ofördelaktigt drabba författarna och deras efterlevande. — Utskottet för sin del fann, att motionären icke påvisat några avsevärda olägenheter av den gällande skyddstiden, samt hemställde, att motionen icke måtte till någon åtgärd föranleda. Båda kamrarna biföllo utskottets hemställan.

I 1914 års betänkande hemställde de sakkunniga, att den allmänna skyddstiden fortfarande skulle omfatta auktors livstid och 50 år efter hans död. I betänkandet (s. 132) anfördes härutinnan bland annat: Huru långvarig skyddsperioden efter auktors död borde tillmätas, huruvida denna period borde sättas till 50 eller allenast till 30 år, torde visserligen icke kunna bestämmas efter teoretiska, objektivt giltiga grunder. Det gällde att mot varandra väga auktors intresse och allmänhetens; avgörandet härvidlag måste alltid bliva i viss mån godtyckligt. Den omständigheten, att våra äldre klassiska författares verk, ehuru ännu skyddade, utginge i särdeles prisbilliga upplagor, vore emellertid värd beaktande, och med hänsyn därtill syntes teorien om auktorskyddet såsom fördyrande vår klassiska skönlitteratur näppeligen kunna vidare upprätthållas. Samma skyddstid, som stadgades beträffande nyssnämnda rätt, borde äga rum jämväl i fråga om uppförande-, utförande- och föredraganderätten.

Enligt 1 och 2 §§ av 1897 års lag angående rätt att efterbilda konstverk varade konstnärens reproduktionsrätt, när efterbildandet skedde genom konstnärligt förfarande, under konstnärens livstid, men då ett konstverk efterbildades genom tryck, fotografi eller avgjutning eller på annat dylikt sätt, under 10 år efter konstnärens död. I 1914 års betänkande (s. 182) yttrade de sakkunniga — i anledning av en från svenska konstnärer gjord hemställan om skyddets utsträckning till att gälla under 50 år efter konstnärens död — bland annat följande. Att för den konstnärliga auktorsrätten gällde en annan och kortare skyddstid än på det litterära och musikaliska området vore för vårt land egendomligt. Enligt de sakkunnigas mening saknades varje inre grund såväl för den skillnad, vilken med avseende på skyddstidens längd gällde enligt 1 § och enligt 2 § av 1897 års lag, som ock över huvud för att tillmäta konstnären ett mindre varaktigt skydd än som komme författaren och kompositören till godo. De sakkunniga ansåge, att en enhetlig skyddstid borde fastställas och att denna borde bestämmas till 50 år efter konstnärens död.

I de på grundval av 1914 års betänkande inom justitiedepartementet utarbetade och för 1919 års riksdag framlagda lagförslagen bestämdes skyddstiden för såväl litterära och musikaliska verk som verk av bildande konst till 30 år efter auktors död. Departementschefen anförde härutinnan, att han för sin del ansåge den tid av 50 år efter auktors död, under vilken mångfaldiganderätten enligt 1877 års lag gällde, vara väl drygt tillmätt. Vad i detta avseende anförts i den vid 1907 års riksdag väckta motionen angående skyddstidens nedsättning vore synnerligen beaktansvärt. I överensstämmelse med vad i betänkandet föreslagits ansåge även departementschefen, att en enhetlig skyddstid borde fastställas, lika för de särskilda befogenheter, som den litterära och musikaliska auktorsrätten innefattade, samt för den konstnärliga auktorsrätten. Vid sådant förhållande syntes det vara en lämplig medelväg att såsom allmän skyddstid bestämma den enligt 1877 års lag i fråga om dramatisk uppföranderätt stadgade perioden, auktors livstid och 30 år därutöver.

I väckt motion¹ hemställdes om sådan ändring i förslagen, att författarens och konstnärs rätt skulle gälla endast 15 år efter hans död samt författarrätt med avseende på översättning endast 10 år efter översättningens utgivande. I motiven anfördes, att en långt utsträckt skyddstid ej vore i författarens utan endast i förläggarens ekonomiska intresse. Påståendet, att med en längre skyddstid förläggaren betalade en större summa för ensamrätten, hölle nämligen ej streck. En lång skyddstid vore ock till allmän skada, då det ju vore ett stort allmänt intresse att de på andens fält gjorda erövringarna utan svårighet spredes bland folket och bleve dess egendom.

På hemställan av lagutskottet beslöt emellertid riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. Den allmänna skyddstiden är således, såväl enligt författarlagen som enligt konstverkslagen, auktors livstid och 30 år efter hans död.

De sakkunniga.

Enligt de sakkunnigas uppfattning skulle det vara önskvärt om i vårt land meningarna kunde samlas om skyddstidens fixerande till en period av 50 år efter författarens död. Redan den omständigheten att det stora flertalet av de till bernunionen anslutna staterna, och bland dem våra tre nordiska grannländer, anslutit sig till den i bernkonventionen proklamerade principen om en dylik femtioårig skyddstid talar till förmån för en förlängning. Att en sådan lagändring någon gång skulle bereda en författare eller tonsättare en väsentlig förmån lär väl ej kunna bestridas. För det övervägande antalet författare och tonsättare torde det visserligen vara tämligen likgiltigt huruvida den efter deras död infallande skyddstiden omfattar 30 eller 50 år. Ty endast i sällsynta undantagsfall lär en författare eller tonsättare under sin livstid intaga den ställning att en förläggare, som övertager förlagsrätten till hans verk, räknar med utsikten att vid en så framskjuten tidpunkt som 30—50 år efter hans död kunna utgiva verken med ensamrätt. Erfarenheten visar emellertid att, icke blott i de stora kulturländerna, utan även i ett land med begränsat språkområde fall kunna förekomma där en författare, under förutsättning

¹ A. K. nr 266 av P. A. Hansson och W. Björck.

av längre skyddstid än den nuvarande, tvivelsutan skulle hava kunnat uppnå högre honorar än som nu utgått. Uteslutet är ej heller, att det för en författares eller tonsättares arvingar skulle kunna komma att innebära en betydande förmån att få tillgodonjuta författarrätt något längre än 30 år efter arvlåtarens bortgång, en förmån som i så fall samhället rimligen bör förutna avkomlingarne efter en betydande kulturpersonlighet.

Att en till 50 år efter upphovsmannens död utsträckt skyddstid skulle nämnvärt hindra spridande av verk, som äro av värde för folkkulturen, torde näppeligen vara att befara. Erfarenheten från vårt land visar att verk, som bevara sin livskraft, kunna under bestående skyddstid utgivis i synnerligen prisbilliga upplagor. I 1914 års betänkande erinras att på senare tid sådana skyddade verk som Tegnér's samlade dikter utgivits i en upplaga, som betingat ett pris av två kronor, och romaner av vissa kända svenska författare utkommit i form av »tjugufemöresböcker». Härvid förtjänar ock anmärkas, att då för verk, vilkas författare avlidit före 1877 års lags ikraftträdande, skyddstiden i fråga om eftertryck med år 1927 utgick, detta icke — såsom väl enligt den kortare skyddstidens förespråkare bort bliva fallet — föranledde något i märkbar mån ökat utgivande av dittills skyddade klassiska verk.

Ehuru de sakkunniga alltså finna goda skäl tala för en förlängning av skyddstiden, hava de icke tilltrött sig att i första hand framlägga förslag härom. Det motstånd, som principen om en femtioårig skyddstid visat sig framkalla i vårt land, har varit av den karaktär att de sakkunniga finna det utsiktslöst och snarast ägnat att skada författarnas välgrundade intressen att nu upptaga detta stridsspörsmål. Det av de sakkunniga uppgjorda förslaget till ändring å 1919 års författarlag innefattar alltså icke någon ändrad avfattning av de i lagens 20 § upptagna bestämmelserna i ämnet.

Helt och hållet hava de sakkunniga emellertid icke ansett tanken på skyddstidens förlängning böra uppgivas. Omständigheter kunna tänkas inträffa, som i viss mån ställa spörsmålet i ändrat läge. De sakkunniga föreställa sig att, i händelse övriga europeiska stater, som för närvarande stanna vid en trettioårig skyddstid, skulle övergå till den i konventionen hyllade principen om femtioårsskydd, vårt land näppeligen skulle kunna bibehålla sin nuvarande ståndpunkt; och redan i det fall att den största och för vårt kulturliv mest betydande av dessa stater, Tyskland, skulle ansluta sig till nämnda princip, torde frågan om lämpligheten av att bibehålla vår undantagsställning böra komma under allvarligt övervägande. I själva verket synes man kunna spåra vissa tecken till en utveckling i den antydda riktningen. Under förhandlingarna vid konferensen i Rom intogo de tyska delegerade en ställning, som tydde på avsikt hos deras regering att söka vinna riksdagens bifall till förslag om en femtioårig skyddstid av den engelska typ som i det föregående omnämnts, alltså med de skyddade verkens inrymmande i »le domaine public payant» under en senare del av skyddstiden. Huruvida utsikt föreligger för att dylika tendenser skola göra sig gällande under de överväganden, till vilka 1928 års konvention kommer att giva anledning i Tyskland och övriga länder med trettioårig skyddstid, är för de sakkunniga obekant; men utgående från att i dylik händelse frågan även hos

oss kan vinna aktualitet redan innan de sakkunnigas förslag kommer under slutligt övervägande, hava de sakkunniga ansett sig böra uppgöra ett särskilt utkast till ändrad lydelse av författarlagens 20 §.

Enligt berörda utkast, vilket såsom bilaga fogats vid de sakkunnigas betänkande, skulle de författaren förbehållna befogenheterna, utom rätten att mångfaldiga, äga bestånd under 50 år efter författarens död. I fråga om denna sistnämnda rätt ansluter sig utkastet till det engelska systemets huvudgrunder. De sakkunniga hava emellertid funnit bestämmelsen om en för alla olika fall utgående enhetlig ersättning av vissa procent å de försålda exemplarens pris sakna erforderlig smidighet; och då härtill kommer, att den av Board of Trade föreskrivna anordningen med inköp av licensmärken att åsättas böckerna enligt de sakkunnigas mening är alltför besvärlig och invecklad — vilket även framgår därav att, enligt vad de sakkunniga inhämtat, denna ordning endast i undantagsfall tillämpas och kontrahenterna vanligen träffa uppgörelse på annat sätt —, hava de sakkunniga ansett sig böra föreslå, att tvister om ersättnings belopp skola hänskjutas till domstol. Därvid har det syntts lämpligt att dessa frågor för hela riket avgöras av en enda underdomstol, Stockholms rådhusrätt.

I den händelse särskilda svårigheter möta för en utgivare att få tillförlitlig kännedom om en författares rättsinnehavare, äger han enligt den föreslagna paragrafens andra stycke ändock verkställa utgivningen, naturligtvis med skyldighet att, därest rättsinnehavarna sedermera bliva kända, till dem betala ersättning. En rättsinnehavare, som vill förebygga att utgivande sålunda sker innan ersättning guldits, äger att anmäla sig hos rådhusrätten.

Enligt de sakkunnigas mening borde de betänkligheter, som ur folkbildningssynpunkt framförts mot en förlängd skyddstid, avsevärt förlora i betydelse när det gäller ett system, som betager författare och förläggare varje monopol på verkens utgivande under den nytillkomna skyddstiden.

Förslag

till

Lag

angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst.

2 §.

2 §.

Rättens innehåll.

Den uteslutande rätt att efterbilda konstverk, som enligt denna paragraf är konstnären förbehållen, avser enligt paragrafens nuvarande avfattning ett efterbildande som sker antingen genom konstnärligt förfarande eller genom mångfaldigande medelst tryck, fotografi, avgjutning »eller på annat dylikt sätt».

Vid lagens tillkomst fanns ännu icke anledning att i förevarande hänseende uppmärksamma det återgivande av bilder, som kommer till stånd genom telegrafering. Emellertid har under de senaste åren bildtelegraferingen — med och utan tråd — i tekniskt hänseende nått en utveckling, som skänkt densamma en viss praktisk betydelse. En dylik telegrafisk överföring innefattar tydligen ett efterbildande, närmare bestämt ett mångfaldigande; och för det fall, att originalbilden är ett skyddat konstverk, synes även ett efterbildande av denna art böra göras beroende av konstnärens tillstånd. För att utmärka att även detta sätt att mångfaldiga ett konstverk omfattas av bestämmelsen i första stycket av 2 §, synes det vara tillräckligt att där utesluta ordet »dylikt». De sakkunniga föreslå alltså, att ifrågakvarande lagrum omredigeras på sätt nu angivits.

8 a §.

8 a §.

Signering.

I en under år 1927 till akademien för de fria konsterna avlämnad promemoria anförde läraren vid konsthögskolan konstnären Emil Johansson-Thor bland annat,¹ hurusom för närvarande i stor utsträckning förekomme salubjudande av etsningar, å vilka konstnärens namn anbragts av annan på sådant sätt, att allmänheten bibragtes den uppfattningen, att det vore konstnären själv som verkställt signeringen. Konstnärens signatur å ett etsningsblad innebure emellertid, att detta vore ett med hans samtycke gjort och av honom godkänt avtryck av den av honom etsade plåten. Ett sådant godkännande

¹ Promemorian finnes i sin helhet intagen i proposition nr 174 till 1928 års riksdag. Se vidare första lagutskottets utlåtande nr 40 samt riksdagens protokoll F. K. nr 32 s. 42—48 och A. K. nr 36 s. 43—50.

8 a §. kunde ej lämnas av annan än konstnären själv. Endast han kunde bedöma om avtrycket vore sådant, att det konstnärliga i etsningen komme till sin fulla rätt. Konstnärerna vore i trängande behov av lagskydd mot salubjudande av dylika falska etsningar.

I en den 31 januari 1928 inkommen underdånig skrivelse vitsordlade akademien, att de påtalade olägenheterna vore av beskaffenhet att böra genom lagändring avhjälpas, därvid akademien emellertid förklarade sig anse, att en sådan lagändring borde avse alla slags verk av bildande konst.

Med anledning därav utarbetades inom justitiedepartementet, i hufvudsaklig anslutning till riktlinjer som angivits av akademien, ett förslag till ändringar i konstverkslagen. Sedan detta förslag granskats i lagrådet och därefter omarbetats i departementet, blev det genom proposition förelagt 1928 års riksdag. Enligt förslaget skulle i en ny paragraf av konstverkslagen, 8 a §, införas en bestämmelse av innehåll att konstnärs namn eller signatur ej finge å hans verk anbringas av annan, så framt ej konstnären själv därtill lämnade tillstånd i varje särskilt fall. Till den nya paragrafen skulle överflyttas det för närvarande i tredje stycket av 5 § givna förbudet att å efterbildning anbringa konstnärens namn eller signatur på sätt som kan giva anledning till förväxling, vilket förbud skulle avse ej blott, såsom enligt gällande lag, sådan efterbildning som lagligen utfördes utan konstnärens tillstånd, utan varje efterbildning. Första lagutskottet tillstyrkte förslaget med någon redaktionell jämkning. Utskottets hemställan bifölls av första kammaren, var emot andra kammaren avlog berörda hemställan och propositionen. Den hufvudsakliga anledningen till avslaget låg, att döma av diskussionen, däri att de föreslagna bestämmelserna ansågos mindre väl passa för signering av alster av konstindustri.

De sakkunniga — som genom en till dem avlåten skrivelse av chefen för justitiedepartementet fått sig anbefallt att ägna uppmärksamhet åt den sålunda behandlade frågan — hava funnit goda skäl tala för att i lagen införas ett förbud mot egenmäktigt signerande av konstverk.

Att ett konstverk av sin upphovsman förses med dennes signatur — d. v. s. den karakteristiska namnteckning eller det konstnärsmärke han plägar anbringa å sina konstskapelser — innebär att han betecknar det ifrågavarande verket såsom av honom utfört och godkänt. Ett obehörigt signerande av ett verk, som till äventyrs utgör allenast en förstudie eller som, ehuru avslutat, ej av konstnären betraktats såsom honom fullt värdigt, kan vara ägnat att lända konstnären till avsevärt förfång ur såväl ekonomisk som ideell synpunkt. På konstnären bör alltså bero att anbringa signering eller tillåta annan att vidtaga sådan åtgärd, och denna hans befogenhet bör tydligen äga rent personlig karaktär, d. v. s. ej kunna genom arv eller överlåtelse tillfalla annan.

Såsom under förarbetena till 1928 års förslag framhölls, förekomma emellertid fall, där det ej heller bör vara konstnären medgivet att låta sina verk signeras av annan. Detta gäller om sådana verk av grafisk konst, som bestå i avtryck av plåt, sten eller träplatta, således etsningar, gravyrer, träsnitt och litografier. De särskilda exemplar av ett konstverk, som uppstå i form av dylika

avtryck, äro som bekant ur konstnärlig synpunkt långt ifrån likvärdiga. Medan ett visst exemplar kan på ett felfritt eller oklanderligt sätt återgiva en plåt, i det hela och alla dess detaljer, kan av olika anledningar ett annat exemplar utfalla mycket otillfredsställande. Att nu ett avtryck förses med konstnärens signatur anses, naturligt nog, av den konstköpande allmänheten innebära, att detta avtryck blivit granskat av konstnären personligen; och ett signerat exemplar betingar därför ett helt annat pris än ett som icke är försett med signatur.

Erfarenheten har emellertid visat, att i ett eller annat fall en konstnär funnit med sin fördel förenligt att med generell rätt till reproduktion och signering avyttra en av honom etsad eller graverad plåt. Ur synpunkten av allmänhetens intresse synes det nödigt, att varje rättsverkan fränkännes en dylik förhandsöverlåtelse av signeringsrätten. Den, som av konstnären eller hans rättsinnehavare förvärvat reproduktionsrätt, bör, om han vill å avtrycken anbringa konstnärens namn, vara hänvisad till någon annan utväg än den nakna signeringen, i vilket avseende flera möjligheter erbjuda sig.

I den år 1928 framlagda propositionen och första lagutskottets därmed i sak överensstämmande förslag hade man låtit där förekommande förbud mot generell överlåtelse av rätten till signering omfatta ej blott avtryck av ifrågasvarande art utan alla slags verk, å vilka konstverkslagen äger tillämpning.

Ett förbud av denna vidsträckta omfattning anse emellertid de sakkunniga vara obehörligt och för vissa fall helt olämpligt. Det är obehörligt i alla de fall, där konstverk tillkommit annorledes än genom avtryck och således föreligger allenast i ett enda eller ett fåtal exemplar. Konstnären har här själv lagt hand vid det eller de exemplar av konstverket, som kunna ifrågakomma att förses med signatur. Det låter knappast tänka sig att han skulle vilja för signeringens utförande anlita annan, men skulle detta någon gång inträffa, torde ur allmänhetens synpunkt intet vara att däremot erinra. I fråga åter om vissa alster av konstindustri — särskilt produkter inom glas- och porslins-tillverkningens område — skulle, såsom framhölls under riksdagsbehandlingen av nyssnämnda proposition, ett förbud mot generell överlåtelse av rätten till signering kunna verka hinderligt och ej betingas av något behov. Intet bör stå i vägen för att den konstnärlige upphovsmannen till en teckning eller målning, som är ämnad att återgivas på konstföremål av glas- eller porslins-tillverkning, med laga verkan medger fabrikanten rätt att anbringa hans signatur å de fabrikat därå konstverket förekommer.

Från nu angivna synpunkter hava de sakkunniga ansett sig böra föreslå att i en ny, såsom 8 a § betecknad paragraf meddelas förbud mot att å konstverk anbringa konstnärens signatur utan dennes personliga medgivande samt, vad angår exemplar av etsningar och jämförliga verk av grafisk konst, förbud för en var annan än konstnären att över huvud — med eller utan konstnärens medgivande — företaga signering.

I avseende å efterbildning av konstverk innebar, såsom redan nämnts, 1928 års proposition, att signering över huvud ej skulle få komma till stånd på ett sätt, som kunde giva anledning till förväxling, något som i gällande lag är

8 a §. stadgat blott i fråga om de efterbildningar, som enligt undantagsbestämmelserna i lagens 5 § lagligen kommit till stånd utan konstnärens medgivande. I denna del ansluta sig de sakkunniga helt till propositionen. Ur synpunkten av allmänhetens intresse bör det vara ovillkorligen förbjudet att å efterbildning anbringa en signering, som ger efterbildningen sken av originalverk. Ett stadgande härom synes hava sin naturliga plats i den föreslagna 8 a §. I samband med dess genomförande läser den nuvarande, i tredje stycket av 5 § införda bestämmelsen böra, såsom innefattad i den föreslagna allmänna regeln, utgå ur lagen.

De sakkunniga hava slutligen haft under övertägande, huruvida förevarande bestämmelsers tillämplighet bör begränsas till sådana konstverk och efterbildningar, som äro föremål för skydd enligt denna lag, eller om bestämmelserna skola avse även verk, som icke åtnjuta sådant skydd, vare sig detsamma upphört eller verket tillkommit vid en tidpunkt då auktorsrätten ännu ej erkändes av lagstiftningen. Detta senare alternativ synes äga företräde med hänsyn till att genom ifrågakomna stadganden även ett allmänt intresse tillgodoses. I enlighet därmed har i 19 §, som bestämmer ansvar för åsidosättande av de i 8 a § meddelade föreskrifter, uttryckligen angivits att ansvar skall äga rum även då ifrågavarande konstverk eller efterbildning icke är föremål för skydd enligt konstverkslagen.

10 §.

10 §.

Överlåtelse av konstverk.

I denna paragrafs första stycke uttalas den i auktorsrättens natur grundade regeln, att då konstverk övergår i annans ägo, nämnda rätt ej är innefattad i överlåtelsen. Enligt andra och tredje styckena lider denna grundsats emellertid vissa inskränkningar.

I andra stycket böra enligt de sakkunnigas mening orden »hans rättsinnehavare» utbytas mot orden »dem, på vilka hans rätt övergått enligt 9 §». Såsom vid 16 § i det föregående lagförslaget framhållits, inbegriper uttrycket »rättsinnehavare» icke allenast auktors lagliga successorer utan även dem som genom överlåtelse förvärvat hans rätt. Av motiven till 4 § i 1897 års konstverkslag, vilka återgivits i 1914 års betänkande (s. 176 ff.), framgår emellertid, att sistnämnda personer icke äro här avsedda.

Bestäld porträttbild.

I paragrafens tredje stycke har för det fall, att någon hos en konstnär beställt en porträttbild, i beställarens intresse stadgats, att bilden ej får av konstnären eller hans rättsinnehavare efterbildas utan tillstånd av beställaren eller hans efterlevande. Konstnären är således, för utövande av sin auktorsrätt med avseende på porträttet, beroende av samtycke från beställaren, men å andra sidan har givetvis icke beställaren någon befogenhet att, utan konstnärens lov, för offentliggörande efterbilda porträttet. Emellertid blev redan vid granskningen inom högsta domstolen av det förslag, som låg till grund för 1897 års konstverkslag, ifrågavarande stadgande föremål för anmärkning, och en ledamot av domstolen hemställde, om icke åt detsamma borde givas en sådan lydelse, att en efter beställning utförd porträttbild ej finge efterbildas utan

samtycke — förutom av konstnären i de fall, då sådant erfordrades — jämväl av beställaren eller hans efterlevande.

10 §.

Även de sakkunniga finna det föga tillfredsställande att — under det konstnären själv ej får utan särskilt tillstånd efterbilda ett av honom utfört porträtt — varje annan äger, om han blott har konstnärens samtycke, efterbilda porträttet, även mot beställarens vilja. I de sakkunnigas förslag har, i enlighet härmed, åt förevarande stycke i 10 § givits det ändrade innehåll, att då porträttbild är utförd efter beställning, den ej får av konstnären eller annan efterbildas utan tillstånd av beställaren eller hans efterlevande.

I detta sammanhang må beröras det av konferensen i Rom uttalade önskemål (voeu), att de unionsländer, vilka ännu icke meddelat lagbestämmelser i syfte att tillförsäkra konstnärerna en oavhänderbar rätt till delaktighet i senare offentliga försäljningar av deras originalverk, måtte överväga möjligheten av en undersökning, huruvida sådana bestämmelser kunna införas. Denna rätt plägar kallas »le droit de suite», med vilket uttryck man velat antyda, att konstnärens rätt på ett särskilt sätt häftar vid eller »följer» konstverket, även då det övergått i tredje mans ägo.¹ Sagda rätt har erkänts i en fransk lag av 1920 och en belgisk lag av 1921 samt i 1926 års tjeckoslovakiska lag om auktorsrätt (§ 35). Den finska regeringen framlade år 1926, jämte det förslag som ledde till 1927 års lag om upphovsmannarätt, även förslag till särskild lag angående konstnärns rätt till ersättning vid försäljning av hans verk; detta sistnämnda förslag blev emellertid ej av riksdagen antaget. Även 1925 års norska förslag till lov om vern för åndsverk innehåller, i § 30, bestämmelser om konstnärens rätt till avgift när hans verk säljes.

Le droit de suite.

Enligt de sakkunnigas mening föreligger icke, åtminstone för närvarande, tillräckligt skäl för införande i vår rätt av dessa nya regler. De fall, då en dylik anordning skulle få någon större praktisk betydelse, bleve säkerligen ej synnerligen talrika, och för systemets effektivitet torde krävas invecklade och kostsamma kontrollbestämmelser. För övrigt kan ur principiell synpunkt anmärkas, att den omständighet som plägar åberopas till stöd för ifrågavarande anordning — nämligen den under tidens lopp inträffande stegringen av ett konstverks saluvärde — ingalunda kan betraktas såsom en undantagslös eller ens normal företeelse. I de fall, då ett konstverk avyttras till pris som icke överstiger inköpspriset, synes ej någon som helst anledning föreligga att tillerkänna konstnären andel i den vid en senare försäljning influtna köpesumman.

19 §.

19 §.

För de i denna paragraf vidtagna ändringar hänvisas till motiveringen för 8 a § angående signering av konstverk eller efterbildning av konstverk.

Olovlig signering.

21 §.

21 §.

I den i motiveringen till 8 a § omförmälda proposition till 1928 års riksdag (nr 174) hade beträffande 21 § — med hänsyn till att rättskydd skulle genom

Åtalsrätt.

¹ Eberstein, Immateriellt rättsskydd, Stockholm 1927 s. 18 ff.

21 §. 8 a § beredas allmänna intressen mot förvillande signering — föreslagits sådan ändring att förbrytelse, som i 19 § sades, skulle höra under allmänt åtal. Motsvarande bestämmelse har upptagits i de sakkunnigas förslag till ändring av 21 §, vilket förslag i övrigt ansluter sig till den ändring i 28 § författarlagen, varom de sakkunniga hemställt.

Övriga
ändringar i
konstverks-
lagen.

För de ändringar, som vidtagits i övriga paragrafer av konstverkslagen, hänvisas till motiveringen för motsvarande paragrafer i de sakkunnigas förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen om rätt till litterära och musikaliska verk.

U t k a s t

till

ändrad lydelse av 20 § i lagen den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musikaliska verk.

20 §.

Den rätt, som enligt denna lag tillkommer författare, vare gällande intill utgången av femtionde året efter det, under vilket han avlidit; dock skall under de sista tjugu åren av sagda tid en var äga mångfaldiga verket, sedan han till dem, å vilka författarens rätt övergått enligt 15 §, utgivit skälig ersättning. Yppas tvist om beloppet av sådan ersättning, skall talan om dess fastställande instämmas till Stockholms rådhusrätt. Sedan den av rådhusrätten fastställda ersättning guldits, vare mångfaldigandet lovligt utan hänsyn till att ersättningsbeloppet kan varda av högre rätt ökat.

Den, som menar sig enligt denna paragraf vara berättigad till ersättning för mångfaldigande av ett verk, äge därom göra anmälan hos rådhusrätten. Gör han det ej, må den omständigheten, att ersättningens belopp ej blivit bestämt, icke utgöra hinder för mångfaldigandet, utan så är att den, som vill utgiva verket, annorledes äger eller borde äga kunskap om vem som är berättigad till ersättningen.

Handwritten text, possibly a title or header, appearing as a faint line across the top of the page.

20

Main body of handwritten text, consisting of several lines of cursive script that are difficult to decipher due to fading and bleed-through.

Lower section of handwritten text, continuing the cursive script from the upper section.

Bilaga.

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN 1928

SAMMANSTÄLLD MED

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN 1908

Den år 1928 reviderade konventionens innehåll.

Unionens ändamål	art. 1
Skyddade litterära och konstnärliga verk	» 2
Tal och föredrag	» 2 <i>bis.</i>
Fotografier	» 3
Skyddets förutsättningar och omfattning	» 4
Verk av unionsauktor, offentliggjort i annat unionsland än auktors hemland	» 5
Verk av auctor, som icke tillhör unionen	» 6
Auktors personliga rätt	» 6 <i>bis.</i>
Skyddstidens längd	» 7
Skyddstid för verk, som tillkommit genom samarbete	» 7 <i>bis.</i>
Skydd mot översättning	» 8
Tidningsartiklar	» 9
Tillåtna lån	» 10
Offentligt uppförande och utförande	» 11
Radioutsändning	» 11 <i>bis.</i>
Bearbetningar	» 12
Mekaniska musikinstrument	» 13
Kinematografi	» 14
Auktors legitimation	» 15
Beslag	» 16
Vissa förvaltningsåtgärder	» 17
Konventionens giltighet med avseende på tiden	» 18

Konventionens förhållande, i ett visst fall, till den inre lagstiftningen . . .	art. 19
Särskilda konventioner mellan unionsländer	» 20
Bernbyrån, dess organisation och officiella språk	» 21
Bernbyråns uppgift	» 22
Kostnaderna för bernbyrån	» 23
Konferenser för revision av konventionen	» 24
Utomstående länders tillträde	» 25
Tillträde för kolonier	» 26
Den år 1928 reviderade konventionen och de äldre unionsakterna	» 27
Ratifikation och ikraftträdande	» 28
Uppsägning	» 29
Vissa anmälningar	» 30

Önskemål, uttalade av konferensen i Rom.

Auktors personliga rätt efter hans död	I
Tillåtna lån	II
Konstnärs rätt till avgift när hans verk säljes	III
Bevisning rörande tidpunkten för ett verks tillkomst	IV
Skydd för utövande konstnärer	V
Bernkonventionen och konventionen i Buenos Aires	VI

Convention de Berne
pour la protection
des œuvres littéraires et artistiques
du 9 septembre 1886
révisée à
Berlin le 13 novembre 1908
et à
Rome le 2 juin 1928.

Bernkonventionen
för skydd av
litterära och konstnärliga verk
av den 9 september 1886,
reviderad i
Berlin den 13 november 1908
och i
Rom den 2 juni 1928.

Article premier.

Les Pays auxquels s'applique la présente Convention sont constitués à l'état d'Union pour la protection des droits des auteurs sur leurs œuvres littéraires et artistiques.

Art. 2.

(1) Les termes «œuvres littéraires et artistiques» comprennent toutes les productions du domaine littéraire, scientifique et artistique, quel qu'en soit le mode ou la forme d'expression, telles que: les livres, brochures et autres écrits; les conférences, allocutions, sermons et autres œuvres de même nature; les œuvres dramatiques ou dramatico-musicales, les œuvres chorégraphiques et les pantomimes, dont la mise en scène est fixée par écrit ou autrement; les compositions musicales avec ou sans paroles; les œuvres de dessin, de peinture, d'architecture, de sculpture, de gravure et de lithographie; les illustrations, les cartes géographiques; les plans, croquis et ouvrages plastiques, relatifs à la géographie, à la topographie, à l'architecture ou aux sciences.

Artikel 1.

De länder, för vilka förevarande konvention gäller¹, bilda en union för skydd av författares och konstnärers rättigheter med avseende å sina litterära och konstnärliga verk.

Art. 2.

1. *Orden »litterära och konstnärliga verk» omfatta alla till det litterära, vetenskapliga och konstnärliga området hörande alster, oavsett den litteratur- eller konstart eller den form, vari de komma till uttryck, såsom: böcker, broschyrer och andra skrifter; föreläsningar, tal, predikningar och andra verk av samma natur; dramatiska eller dramatiskt-musikaliska verk, koreografiska verk och pantomimer, vilkas iscensättning är fastställd genom skrift eller anorledes; musikaliska kompositioner med eller utan ord; verk av teckning, målar-konst, byggnadskonst, bildhuggarkonst, gravyr och litografi; illustrationer, geografiska kartor; planritningar, skisser och plastiska verk, som hänföra sig till geografien, topografien, byggnadskonsten eller vetenskaperna.*

¹ Kursivering betecknar avvikelser från 1908 års konvention.

Convention de Berne

pour la protection

des œuvres littéraires et artistiques

du 9 septembre 1886

révisée à

Berlin le 13 novembre 1908.

Bernkonventionen

för skydd av

litterära och konstnärliga verk

av den 9 september 1886,

reviderad i

Berlin den 13 november 1908.

Article premier.

Les Pays contractants sont constitués à l'état d'Union pour la protection des droits des auteurs sur leurs œuvres littéraires et artistiques.

Art. 2.

L'expression «œuvres littéraires et artistiques» comprend toute production du domaine littéraire, scientifique ou artistique, quel qu'en soit le mode ou la forme de reproduction, telle que: les livres, brochures, et autres écrits; les œuvres dramatiques ou dramatico-musicales, les œuvres chorégraphiques et les pantomimes, dont la mise en scène est fixée par écrit ou autrement; les compositions musicales avec ou sans paroles; les œuvres de dessin, de peinture, d'architecture, de sculpture, de gravure et de lithographie; les illustrations, les cartes géographiques; les plans, croquis et ouvrages plastiques, relatifs à la géographie, à la topographie, à l'architecture ou aux sciences.

Artikel 1.

De fördragsslutande länderna bilda en union för skydd av författares och konstnärers rättigheter med avseende å sina litterära och konstnärliga verk.

Art. 2.

Uttrycket »litterära och konstnärliga verk» omfattar varje till det litterära, vetenskapliga eller konstnärliga området hörande alster, oavsett sättet eller formen för mångfaldigandet, såsom: böcker, broschyrer och andra skrifter; dramatiska eller dramatiskt-musikaliska verk, koreografiska verk och pantomimer, vilkas iscensättning är fastställd genom skrift eller annorledes; musikaliska kompositioner med eller utan ord; verk av teckning, målarkonst, byggnadskonst, bildhuggarkonst, gravyr och litografi; illustrationer, geografiska kartor; planritningar, skisser och plastiska verk, som hänföra sig till geografin, topografin, byggnadskonsten eller vetenskaperna.

(2) Sont protégés comme des ouvrages originaux, sans préjudice des droits de l'auteur de l'œuvre originale, les traductions, adaptations, arrangements de musique et autres reproductions transformées d'une œuvre littéraire ou artistique, ainsi que les recueils de différentes œuvres.

(3) Les Pays de l'Union sont tenus d'assurer la protection des œuvres mentionnées ci-dessus.

(4) Les œuvres d'art appliqué à l'industrie sont protégées autant que permet de le faire la législation intérieure de chaque Pays.

Art. 2 bis.

(1) Est réservée à la législation intérieure de chaque Pays de l'Union la faculté d'exclure partiellement ou totalement de la protection prévue à l'article précédent les discours politiques et les discours prononcés dans les débats judiciaires.

(2) Est réservée également à la législation intérieure de chaque Pays de l'Union la faculté de statuer sur les conditions dans lesquelles les conférences, allocutions, sermons et autres œuvres de même nature pourront être reproduits par la presse. Toutefois l'auteur seul aura le droit de réunir lesdites œuvres en recueil.

Art. 3.

La présente Convention s'applique aux œuvres photographiques et aux œuvres obtenues par un procédé analogue à la photographie. Les Pays de l'Union sont tenus d'en assurer la protection.

Art. 4.

(1) Les auteurs ressortissant à l'un des Pays de l'Union jouissent, dans les Pays autres que le Pays d'origine de l'œuvre, pour leurs œuvres, soit non publiées, soit publiées pour la première

2. Lika med originalverk skyddas översättningar, bearbetningar, musikarrangemang och annat slags omformning av ett litterärt eller konstnärligt verk, så ock samlingar av olika verk, oförkränkt dock den rätt, som må tillkomma originalverkets upphovsman.

3. Unionsländerna äro förpliktade att bereda skydd för de här ovan omnämnda verk.

4. Verk av konst, tillämpad å industrien, skyddas i den mån varje lands inre lagstiftning sådant tillåter.

Art. 2 bis.

1. Varje unionslands inre lagstiftning förbehålles befogenhet att från det i föregående artikel avsedda skydd helt eller delvis utesluta politiska tal samt anföranden inför rätta.

2. Likaledes förbehålles varje unionslands inre lagstiftning befogenhet att bestämma de villkor, under vilka föreläsningar, tal, predikningar och andra verk av samma natur kunna återgivvas av pressen. Dock tillkommer författaren ensam rätten att föranstalta samlingar av sådana verk.

Art. 3.

Denna konvention är tillämplig å fotografiska verk samt å verk, framställda genom ett fotografi liknande förfarande. Unionsländerna äro förpliktade att bereda skydd för nämnda verk.

Art. 4.

1. Författare och konstnärer, som tillhöra något av unionens länder, skola i alla unionsländer med undantag av verkets hemland, för sina verk, vare sig dessa icke offentliggjorts eller för

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

Sont protégés comme des ouvrages originaux, sans préjudice des droits de l'auteur de l'œuvre originale, les traductions, adaptations, arrangements de musique et autres reproductions transformées d'une œuvre littéraire ou artistique, ainsi que les recueils de différentes œuvres.

Les Pays contractants sont tenus d'assurer la protection des œuvres mentionnées ci-dessus.

Les œuvres d'art appliqué à l'industrie sont protégées autant que permet de le faire la législation intérieure de chaque pays.

Lika med originalverk skyddas översättningar, adaptationer, musikarrangemang och andra omarbetningar av ett litterärt eller konstnärligt verk, så ock samlingar av olika verk, oförkränkt dock den rätt, som må tillkomma originalverkets upphovsman.

De fördragsslutande länderna äro förpliktade att bereda skydd för de här ovan omförmälda verk.

Verk av konst, tillämpad å industrien, skyddas i den mån varje lands inre lagstiftning sådant tillåter.

Art. 3.

La présente Convention s'applique aux œuvres photographiques et aux œuvres obtenues par un procédé analogue à la photographie. Les Pays contractants sont tenus d'en assurer la protection.

Art. 4.

Les auteurs ressortissant à l'un des pays de l'Union jouissent, dans les pays autres que le pays d'origine de l'œuvre, pour leurs œuvres, soit non publiées, soit publiées pour la première fois dans

Art. 3.

Denna konvention är tillämplig å fotografiska verk samt å verk, framställda genom ett fotografi liknande förfarande. De fördragsslutande länderna äro förpliktade att bereda skydd för nämnda verk.

Art. 4.

Författare och konstnärer, som tillhöra något av unionens länder, skola i alla unionsländer med undantag av verkets hemland, för sina verk, vare sig dessa icke offentliggjorts eller för första

fois dans un Pays de l'Union, des droits que les lois respectives accordent actuellement ou accorderont par la suite aux nationaux, ainsi que des droits spécialement accordés par la présente Convention.

(2) La jouissance et l'exercice de ces droits ne sont subordonnés à aucune formalité; cette jouissance et cet exercice sont indépendants de l'existence de la protection dans le Pays d'origine de l'œuvre. Par suite, en dehors des stipulations de la présente Convention, l'étendue de la protection, ainsi que les moyens de recours garantis à l'auteur pour sauvegarder ses droits, se règlent exclusivement d'après la législation du Pays où la protection est réclamée.

(3) Est considéré comme Pays d'origine de l'œuvre: pour les œuvres non publiées, celui auquel appartient l'auteur; pour les œuvres publiées, celui de la première publication; et pour les œuvres publiées simultanément dans plusieurs Pays de l'Union, celui d'entre eux dont la législation accorde la durée de protection la plus courte. Pour les œuvres publiées simultanément dans un Pays étranger à l'Union et dans un Pays de l'Union, c'est ce dernier Pays qui est exclusivement considéré comme Pays d'origine.

(4) Par «œuvres publiées» il faut, dans le sens de la présente Convention, entendre les œuvres éditées. La représentation d'une œuvre dramatique ou dramatico-musicale, l'exécution d'une œuvre musicale, l'exposition d'une œuvre d'art et la construction d'une œuvre d'architecture ne constituent pas une publication.

Art. 5.

Les ressortissants de l'un des Pays de l'Union, qui publient pour la première fois leurs œuvres dans un autre Pays de l'Union, ont, dans ce dernier Pays, les mêmes droits que les auteurs nationaux.

första gången offentliggjorts i ett unionsland, åtnjuta de rättigheter, som varje lands lagar för närvarande tillerkänna eller framdeles komma att tillerkänna landets egna medborgare, så ock de rättigheter, som särskilt äro bestämda genom denna konvention.

2. Åtnjutandet och utövningen av dessa rättigheter äro icke bundna vid någon formalitet; rättigheternas åtnjutande och utövning äro oberoende av den omständigheten, huruvida skydd äger rum i verkets hemland. Där annat ej stadgas i denna konvention, skola följaktligen så väl skyddets omfång som de rättsliga medel, vilka stå ett verks upphovsman till buds för skydd av de honom tillkommande rättigheter, bestämmas uteslutande efter lagstiftningen i det land, där skyddet påkallas.

3. Såsom verkets hemland anses: för icke offentliggjorda verk det land, verkets upphovsman tillhör, för offentliggjorda verk det land, där verket först offentliggjorts, och för verk, som offentliggjorts samtidigt i flera unionsländer, det bland dessa, enligt vars lagstiftning skyddstiden är kortast. För verk, som offentliggjorts samtidigt i ett land, som står utom unionen, och i ett unionsland, anses uteslutande det sistnämnda såsom hemland.

4. Med »offentliggjorda verk» förstås, i denna konvention, utgivna verk. Uppförandet av ett dramatiskt eller dramatiskt-musikaliskt verk, utförandet av ett musikaliskt verk, utställandet av ett konstverk, uppförandet av ett byggnadsverk betraktas icke såsom offentliggörande.

Art. 5.

De till ett av unionens länder hörande författare och konstnärer, vilka för första gången offentliggöra sina verk i ett annat unionsland, åtnjuta i sistnämnda land samma rättigheter som landets egna författare och konstnärer.

un pays de l'Union, des droits que les lois respectives accordent actuellement ou accorderont par la suite aux nationaux, ainsi que des droits spécialement accordés par la présente Convention.

La jouissance et l'exercice de ces droits ne sont subordonnés à aucune formalité; cette jouissance et cet exercice sont indépendants de l'existence de la protection dans le pays d'origine de l'œuvre. Par suite, en dehors des stipulations de la présente Convention, l'étendue de la protection ainsi que les moyens de recours garantis à l'auteur pour sauvegarder ses droits se règlent exclusivement d'après la législation du pays où la protection est réclamée.

Est considéré comme pays d'origine de l'œuvre: pour les œuvres non publiées, celui auquel appartient l'auteur; pour les œuvres publiées, celui de la première publication, et pour les œuvres publiées simultanément dans plusieurs pays de l'Union, celui d'entre eux dont la législation accorde la durée de protection la plus courte. Pour les œuvres publiées simultanément dans un pays étranger à l'Union et dans un pays de l'Union, c'est ce dernier pays qui est exclusivement considéré comme pays d'origine.

Par œuvres publiées, il faut, dans le sens de la présente Convention, entendre les œuvres éditées. La représentation d'une œuvre dramatique ou dramatico-musicale, l'exécution d'une œuvre musicale, l'exposition d'une œuvre d'art et la construction d'une œuvre d'architecture ne constituent pas une publication.

Art. 5.

Les ressortissants de l'un des pays de l'Union, qui publient pour la première fois leurs œuvres dans un autre pays de l'Union, ont, dans ce dernier pays, les mêmes droits que les auteurs nationaux.

gången offentliggjorts i ett unionsland, åtnjuta de rättigheter, som varje lands lagar för närvarande tillerkänna eller framdeles komma att tillerkänna landets egna medborgare, så ock de rättigheter, som särskilt äro bestämda genom denna konvention.

Åtnjutandet och utövningen av dessa rättigheter äro icke bundna vid någon formalitet; rättigheternas åtnjutande och utövning äro oberoende av den omständigheten, huruvida skydd äger rum i verkets hemland. Där annat ej stadgas i denna konvention, skola följaktligen så väl skyddets omfång som de rättsliga medel, vilka stå ett verks upphovsman till buds för skydd av de honom tillkommande rättigheter, bestämmas uteslutande efter lagstiftningen i det land, där skyddet påkallas.

Såsom verkets hemland anses: för icke offentliggjorda verk det land, verkets upphovsman tillhör, för offentliggjorda verk det land, där verket först offentliggjorts, och för verk, som offentliggjorts samtidigt i flera unionsländer, det bland dessa, enligt vars lagstiftning skyddstiden är kortast. För verk, som offentliggjorts samtidigt i ett land, som står utom unionen, och i ett unionsland, anses uteslutande det sistnämnda såsom hemland.

Med offentliggjorda verk förstås, i denna konvention, utgivna verk. Uppförandet av ett dramatiskt eller dramatiskt-musikaliskt verk, utförandet av ett musikaliskt verk, utställandet av ett konstverk, uppförandet av ett byggnadsverk betraktas icke såsom offentliggörande.

Art. 5.

De till ett av unionens länder hörande författare och konstnärer, vilka för första gången offentliggöra sina verk i ett annat unionsland, åtnjuta i sistnämnda land samma rättigheter som landets egna författare och konstnärer.

Art. 6.

(1) Les auteurs ne ressortissant pas à l'un des Pays de l'Union, qui publient pour la première fois leurs œuvres dans l'un de ces Pays, jouissent, dans ce Pays, des mêmes droits que les auteurs nationaux, et dans les autres Pays de l'Union, des droits accordés par la présente Convention.

(2) Néanmoins, lorsqu'un Pays étranger à l'Union ne protège pas d'une manière suffisante les œuvres des auteurs qui sont ressortissants de l'un des Pays de l'Union, ce Pays pourra restreindre la protection des œuvres dont les auteurs sont, au moment de la première publication de ces œuvres, ressortissants de l'autre Pays et ne sont pas domiciliés effectivement dans l'un des Pays de l'Union.

(3) Aucune restriction, établie en vertu de l'alinéa précédent, ne devra porter préjudice aux droits qu'un auteur aura acquis sur une œuvre publiée dans un Pays de l'Union avant la mise à exécution de cette restriction.

(4) Les Pays de l'Union qui, en vertu du présent article, restreindront la protection des droits des auteurs, le notifieront au Gouvernement de la Confédération suisse par une déclaration écrite où seront indiqués les Pays vis-à-vis desquels la protection est restreinte, de même que les restrictions auxquelles les droits des auteurs ressortissant à ces Pays sont soumis. Le Gouvernement de la Confédération suisse communiquera aussitôt le fait à tous les Pays de l'Union.

Art. 6 bis.

(1) Indépendamment des droits patrimoniaux d'auteur, et même après la cession desdits droits, l'auteur conserve le droit de revendiquer la paternité de l'œuvre, ainsi que le droit de s'opposer à toute déformation, mutilation ou autre

Art. 6.

1. Författare och konstnärer, vilka icke tillhöra något av unionens länder, men som för första gången offentliggöra sina verk i ett av dessa länder, njuta i detta land samma rättigheter som landets egna författare och konstnärer samt i de andra unionsländerna de rättigheter, som äro bestämda genom denna konvention.

2. *Då ett land, som står utom unionen, underlåter att på ett tillfyllestgörande sätt skydda verk av författare och konstnärer, som tillhöra något av unionsländerna, äger detta sistnämnda land inskränka skyddet för verk, vilkas upphovsmän vid tiden för verkens första offentliggörande tillhöra det andra landet och icke hava fast hemvist i något av unionsländerna.*

3. *En inskränkning, som bestämts på grund av stadgandet i föregående stycke, skall icke lända till minskning i de rättigheter, som en författare eller konstnär förvärvat med avseende på ett verk, som i något av unionens länder offentliggjorts före nämnda inskränkings ikraftträdande.*

4. *De unionsländer, som på grund av denna artikel komma att inskränka skyddet för författares och konstnärers rättigheter, skola därom till Schweiziska edsförbundets regering avlåta en skriftlig förklaring, angvande de länder, gent emot vilka skyddet inskränkes, liksom ock de inskränkningar, som skola gälla i fråga om de till dessa länder hörande författares och konstnärers rättigheter. Schweiziska edsförbundets regering skall genast lämna alla övriga unionsländer meddelande om förhållandet.*

Art. 6 bis.

1. *Oberoende av författarens eller konstnärens ekonomiska rättigheter och även sedan dessa överlåtits, behåller han sin rätt att få gälla såsom upphovsman till verket ävensom rätten att motsätta sig att verket förvanskas, stympas eller an-*

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.

Art. 6.

Les auteurs ne ressortissant pas à l'un des pays de l'Union, qui publient pour la première fois leurs œuvres dans l'un de ces pays, jouissent, dans ce pays, des mêmes droits que les auteurs nationaux, et dans les autres pays de l'Union, des droits accordés par la présente Convention.

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

Art. 6.

Författare och konstnärer, vilka icke tillhöra något av unionens länder, men som för första gången offentliggöra sina verk i ett av dessa länder, njuta i detta land samma rättigheter som landets egna författare och konstnärer samt i de andra unionsländerna de rättigheter, som äro bestämda genom denna konvention.

modification de ladite œuvre, qui serait préjudiciable à son honneur ou à sa réputation.

(2) Il est réservé à la législation nationale des Pays de l'Union d'établir les conditions d'exercice de ces droits. Les moyens de recours pour les sauvegarder seront réglés par la législation du Pays où la protection est réclamée.

Art. 7.

(1) La durée de la protection accordée par la présente Convention comprend la vie de l'auteur et cinquante ans après sa mort.

(2) Toutefois, dans le cas où cette durée ne serait pas uniformément adoptée par tous les Pays de l'Union, la durée sera réglée par la loi du Pays où la protection sera réclamée et elle ne pourra excéder la durée fixée dans le Pays d'origine de l'œuvre. Les Pays de l'Union ne seront, en conséquence, tenus d'appliquer la disposition de l'alinéa précédent que dans la mesure où elle se concilie avec leur droit interne.

(3) Pour les œuvres photographiques et les œuvres obtenues par un procédé analogue à la photographie, pour les œuvres posthumes, pour les œuvres anonymes ou pseudonymes, la durée de la protection est réglée par la loi du Pays où la protection est réclamée, sans que cette durée puisse excéder la durée fixée dans le Pays d'origine de l'œuvre.

Art. 7 bis.

(1) La durée du droit d'auteur appartenant en commun aux collaborateurs d'une œuvre est calculée d'après la date de la mort du dernier survivant des collaborateurs.

(2) Les ressortissants des Pays qui accordent une durée de protection inférieure à celle que prévoit l'alinéa 1er ne peuvent pas réclamer dans les autres Pays de l'Union une protection de plus longue durée.

(3) En aucun cas la durée de protection ne pourra expirer avant la mort du dernier survivant des collaborateurs.

norledes ändras till men för hans heder eller anseende.

2. Det förbehålles unionsländernas inre lagstiftning att fastställa villkoren för dessa rättigheters utövande. De rättsliga medlen för rättigheternas tillvaratagande regleras av lagstiftningen i det land, där skydd påkallas.

Art. 7.

1. Det genom denna konvention bestämda skydd varar under författarens eller konstnärens livstid och femtio år efter hans död.

2. Dock skall i den händelse, att nämnda skyddstid icke blir likformigt antagen av alla unionsländerna, skyddstiden bestämmas enligt lagen i det land, där skydd påkallas, och densamma kan icke överskrida den i verkets hemland fastställda skyddstid. *Unionsländerna* äro följaktligen icke förpliktade att tillämpa stadgandet i föregående stycke i större utsträckning än som är förenligt med deras inre lagstiftning.

3. För fotografiska verk och verk, framställda genom ett fotografi liknande förfarande, för postuma verk, för anonyma eller pseudonyma verk bestämmas skyddstiden enligt lagen i det land, där skydd påkallas, utan att denna skyddstid kan överskrida den i verkets hemland fastställda skyddstiden.

Art. 7 bis.

1. *Skyddstiden för författar- eller konstnärskrätt, som gemensamt tillhör medarbetarna i ett verk, räknas från den sist avlidne medarbetarens död.*

2. *Författare eller konstnärer, tillhörande unionsländer, i vilka gäller en kortare skyddstid än den i första stycket avsedda, kunna icke i de övriga unionsländerna göra anspråk på en längre skyddstid.*

3. *Skyddstiden kan icke i något fall utgå före den sist avlidne medarbetarens död.*

Art. 7.

La durée de la protection accordée par la présente Convention comprend la vie de l'auteur et cinquante ans après sa mort.

Toutefois, dans le cas où cette durée ne serait pas uniformément adoptée par tous les pays de l'Union, la durée sera réglée par la loi du pays où la protection sera réclamée et elle ne pourra excéder la durée fixée dans le pays d'origine de l'œuvre. Les Pays contractants ne seront, en conséquence, tenus d'appliquer la disposition de l'alinéa précédent que dans la mesure où elle se concilie avec leur droit interne.

Pour les œuvres photographiques et les œuvres obtenues par un procédé analogue à la photographie, pour les œuvres posthumes, pour les œuvres anonymes ou pseudonymes, la durée de la protection est réglée par la loi du pays où la protection est réclamée, sans que cette durée puisse excéder la durée fixée dans le pays d'origine de l'œuvre.

Art. 7.

Det genom denna konvention bestämda skydd varar under författarens eller konstnärens livstid och femtio år efter hans död.

Dock skall i den händelse, att nämnda skyddstid icke blir likformigt antagen av alla unionsländerna, skyddstiden bestämmas enligt lagen i det land, där skydd påkallas, och densamma kan icke överskrida den i verkets hemland fastställda skyddstid. De fördragsslutande länderna äro följaktligen icke förpliktade att tillämpa stadgandet i föregående stycke i större utsträckning än som är förenligt med deras inre lagstiftning.

För fotografiska verk och verk, framställda genom ett fotografi liknande förfarande, för postuma verk, för anonyma eller pseudonyma verk bestämmas skyddstiden enligt lagen i det land, där skydd påkallas, utan att denna skyddstid kan överskrida den i verkets hemland fastställda skyddstiden.

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1928.

Art. 8.

Les auteurs d'œuvres non publiées, ressortissant à l'un des Pays de l'Union, et les auteurs d'œuvres publiées pour la première fois dans un de ces Pays, jouissent, dans les autres Pays de l'Union, pendant toute la durée du droit sur l'œuvre originale, du droit exclusif de faire ou d'autoriser la traduction de leurs œuvres.

Art. 9.

(1) Les romans-feuilletons, les nouvelles et toutes autres œuvres, soit littéraires, soit scientifiques, soit artistiques, quel qu'en soit l'objet, publiés dans les journaux ou recueils périodiques d'un des Pays de l'Union, ne peuvent être reproduits dans les autres Pays sans le consentement des auteurs.

(2) Les articles d'actualité de discussion économique, politique ou religieuse peuvent être reproduits par la presse si la reproduction n'en est pas expressément réservée. Toutefois, la source doit toujours être clairement indiquée; la sanction de cette obligation est déterminée par la législation du Pays où la protection est réclamée.

(3) La protection de la présente Convention ne s'applique pas aux nouvelles du jour ou aux faits divers qui ont le caractère de simples informations de presse.

Art. 10.

En ce qui concerne la faculté de faire licitement des emprunts à des œuvres littéraires ou artistiques pour des publications destinées à l'enseignement ou ayant un caractère scientifique, ou pour des chrestomathies, est réservé l'effet de la législation des Pays de l'Union et des arrangements particuliers existants ou à conclure entre eux.

Art. 11.

(1) Les stipulations de la présente Convention s'appliquent à la représen-

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1928.

Art. 8.

De till något av unionens länder hörande författare till icke offentliggjorda verk, så ock författare till verk, som för första gången offentliggjorts i något av dessa länder, äga i de övriga unionsländerna, under hela den tid, rätten till originalverket varar, den uteslutande rätten att översätta eller låta översätta sina verk.

Art. 9.

1. Roman-följetonger, noveller och alla andra verk, vare sig litterära, vetenskapliga eller konstnärliga, i vad ämne som helst, offentliggjorda i tidningar eller tidskrifter i något av unionens länder, må ej i övriga länder återgivras utan författarnas tillstånd.

2. *Aktuella artiklar rörande ekonomiska, politiska eller religiösa frågor kunna återgivras av pressen, därest icke i fråga om deras återgivande gjorts uttryckligt förbehåll. Likväl bör källan alltid tydligt angivas; den rättsliga påföljden för det fall, att sagda skyldighet eftersättes, bestämmes enligt lagstiftningen i det land, där skydd påkallas.*

3. Skydd enligt denna konvention äger icke rum i fråga om dagsnyheter eller notiser, vilka endast hava karaktären av vanliga tidningsmeddelanden.

Art. 10.

I fråga om rätten att från litterära eller konstnärliga verk göra lån för publikationer, som äro avsedda för undervisningen eller hava en vetenskaplig karaktär, eller för krestomatier, gälla vad i unionsländernas lagstiftning är stadgat och vad som genom särskilda överenskommelser mellan dessa länder nu är eller framdeles kan varda bestämt.

Art. 11.

1. Bestämmelserna i denna konvention skola gälla i fråga om offentligt

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.

Art. 8.

Les auteurs d'œuvres non publiées, ressortissant à l'un des pays de l'Union, et les auteurs d'œuvres publiées pour la première fois dans un de ces pays jouissent, dans les autres pays de l'Union, pendant toute la durée du droit sur l'œuvre originale, du droit exclusif de faire ou d'autoriser la traduction de leurs œuvres.

Art. 9.

Les romans-feuilletons, les nouvelles et toutes autres œuvres, soit littéraires, soit scientifiques, soit artistiques, quel qu'en soit l'objet, publiés dans les journaux ou recueils périodiques d'un des pays de l'Union, ne peuvent être reproduits dans les autres pays sans le consentement des auteurs.

A l'exclusion des romans-feuilletons et des nouvelles, tout article de journal peut être reproduit par un autre journal, si la reproduction n'en est pas expressément interdite. Toutefois, la source doit être indiquée; la sanction de cette obligation est déterminée par la législation du pays où la protection est réclamée.

La protection de la présente Convention ne s'applique pas aux nouvelles du jour ou aux faits divers qui ont le caractère de simples informations de presse.

Art. 10.

En ce qui concerne la faculté de faire licitement des emprunts à des œuvres littéraires ou artistiques pour des publications destinées à l'enseignement ou ayant un caractère scientifique, ou pour des chrestomathies, est réservé l'effet de la législation des pays de l'Union et des arrangements particuliers existants ou à conclure entre eux.

Art. 11.

Les stipulations de la présente Convention s'appliquent à la représenta-

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

Art. 8.

De till något av unionens länder hörande författare till icke offentliggjorda verk, så ock författare till verk, som för första gången offentliggjorts i något av dessa länder, äga i de övriga unionsländerna, under hela den tid, rätten till originalverket varar, den uteslutande rätten att översätta eller låta översätta sina verk.

Art. 9.

Roman-följetonger, noveller och alla andra verk, vare sig litterära, vetenskapliga eller konstnärliga, i vad ämne som helst, offentliggjorda i tidningar eller tidskrifter i något av unionens länder, må ej i övriga länder återgivras utan författarnas tillstånd.

Med undantag av roman-följetonger och noveller, kan varje tidningsartikel återgivras av en annan tidning, därest icke dess återgivande är uttryckligen förbjudet. Likväl bör källan angivas; den rättsliga påföljden för det fall, att sagda skyldighet eftersättes, bestämmas enligt lagstiftningen i det land, där skydd påkallas.

Skydd enligt denna konvention äger icke rum i fråga om dagsnyheter eller notiser, vilka endast hava karaktären av vanliga tidningsmeddelanden.

Art. 10.

I fråga om rätten att från litterära eller konstnärliga verk göra lån för publikationer, som äro avsedda för undervisningen eller hava en vetenskaplig karaktär, eller för krestomatier, gälle vad i unionsländernas lagstiftning är stadgat och vad som genom särskilda överenskommelser mellan dessa länder nu är eller framdeles kan varda bestämt.

Art. 11.

Bestämmelserna i denna konvention skola gälla i fråga om offentligt upp-

tation publique des œuvres dramatiques ou dramatico-musicales, et à l'exécution publique des œuvres musicales, que ces œuvres soient publiées ou non.

(2) Les auteurs d'œuvres dramatiques ou dramatico-musicales sont, pendant la durée de leur droit sur l'œuvre originale, protégés contre la représentation publique non autorisée de la traduction de leurs ouvrages.

(3) Pour jouir de la protection du présent article, les auteurs, en publiant leurs œuvres, ne sont pas tenus d'en interdire la représentation ou l'exécution publique.

Art. 11 bis.

(1) Les auteurs d'œuvres littéraires et artistiques jouissent du droit exclusif d'autoriser la communication de leurs œuvres au public par la radiodiffusion.

(2) Il appartient aux législations nationales des Pays de l'Union de régler les conditions d'exercice du droit visé à l'alinéa précédent, mais ces conditions n'auront qu'un effet strictement limité au Pays qui les aurait établies. Elles ne pourront en aucun cas porter atteinte ni au droit moral de l'auteur, ni au droit qui appartient à l'auteur d'obtenir une rémunération équitable fixée, à défaut d'accord amiable, par l'autorité compétente.

Art. 12.

Sont spécialement comprises parmi les reproductions illicites auxquelles s'applique la présente Convention, les appropriations indirectes non autorisées d'un ouvrage littéraire ou artistique, telles que adaptations, arrangements de musique, transformations d'un roman, d'une nouvelle ou d'une poésie en pièce de théâtre et réciproquement, etc., lorsqu'elles ne sont que la reproduction de cet ouvrage, dans la même forme ou sous une autre forme, avec des changements, additions ou retranchements, non essentiels, et sans présenter le caractère d'une nouvelle œuvre originale.

uppförande av dramatiska eller dramatisk-musikaliska verk samt offentligt utförande av musikaliska verk, vare sig verken blivit offentliggjorda eller icke.

2. Författare till dramatiska eller dramatisk-musikaliska verk äro under den tid, deras rätt till originalverket varar, skyddade mot offentligt uppförande, utan deras tillstånd, av översättning av deras verk.

3. Författare och tonsättare njuta skydd enligt denna artikel utan att vara skyldiga att vid sina verks offentliggörande förbjuda deras offentliga uppförande eller utförande.

Art. 11 bis.

1. Upphovsmän till litterära och konstnärliga verk hava uteslutande rätt att låta verken offentliggöras genom radioutsändning.

2. Det tillkommer unionsländernas inre lagstiftningar att fastställa villkoren för utövandet av den i första stycket avsedda rätten, dock skall verkan av sådana villkor vara strängt begränsad till det land, som uppställt desamma. Dessa villkor få icke i något fall göra ingrepp i författarens eller konstnärens personliga rätt eller i hans rätt att bekomma skäligen ersättning som, där överenskommelse ej kan träffas, bestämmas av kompetent auktoritet.

Art. 12.

Under olovligt återgivande, varå denna konvention har tillämpning, inbegripes särskilt det olovliga indirekta nyttjandet av ett litterärt eller konstnärligt verk såsom bearbetningar, musikarrangemang, omarbetande av en roman, en novell eller en dikt till ett teaterstycke, eller omvänt, och så vidare, då sagda nyttjande allenast är ett återgivande av verket i samma eller annan form med oväsentliga ändringar, tillägg eller förkortningar, utan att hava karaktären av ett nytt originalverk.

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

tion publique des œuvres dramatiques ou dramatico-musicales, et à l'exécution publique des œuvres musicales, que ces œuvres soient publiées ou non.

Les auteurs d'œuvres dramatiques ou dramatico-musicales sont, pendant la durée de leur droit sur l'œuvre originale, protégés contre la représentation publique non autorisée de la traduction de leurs ouvrages.

Pour jouir de la protection du présent article, les auteurs, en publiant leurs œuvres, ne sont pas tenus d'en interdire la représentation ou l'exécution publique.

förande av dramatiska eller dramatiskt-musikaliska verk samt offentligt utförande av musikaliska verk, vare sig verken blivit offentliggjorda eller icke.

Författare till dramatiska eller dramatiskt-musikaliska verk äro under den tid, deras rätt till originalverket varar, skyddade mot offentligt uppförande, utan deras tillstånd, av översättning av deras verk.

Författare och tonsättare njuta skydd enligt denna artikel utan att vara skyldiga att vid sina verks offentliggörande förbjuda deras offentliga uppförande eller utförande.

Art. 12.

Sont spécialement comprises parmi les reproductions illicites auxquelles s'applique la présente Convention, les appropriations indirectes non autorisées d'un ouvrage littéraire ou artistique, telles que adaptations, arrangements de musique, transformations d'un roman, d'une nouvelle ou d'une poésie en pièce de théâtre et réciproquement, etc., lorsqu'elles ne sont que la reproduction de cet ouvrage, dans la même forme ou sous une autre forme, avec des changements, additions ou retranchements, non essentiels, et sans présenter le caractère d'une nouvelle œuvre originale.

Art. 12.

Under olovligt återgivande, varå denna konvention har tillämpning, inbegripes särskilt det olovliga indirekta nyttjandet av ett litterärt eller konstnärligt verk såsom adaptationer, musikarrangemang, omarbetande av en roman, en novell eller en dikt till ett teaterstycke, eller omvänt, och så vidare, då sagda nyttjande allenast är ett återgivande av verket i samma eller annan form med oväsentliga ändringar, tillägg eller förkortningar, utan att hava karaktären av ett nytt originalverk.

Art. 13.

(1) Les auteurs d'œuvres musicales ont le droit exclusif d'autoriser: 1° l'adaptation de ces œuvres à des instruments servant à les reproduire mécaniquement; 2° l'exécution publique des mêmes œuvres au moyen de ces instruments.

(2) Des réserves et conditions relatives à l'application de cet article pourront être déterminées par la législation intérieure de chaque Pays, en ce qui le concerne; mais toutes réserves et conditions de cette nature n'auront qu'un effet strictement limité au Pays qui les aurait établies.

(3) La disposition de l'alinéa 1er n'a pas d'effet rétroactif et, par suite, n'est pas applicable, dans un Pays de l'Union, aux œuvres qui, dans ce Pays, auront été adaptées licitement aux instruments mécaniques avant la mise en vigueur de la Convention signée à Berlin le 13 novembre 1908 et, s'il s'agit d'un Pays qui aurait accédé à l'Union depuis cette date, ou y accéderait dans l'avenir, avant la date de son accession.

(4) Les adaptations faites en vertu des alinéas 2 et 3 du présent article et importées, sans autorisation des parties intéressées, dans un Pays où elles ne seraient pas licites, pourront y être saisies.

Art. 14.

(1) Les auteurs d'œuvres littéraires, scientifiques ou artistiques ont le droit exclusif d'autoriser la reproduction, l'adaptation et la présentation publique de leurs œuvres par la cinématographie.

(2) Sont protégées comme œuvres littéraires ou artistiques les productions cinématographiques lorsque l'auteur aura donné à l'œuvre un caractère original. Si ce caractère fait défaut, la production cinématographique jouit de la protection des œuvres photographiques.

Art. 13.

1. Tonsättare äga uteslutande rätt att meddela tillstånd: 1) till de av dem komponerade verkens överförande på instrument, som tjäna till att mekaniskt återgiva desamma; 2) till verkens offentliga utförande medelst dessa instrument.

2. Förbehåll och villkor, som hava avseende på tillämpningen av denna artikel, kunna av varje land för dess vidkommande fastställas genom den inre lagstiftningen; dock skall verkan av sådana förbehåll och villkor vara strängt begränsad till det land, som uppställt desamma.

3. Bestämmelsen i första stycket har icke återverkande kraft och är således i ett unionsland icke tillämplig på verk, som i detta land lovligen överförts på mekaniska instrument före ikraftträdandet av den i Berlin den 13 november 1908 undertecknade konventionen eller, då fråga är om ett land som efter nämnda dag tillträtt eller främdeles kommer att tillträda unionen, före dagen för tillträdet.

4. Har ett verk jämlikt andra eller tredje stycket av denna artikel överförts på mekaniskt instrument och införas exemplar av vad sålunda blivit överfört, utan vederbörandes medgivande, till ett land, där sådant överförande icke är tillåtet, kunna exemplaren där tagas i beslag.

Art. 14.

1. Upphovsmän till litterära, vetenskapliga eller konstnärliga verk hava uteslutande rätt att meddela tillstånd till verkens återgivande, bearbetning och offentliga framförande genom kinematografi.

2. Såsom litterära eller konstnärliga verk skyddas kinematografiska alster, där verkets upphovsman givit desamma en original karaktär. Då så ej är förhållandet, åtnjuter det kinematografiska alstret det skydd, som tillkommer fotografiska verk.

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.

Art. 13.

Les auteurs d'œuvres musicales ont le droit exclusif d'autoriser: 1° l'adaptation de ces œuvres à des instruments servant à les reproduire mécaniquement; 2° l'exécution publique des mêmes œuvres au moyen de ces instruments.

Des réserves et conditions relatives à l'application de cet article pourront être déterminées par la législation intérieure de chaque pays, en ce qui le concerne; mais toutes réserves et conditions de cette nature n'auront qu'un effet strictement limité au pays qui les aurait établies.

La disposition de l'alinéa 1er n'a pas d'effet rétroactif et, par suite, n'est pas applicable, dans un pays de l'Union, aux œuvres qui, dans ce pays, auront été adaptées licitement aux instruments mécaniques avant la mise en vigueur de la présente Convention.

Les adaptations faites en vertu des alinéas 2 et 3 du présent article et importées, sans autorisation des parties intéressées, dans un pays où elles ne seraient pas licites, pourront y être saisies.

Art. 14.

Les auteurs d'œuvres littéraires, scientifiques ou artistiques ont le droit exclusif d'autoriser la reproduction et la représentation publique de leurs œuvres par la cinématographie.

Sont protégées comme œuvres littéraires ou artistiques les productions cinématographiques lorsque, par les dispositifs de la mise en scène ou les combinaisons des incidents représentés, l'auteur aura donné à l'œuvre un caractère personnel et original.

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

Art. 13.

Tonsättare äga uteslutande rätt att meddela tillstånd: 1) till de av dem komponerade verkens överförande på instrument, som tjäna till att mekaniskt återgiva desamma; 2) till verkens offentliga utförande medelst dessa instrument.

Förbehåll och villkor, som hava avseende på tillämpningen av denna artikel, kunna av varje land för dess vidkommande fastställas genom den inre lagstiftningen; dock att verkan av sådana förbehåll och villkor skall vara strängt begränsad till det land, som uppställt desamma.

Bestämmelsen i första stycket har icke återverkande kraft och är således i ett unionsland icke tillämplig på verk, som i detta land, före denna konventions ikraftträdande, lovligen överförts på mekaniska instrument.

Har ett verk jämlikt andra eller tredje stycket av denna artikel överförts på mekaniskt instrument och införas exemplar av vad sålunda blivit överfört, utan vederbörandes medgivande, till ett land, där sådant överförande icke är tillåtet, kunna exemplaren där tagas i beslag.

Art. 14.

Upphovsmän till litterära, vetenskapliga eller konstnärliga verk hava uteslutande rätt att meddela tillstånd till verkens återgivande och offentliga utförande genom kinematografi.

Såsom litterära eller konstnärliga verk skyddas kinematografiska alster, där verkets upphovsman genom den sceniska anordningen eller genom sammanställningen av skildrade händelser givit desamma en personlig och original karaktär.

(3) Sans préjudice des droits de l'auteur de l'œuvre reproduite ou adaptée, l'œuvre cinématographique est protégée comme une œuvre originale.

(4) Les dispositions qui précèdent s'appliquent à la reproduction ou production obtenue par tout autre procédé analogue à la cinématographie.

Art. 15.

(1) Pour que les auteurs des ouvrages protégés par la présente Convention soient, jusqu'à preuve contraire, considérés comme tels et admis, en conséquence, devant les Tribunaux des divers Pays de l'Union, à exercer des poursuites contre les contrefacteurs, il suffit que leur nom soit indiqué sur l'ouvrage en la manière usitée.

(2) Pour les œuvres anonymes ou pseudonymes, l'éditeur dont le nom est indiqué sur l'ouvrage est fondé à sauvegarder les droits appartenant à l'auteur. Il est, sans autres preuves, réputé ayant cause de l'auteur anonyme ou pseudonyme.

Art. 16.

(1) Toute œuvre contrefaite peut être saisie par les Autorités compétentes des Pays de l'Union où l'œuvre originale a droit à la protection légale.

(2) Dans ces Pays, la saisie peut aussi s'appliquer aux reproductions provenant d'un Pays où l'œuvre n'est pas protégée ou a cessé de l'être.

(3) La saisie a lieu conformément à la législation intérieure de chaque Pays.

Art. 17.

Les dispositions de la présente Convention ne peuvent porter préjudice, en quoi que ce soit, au droit qui appartient au Gouvernement de chacun des Pays de l'Union de permettre, de surveiller,

3. *Det kinematografiska verket* skyddas lika med ett originalverk, oförkränkt dock den rätt, som må tillkomma *det återgivna eller bearbetade verkets* upphovsman.

4. Föregående bestämmelser äro tillämpliga jämväl på sådant återgivande eller sådant alster, som kommer till stånd genom annat, kinematografi liknande förfarande.

Art. 15.

1. För att upphovsmän till verk, som skyddas genom denna konvention, skola, till dess motsatsen bevisas, såsom sådana anses och följaktligen äga att vid de särskilda unionsländernas domstolar föra talan mot dem, som olovligen återgivit nämnda verk, är det till fyllest, att deras namn på sedvanligt sätt angivits å verket.

2. I fråga om anonyma eller pseudonyma verk skall den förläggare, vilkens namn är å verket angivet, äga befogenhet att tillvarataga författarens eller konstnärens rättigheter. Han skall, utan vidare bevis, anses såsom den anonyme eller pseudonyme författarens eller konstnärens rättsinnehavare.

Art. 16.

1. Varje olovligen eftergjort verk kan tagas i beslag av vederbörande myndigheter i de unionsländer, där originalverket har rätt till lagligt skydd.

2. I dessa länder kan beslag äga rum jämväl i fråga om reproduktioner, som härröra från ett land, där verket icke är skyddat eller har upphört att vara det.

3. Beslag äger rum i överensstämmelse med varje lands inre lagstiftning.

Art. 17.

Denna konventions bestämmelser medföra icke någon som helst inskränkning i den varje unionslands regering tillkommande rätt att genom lagstiftnings- eller polisåtgärder tillåta, över-

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.

Sans préjudice des droits de l'auteur de l'œuvre originale, la reproduction par la cinématographie d'une œuvre littéraire, scientifique ou artistique est protégée comme une œuvre originale.

Les dispositions qui précèdent s'appliquent à la reproduction ou production obtenue par tout autre procédé analogue à la cinématographie.

Art. 15.

Pour que les auteurs des ouvrages protégés par la présente Convention soient, jusqu'à preuve contraire, considérés comme tels et admis, en conséquence, devant les tribunaux des divers pays de l'Union, à exercer des poursuites contre les contrefacteurs, il suffit que leur nom soit indiqué sur l'ouvrage en la manière usitée.

Pour les œuvres anonymes ou pseudonymes, l'éditeur dont le nom est indiqué sur l'ouvrage est fondé à sauvegarder les droits appartenant à l'auteur. Il est, sans autres preuves, réputé ayant cause de l'auteur anonyme ou pseudonyme.

Art. 16.

Toute œuvre contrefaite peut être saisie par les autorités compétentes des pays de l'Union où l'œuvre originale a droit à la protection légale.

Dans ces pays, la saisie peut aussi s'appliquer aux reproductions provenant d'un pays où l'œuvre n'est pas protégée ou a cessé de l'être.

La saisie a lieu conformément à la législation intérieure de chaque pays.

Art. 17.

Les dispositions de la présente Convention ne peuvent porter préjudice, en quoi que ce soit, au droit qui appartient au Gouvernement de chacun des pays de l'Union de permettre, de sur-

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

Det kinematografiska återgivandet av ett litterärt, vetenskapligt eller konstnärligt verk skyddas lika med ett originalverk, oförkränkt dock den rätt, som må tillkomma originalverkets upphovsman.

Föregående bestämmelser äro tillämpliga jämväl på sådant återgivande eller sådant självständigt alster, som kommer till stånd genom annat, kinematografi liknande förfarande.

Art. 15.

För att upphovsman till verk, som skyddas genom denna konvention, skola, till dess motsatsen bevisas, såsom sådana anses och följaktligen äga att vid de särskilda unionsländernas domstolar föra talan mot dem, som olovligen återgivit nämnda verk, är det till fyllest, att deras namn på sedvanligt sätt angivits å verket.

I fråga om anonyma eller pseudonyma verk, skall den förläggare, vilkens namn är å verket angivet, äga befogenhet att tillvarataga författarens eller konstnärens rättigheter. Han skall, utan vidare bevis, anses såsom den anonyme eller pseudonyme författarens eller konstnärens rättsinnehavare.

Art. 16.

Varje olovligen eftergjort verk kan tagas i beslag av vederbörande myndigheter i de unionsländer, där originalverket har rätt till lagligt skydd.

I dessa länder kan beslag äga rum jämväl i fråga om reproduktioner, som härröra från ett land, där verket icke är skyddat eller har upphört att vara det.

Beslag äger rum i överensstämmelse med varje lands inre lagstiftning.

Art. 17.

Denna konventions bestämmelser medföra icke någon som helst inskränkning i den varje unionslands regering tillkommande rätt att genom lagstiftnings- eller polisåtgärder tillåta, över-

d'interdire, par des mesures de législation ou de police intérieure, la circulation, la représentation, l'exposition de tout ouvrage ou production à l'égard desquels l'autorité compétente aurait à exercer ce droit.

Art. 18.

(1) La présente Convention s'applique à toutes les œuvres qui, au moment de son entrée en vigueur, ne sont pas encore tombées dans le domaine public de leur Pays d'origine par l'expiration de la durée de la protection.

(2) Cependant, si une œuvre, par l'expiration de la durée de protection qui lui était antérieurement reconnue, est tombée dans le domaine public du Pays où la protection est réclamée, cette œuvre n'y sera pas protégée à nouveau.

(3) L'application de ce principe aura lieu suivant les stipulations contenues dans les Conventions spéciales existantes ou à conclure à cet effet entre Pays de l'Union. A défaut de semblables stipulations, les Pays respectifs régleront, chacun pour ce qui le concerne, les modalités relatives à cette application.

(4) Les dispositions qui précèdent s'appliquent également en cas de nouvelles accessions à l'Union et dans le cas où la protection serait étendue par application de l'article 7 ou par abandon de réserves.

Art. 19.

Les dispositions de la présente Convention n'empêchent pas de revendiquer l'application de dispositions plus larges qui seraient édictées par la législation d'un Pays de l'Union en faveur des étrangers en général.

Art. 20.

Les Gouvernements des Pays de l'Union se réservent le droit de prendre entre eux des arrangements particuliers,

vaka eller förbjuda spridning, uppförande eller utställande av varje verk eller alster, i fråga om vilket vederbörande myndighet har att utöva en sådan rätt.

Art. 18.

1. Denna konvention är tillämplig å alla verk, som vid tiden för densammans trädande i kraft ännu icke blivit allmän egendom i sitt hemland på grund av skyddstidens utlöpande.

2. Om emellertid ett verk på grund av den verket förut tillkommande skyddstidens utlöpande blivit allmän egendom i det land, där skydd påkallas, bliver verket icke ånyo föremål för skydd i nämnda land.

3. Tillämpningen av denna grundsats skall äga rum enligt bestämmelser i de särskilda konventioner, som för detta ändamål äro eller framdeles kunna bliva slutna mellan unionsländer. Saknas sådana bestämmelser, skola vederbörande länder, vart och ett för sitt vidkommande, fastställa sättet för grundsatsens tillämpning.

4. Föregående bestämmelser äro likaledes tillämpliga vid nytillträdande länders anslutning till unionen ävensom i det fall, att *skyddet* utsträcker jämlikt art. 7 eller genom *avstående från förbehåll*.

Art. 19.

Bestämmelserna i denna konvention skola icke hindra framställande av anspråk på tillämpning av de mera vittgående bestämmelser, som enligt ett visst unionslands lagstiftning kunna vara meddelade till förmån för utlänningar i allmänhet.

Art. 20.

Unionsländernas regeringar förbehålla sig rätt att sinsemellan träffa särskilda överenskommelser, i den mån

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

veiller, d'interdire, par des mesures de législation ou de police intérieure, la circulation, la représentation, l'exposition de tout ouvrage ou production à l'égard desquels l'autorité compétente aurait à exercer ce droit.

Art. 18.

La présente Convention s'applique à toutes les œuvres qui, au moment de son entrée en vigueur, ne sont pas encore tombées dans le domaine public de leur pays d'origine par l'expiration de la durée de la protection.

Cependant, si une œuvre, par l'expiration de la durée de protection qui lui était antérieurement reconnue, est tombée dans le domaine public du pays où la protection est réclamée, cette œuvre n'y sera pas protégée à nouveau.

L'application de ce principe aura lieu suivant les stipulations contenues dans les conventions spéciales existantes ou à conclure à cet effet entre pays de l'Union. A défaut de semblables stipulations, les pays respectifs régleront, chacun pour ce qui le concerne, les modalités relatives à cette application.

Les dispositions qui précèdent s'appliquent également en cas de nouvelles accessions à l'Union et dans le cas où la durée de la protection serait étendue par application de l'article 7.

Art. 19.

Les dispositions de la présente Convention n'empêchent pas de revendiquer l'application de dispositions plus larges qui seraient édictées par la législation d'un pays de l'Union en faveur des étrangers en général.

Art. 20.

Les Gouvernements des pays de l'Union se réservent le droit de prendre entre eux des arrangements particu-

vaka eller förbjuda spridning, uppförande eller utställande av varje verk eller alster, i fråga om vilket vederbörande myndighet har att utöva en sådan rätt.

Art. 18.

Denna konvention är tillämplig å alla verk, som vid tiden för densammats trädande i kraft ännu icke blivit allmän egendom i sitt hemland på grund av skyddstidens utlöpande.

Om emellertid ett verk på grund av den verket förut tillkommande skyddstidens utlöpande blivit allmän egendom i det land, där skydd påkallas, bliver verket icke ånyo föremål för skydd i nämnda land.

Tillämpningen av denna grundsats skall äga rum enligt bestämmelser i de särskilda konventioner, som för detta ändamål äro eller framdeles kunna bliva slutna mellan unionsländer. Saknas sådana bestämmelser, skola vederbörande länder, vart och ett för sitt vidkommande, fastställa sättet för grundsatsens tillämpning.

Föregående bestämmelser äro likaledes tillämpliga vid nytillträdande länders anslutning till unionen ävensom i det fall, att skyddstiden utsträcker jämligt art. 7.

Art. 19.

Bestämmelserna i denna konvention skola icke hindra framställande av anspråk på tillämpning av de mera vittgående bestämmelser, som enligt ett visst unionslands lagstiftning kunna vara meddelade till förmån för utlänningar i allmänhet.

Art. 20.

Unionsländernas regeringar förbehålla sig rätt att sinsemellan träffa särskilda överenskommelser, i den mån dessa

en tant que ces arrangements confèreraient aux auteurs des droits plus étendus que ceux accordés par l'Union, ou qu'ils renfermeraient d'autres stipulations non contraires à la présente Convention. Les dispositions des arrangements existants qui répondent aux conditions précitées restent applicables.

Art. 21.

(1) Est maintenu l'Office International institué sous le nom de «Bureau de l'Union Internationale pour la Protection des Œuvres Littéraires et Artistiques».

(2) Ce Bureau est placé sous la haute autorité du Gouvernement de la Confédération suisse, qui en règle l'organisation et en surveille le fonctionnement.

(3) La langue officielle du Bureau est la langue française.

Art. 22.

(1) Le Bureau International centralise les renseignements de toute nature relatifs à la protection des droits des auteurs sur leurs œuvres littéraires et artistiques. Il les coordonne et les publie. Il procède aux études d'utilité commune intéressant l'Union et rédige, à l'aide des documents qui sont mis à sa disposition par les diverses Administrations, une feuille périodique, en langue française, sur les questions concernant l'objet de l'Union. Les Gouvernements des Pays de l'Union se réservent d'autoriser, d'un commun accord, le Bureau à publier une édition dans une ou plusieurs autres langues, pour le cas où l'expérience en aurait démontré le besoin.

(2) Le Bureau International doit se tenir en tout temps à la disposition des membres de l'Union pour leur fournir, sur les questions relatives à la protection des œuvres littéraires et artistiques, les renseignements spéciaux dont ils pourraient avoir besoin.

desså tillerkänna författare och konstnärer mera vidsträcktå rättigheter, än unionen förlänår dem, eller eljst innehålla bestämmelser, som icke strida mot denna konvention. De föreskrifter i gällande överenskommelser, som motsvara förenämnda betingelser, skola fortfarande äga tillämpning.

Art. 21.

1. Den under benämningen »Byrån för den internationella unionen för skydd av litterära och konstnärliga verk» inrättade internationella anstalten skall bibehållas.

2. Denna byrå är ställd under Schweiziska edsförbundets regerings högga skydd; nämnda regering bestämmer dess organisation och övervakår dess verksamhet.

3. Den internationella byråns officiella språk är franskan.

Art. 22.

1. Den internationella byrån samlår alla slags upplysningar rörande skydd för författare och konstnärers rättigheter med avseende på sina litterära och konstnärliga verk. Den ordnår och offentliggör dessa upplysningar. Den anställer allmännyttiga undersökningar, avseende unionens intressen, och utgiver på grundvalen av dokument, som av de särskilda regeringarna ställas till förfogande, en tidskrift på franska språket, behandlande frågor, som röra unionens föremål. Unionsländernas regeringår förbehålla sig att efter gemensam överenskommelse bemyndiga byrån att utgiva en upplaga på ett eller flera andra språk, för den händelse erfarenheten skulle visa behovet därav.

2. Den internationella byrån skall alltid stå till unionsmedlemmarnas förfogande för att förse dem med de särskilda upplysningar, av vilka de kunna vara i behov, i frågor rörande skydd för litterära och konstnärliga verk.

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

liers, en tant que ces arrangements confèreraient aux auteurs des droits plus étendus que ceux accordés par l'Union, ou qu'ils renfermeraient d'autres stipulations non contraires à la présente Convention. Les dispositions des arrangements existants qui répondent aux conditions précitées restent applicables.

Art. 21.

Est maintenu l'office international institué sous le nom de «Bureau de l'Union internationale pour la protection des œuvres littéraires et artistiques».

Ce Bureau est placé sous la haute autorité du Gouvernement de la Confédération Suisse, qui en règle l'organisation et en surveille le fonctionnement.

La langue officielle du Bureau est la langue française.

Art. 22.

Le Bureau international centralise les renseignements de toute nature relatifs à la protection des droits des auteurs sur leurs œuvres littéraires et artistiques. Il les coordonne et les publie. Il procède aux études d'utilité commune intéressant l'Union et rédige, à l'aide des documents qui sont mis à sa disposition par les diverses Administrations, une feuille périodique, en langue française, sur les questions concernant l'objet de l'Union. Les Gouvernements des pays de l'Union se réservent d'autoriser, d'un commun accord, le Bureau à publier une édition dans une ou plusieurs autres langues, pour le cas où l'expérience en aurait démontré le besoin.

Le Bureau international doit se tenir en tout temps à la disposition des membres de l'Union pour leur fournir, sur les questions relatives à la protection des œuvres littéraires et artistiques, les renseignements spéciaux dont ils pourraient avoir besoin.

tillerkänna författare och konstnärer mera vidsträckta rättigheter, än unionen förlänar dem, eller eljest innehålla bestämmelser, som icke strida mot denna konvention. De föreskrifter i gällande överenskommelser, som motsvara förenämnda betingelser, skola fortfarande äga tillämpning.

Art. 21.

Den under benämningen »Byrån för den internationella unionen för skydd av litterära och konstnärliga verk» inrättade internationella anstalten skall bibehållas.

Denna byrå är ställd under Schweiziska edsförbundets regerings höga skydd; nämnda regering bestämmer dess organisation och övervakar dess verksamhet.

Den internationella byråns officiella språk är franskan.

Art. 22.

Den internationella byrån samlar alla slags upplysningar rörande skydd för författares och konstnärers rättigheter med avseende på sina litterära och konstnärliga verk. Den ordnar och offentliggör dessa upplysningar. Den anställer allmännyttiga undersökningar, avseende unionens intressen, och utgiver på grundvalen av dokument, som av de särskilda regeringarna ställas till förfogande, en tidskrift på franska språket, behandlande frågor, som röra unionens föremål. Unionsländernas regeringar förbehålla sig att efter gemensam överenskommelse bemyndiga byrån att utgiva en upplaga på ett eller flera andra språk, för den händelse erfarenheten skulle visa behovet därav.

Den internationella byrån skall alltid stå till unionsmedlemmarnas förfogande för att förse dem med de särskilda upplysningar, av vilka de kunna vara i behov, i frågor rörande skydd för litterära och konstnärliga verk.

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1928.

(3) Le Directeur du Bureau International fait sur sa gestion un rapport annuel qui est communiqué à tous les membres de l'Union.

Art. 23.

(1) Les dépenses du Bureau de l'Union Internationale sont supportées en commun par les Pays de l'Union. Jusqu'à nouvelle décision, elles ne pourront pas dépasser la somme de cent vingt mille francs suisses par année. Cette somme pourra être augmentée au besoin par décision unanime d'une des Conférences prévues à l'article 24.

(2) Pour déterminer la part contributive de chacun des Pays dans cette somme totale des frais, les Pays de l'Union et ceux qui adhéreront ultérieurement à l'Union sont divisés en six classes contribuant chacune dans la proportion d'un certain nombre d'unités, savoir:

1 ^{re} classe	25 unités
2 ^{me} »	20 »
3 ^{me} »	15 »
4 ^{me} »	10 »
5 ^{me} »	5 »
6 ^{me} »	3 »

(3) Ces coefficients sont multipliés par le nombre des Pays de chaque classe, et la somme des produits ainsi obtenus fournit le nombre d'unités par lequel la dépense totale doit être divisée. Le quotient donne le montant de l'unité de dépense.

(4) Chaque Pays déclarera, au moment de son accession, dans laquelle des susdites classes il demande à être rangé, mais il pourra toujours déclarer ultérieurement qu'il entend être rangé dans une autre classe.

(5) L'Administration suisse prépare le budget du Bureau et en surveille les dépenses, fait les avances nécessaires et établit le compte annuel qui sera communiqué à toutes les autres Administrations.

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1928.

3. Direktören för den internationella byrån avgiver angående sin ämbetsverksamhet en årlig berättelse, som tillställs alla medlemmar i unionen.

Art. 23.

1. Utgifterna för den internationella unionens byrå bestridas gemensamt av unionsländerna. Intill dess ny bestämmelse träffas, må dessa utgifter icke överstiga ett belopp av *ett hundratjugutusen schweiziska francs* om året. Detta belopp kan vid behov ökas genom *enhälligt* beslut av en av de i art. 24 omnämnda konferenser.

2. För bestämmande av varje lands bidrag till denna totalkostnadssumma skola *unionsländerna* och de länder, som sedermera kunna komma att tillträda unionen, indelas i sex klasser, av vilka var och en skall lämna bidrag i förhållande till ett visst antal enheter, nämligen:

1 klassen	25 enheter.
2 »	20 »
3 »	15 »
4 »	10 »
5 »	5 »
6 »	3 »

3. Dessa koefficienter multipliceras med antalet länder i varje klass, och summan av de sålunda erhållna produkterna angiver det antal enheter, med vilket totalsumman av utgifterna skall divideras. Kvoten angiver beloppet av kostnadsenheten.

4. Varje land uppgiver vid sitt tillträde till unionen, i vilken av ovan nämnda klasser det önskar ingå, *men kan alltid senare förklara sig önska ingå i en annan klass.*

5. Den schweiziska regeringen upprättar byråns budget och övervakar dess utgifter, lämnar nödiga förskott och uppgör de årliga räkenskaperna, som meddelas alla övriga regeringar.

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.

Le Directeur du Bureau international fait sur sa gestion un rapport annuel qui est communiqué à tous les membres de l'Union.

Art. 23.

Les dépenses du Bureau de l'Union international sont supportées en commun par les Pays contractants. Jusqu'à nouvelle décision, elles ne pourront pas dépasser la somme de soixante mille francs par année. Cette somme pourra être augmentée au besoin par simple décision d'une des Conférences prévues à l'article 24.

Pour déterminer la part contributive de chacun des pays dans cette somme totale des frais, les Pays contractants et ceux qui adhéreront ultérieurement à l'Union sont divisés en six classes contribuant chacune dans la proportion d'un certain nombre d'unités, savoir:

1 ^{re} classe	25 unités.
2 ^{me} »	20 »
3 ^{me} »	15 »
4 ^{me} »	10 »
5 ^{me} »	5 »
6 ^{me} »	3 »

Ces coefficients sont multipliés par le nombre des pays de chaque classe, et la somme des produits ainsi obtenus fournit le nombre d'unités par lequel la dépense totale doit être divisée. Le quotient donne le montant de l'unité de dépense.

Chaque pays déclarera, au moment de son accession, dans laquelle des susdites classes il demande à être rangé.

L'Administration suisse prépare le budget du Bureau et en surveille les dépenses, fait les avances nécessaires et établit le compte annuel qui sera communiqué à toutes les autres Administrations.

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

Direktören för den internationella byrån avgiver angående sin ämbetsverksamhet en årlig berättelse, som tillställs alla medlemmar i unionen.

Art. 23.

Utgifterna för den internationella unionens byrå bestridas gemensamt av de fördragsslutande länderna. Intill dess ny bestämmelse träffas, må dessa utgifter icke överstiga ett belopp av sextiotusen francs om året. Detta belopp kan vid behov ökas genom enkelt beslut av en av de i art. 24 omförmälda konferenser.

För bestämmande av varje lands bidrag till denna totalkostnadssumma skola de fördragsslutande länderna och de länder, som sedermera kunna komma att tillträda unionen, indelas i sex klasser, av vilka var och en skall lämna bidrag i förhållande till ett visst antal enheter, nämligen:

1 klassen	25 enheter.
2 »	20 »
3 »	15 »
4 »	10 »
5 »	5 »
6 »	3 »

Dessa koefficienter multipliceras med antalet länder i varje klass, och summan av de sålunda erhållna produkterna angiver det antal enheter, med vilket totalsumman av utgifterna skall divideras. Kvoten angiver beloppet av kostnadsenheter.

Varje land uppger vid sitt tillträde till unionen, i vilken av ovan nämnda klasser det önskar att ingå.

Den schweiziska regeringen upprättar byråns budget och övervakar dess utgifter, lämnar nödiga förskott och uppgör de årliga räkenskaper, som meddelas alla övriga regeringar.

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1928.

Art. 24.

(1) La présente Convention peut être soumise à des révisions en vue d'y introduire les améliorations de nature à perfectionner le système de l'Union.

(2) Les questions de cette nature, ainsi que celles qui intéressent à d'autres points de vue le développement de l'Union, sont traitées dans des Conférences qui auront lieu successivement dans les Pays de l'Union entre les Délégués desdits Pays. L'Administration du Pays où doit siéger une Conférence prépare, avec le concours du Bureau International, les travaux de celle-ci. Le Directeur du Bureau assiste aux séances des Conférences et prend part aux discussions sans voix délibérative.

(3) Aucun changement à la présente Convention n'est valable pour l'Union que moyennant l'assentiment unanime des Pays qui la composent.

Art. 25.

(1) Les Pays étrangers à l'Union, et qui assurent la protection légale des droits faisant l'objet de la présente Convention, peuvent y accéder sur leur demande.

(2) Cette accession sera notifiée par écrit au Gouvernement de la Confédération suisse, et par celui-ci à tous les autres.

(3) Elle emportera de plein droit adhésion à toutes les clauses et admission à tous les avantages stipulés dans la présente Convention et produira ses effets un mois après l'envoi de la notification faite par le Gouvernement de la Confédération suisse aux autres Pays unionistes, à moins qu'une date postérieure n'ait été indiquée par le Pays adhérent. Toutefois, elle pourra contenir l'indication que le Pays adhérent entend substituer, provisoirement au moins, à l'article 8, en ce qui concerne les traductions, les dispositions de l'ar-

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1928.

Art. 24.

1. Denna konvention kan underkastas revision i syfte att i densamma införa sådana förbättringar, som äro ägnade att fullkomna unionens system.

2. Frågor av denna art ävensom frågor, som ur andra synpunkter beröra unionens utveckling, skola behandlas vid konferenser, som efter hand hållas i de olika unionsländerna mellan ombud för dessa länder. Regeringen i det land, där en konferens skall hållas, förbereder med biträde av den internationella byrån konferensens arbeten. Byråns direktör skall närvara vid konferensernas sammanträden och äger taga del i förhandlingarna men ej i omröstningar.

3. Ingen ändring i denna konvention kan bliva gällande för unionen utan de i unionen deltagande länders enhälliga samtycke.

Art. 25.

1. De utom unionen stående länder, vilka anordna lagligt skydd för de rättigheter, som äro föremål för denna konvention, kunna på begäran tillträda densamma.

2. Detta tillträde skall skriftligen anmälas för Schweiziska edsförbundets regering och av denna meddelas övriga regeringar.

Tillträdet skall utan vidare innebära åtagande av alla de förpliktelser och delaktighet i alla de fördelar, som i denna konvention bestämmas; *tillträdet* rättsverkan skall inträda en månad efter det av Schweiziska edsförbundets regering avsänts meddelande till de övriga unionsländerna, såvida icke en senare dag angivits av det tillträdande landet. Dock kan det tillträdande landet vid sin anslutning till unionen förklara sig ämna, åtminstone tills vidare, i stället för art. 8 i vad avser översättningar sätta bestämmelserna i art. 5 av unionskonven-

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.

Art. 24.

La présente Convention peut être soumise à des révisions en vue d'y introduire les améliorations de nature à perfectionner le système de l'Union.

Les questions de cette nature, ainsi que celles qui intéressent à d'autres points de vue le développement de l'Union, sont traitées dans des Conférences qui auront lieu successivement dans les pays de l'Union entre les délégués desdits pays. L'Administration du pays où doit siéger une Conférence prépare, avec le concours du Bureau international, les travaux de celle-ci. Le Directeur du Bureau assiste aux séances des Conférences et prend part aux discussions sans voix délibérative.

Aucun changement à la présente Convention n'est valable pour l'Union que moyennant l'assentiment unanime des pays qui la composent.

Art. 25.

Les Etats étrangers à l'Union et qui assurent la protection légale des droits faisant l'objet de la présente Convention, peuvent y accéder sur leur demande.

Cette accession sera notifiée par écrit au Gouvernement de la Confédération Suisse, et par celui-ci à tous les autres.

Elle emportera, de plein droit, adhésion à toutes les clauses et admission à tous les avantages stipulés dans la présente Convention. Toutefois, elle pourra contenir l'indication des dispositions de la Convention du 9 septembre 1886 ou de l'Acte additionnel du 4 mai 1896 qu'ils jugeraient nécessaire de substituer, provisoirement au moins, aux dispositions correspondantes de la présente Convention.

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

Art. 24.

Denna konvention kan underkastas revision i syfte att i densamma införa sådana förbättringar, som äro ägnade att fullkomna unionens system.

Frågor av denna art ävensom frågor, som ur andra synpunkter beröra unionens utveckling, skola behandlas vid konferenser, som efter hand hållas i de olika unionsländerna mellan ombud för dessa länder. Regeringen i det land, där en konferens skall hållas, förbereder med biträde av den internationella byrån konferensens arbeten. Byråns direktör skall närvara vid konferensernas sammanträden och äger taga del i förhandlingarna men ej i omröstningar.

Ingen ändring i denna konvention kan bliva gällande för unionen utan de i unionen deltagande länders enhälliga samtycke.

Art. 25.

De utom unionen stående stater, vilka anordna lagligt skydd för de rättigheter, som äro föremål för denna konvention, kunna på begäran tillträda densamma.

Detta tillträde skall skriftligen anmälas för Schweiziska edsförbundets regering och av denna meddelas övriga regeringar.

Tillträdet skall utan vidare innebära åtagande av alla de förpliktelser och delaktighet i alla de fördelar, som i denna konvention bestämmas. Dock kunna tillträdande länder vid sin anslutning till unionen angiva de bestämmelser i konventionen av den 9 september 1886 eller tilläggsakten av den 4 maj 1896, vilka de må anse nödigt att, åtminstone tills vidare, sätta i stället för motsvarande bestämmelser i denna konvention.

ticle 5 de la Convention d'Union de 1886 révisée à Paris en 1896¹, étant bien entendu que ces dispositions ne visent que la traduction dans la ou les langues du Pays.

Art. 26.

(1) Chacun des Pays de l'Union peut, en tout temps, notifier par écrit au Gouvernement de la Confédération suisse que la présente Convention est applicable à tout ou partie de ses colonies, protectorats, territoires sous mandat ou tous autres territoires soumis à sa souveraineté ou à son autorité, ou tous territoires sous suzeraineté, et la Convention s'appliquera alors à tous les territoires désignés dans la notification. A défaut de cette notification, la Convention ne s'appliquera pas à ces territoires.

(2) Chacun des Pays de l'Union peut, en tout temps, notifier par écrit au Gouvernement de la Confédération suisse que la présente Convention cesse d'être applicable à tout ou partie des territoires qui ont fait l'objet de la notification prévue à l'alinéa qui précède, et la Convention cessera de s'appliquer dans les territoires désignés dans cette notification douze mois après réception de la notification adressée au Gouvernement de la Confédération suisse.

(3) Toutes les notifications faites au Gouvernement de la Confédération suisse, conformément aux dispositions des alinéas 1 et 2 du présent article, seront communiquées par ce Gouvernement à tous les Pays de l'Union.

¹ Acte additionnel 1896. Art. 5. — Les auteurs ressortissants à l'un des pays de l'Union, ou leurs ayants cause, jouissent, dans les autres pays, du droit exclusif de faire ou d'autoriser la traduction de leurs œuvres pendant toute la durée du droit sur l'œuvre originale. Toutefois, le droit exclusif de traduction cessera d'exister lorsque l'auteur n'en aura pas fait usage dans un délai de dix ans à partir de la première publication de l'œuvre originale, en publiant ou en faisant publier, dans un des pays de l'Union, une traduction dans la langue pour laquelle la protection sera réclamée.

tionen 1886, reviderad i Paris 1896,¹ därvid det emellertid förutsättes, att dessa bestämmelser endast avse översättning till landets eget eller egna språk.

Art. 26.

1. Varje unionsland kan när som helst skriftligen meddela Schweiziska edsförbundets regering, att denna konvention skall avse, helt eller delvis, dess kolonier, protektorat, mandatområden eller andra territorier under dess suveränitet eller auktoritet eller alla territorier under dess överhöghet, och konventionen skall då vara tillämplig å alla territorier, som angivits i detta meddelande. Har sådant meddelande ej gjorts, är konventionen icke tillämplig å dessa territorier.

2. Varje unionsland kan när som helst skriftligen meddela Schweiziska edsförbundets regering, att denna konvention skall upphöra att avse helt eller delvis de territorier, som angivits i det uti föregående stycke nämnda meddelande, och konventionen skall i sådant fall upphöra att vara tillämplig å de i detta meddelande omförmälda territorier tolv månader efter mottagandet av det till Schweiziska edsförbundets regering ställda meddelandet.

3. Alla meddelanden, som enligt bestämmelserna i första och andra stycket av denna artikel gjorts till Schweiziska edsförbundets regering, skola av nämnda regering kungöras för alla unionsländer.

¹ Tilläggsakt 1896. Art. 5. — Författare, som tillhöra något av unionens länder, eller deras rättsinnehavare äga, i de övriga länderna, den uteslutande rätten att översätta eller låta översätta sina verk under hela den tid, rätten till originalverket varar. Dock upphör den uteslutande översättningsrätten, där författaren icke inom tio år, räknat från originalverkets första offentliggörande, gjort bruk av samma rätt genom att i något av unionsländerna offentliggöra eller låta offentliggöra en översättning på det språk, i fråga om vilket han ämnar påkalla skydd.

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

Art. 26.

Les Pays contractants ont le droit d'accéder en tout temps à la présente Convention pour leurs colonies ou possessions étrangères.

Ils peuvent, à cet effet, soit faire une déclaration générale par laquelle toutes leurs colonies ou possessions sont comprises dans l'accession, soit nommer expressément celles qui y sont comprises, soit se borner à indiquer celles qui en sont exclues.

Cette déclaration sera notifiée par écrit au Gouvernement de la Confédération Suisse, et par celui-ci à tous les autres.

Art. 26.

De fördragsslutande länderna hava rätt att när som helst tillträda denna konvention för sina kolonier eller utländska besittningar.

För detta ändamål kunna de antingen avgiva en allmän förklaring, att tillträdet avser alla deras kolonier eller besittningar, eller uttryckligen nämna dem, som under tillträdet innefattas, eller inskränka sig till ett angivande av dem, som därifrån uteslutas.

Denna förklaring skall skriftligen delgivas Schweiziska edsförbundets regering och av denna meddelas övriga regeringar.

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1928.

Art. 27.

(1) La présente Convention remplacera dans les rapports entre les Pays de l'Union la Convention de Berne du 9 septembre 1886 et les actes qui l'ont successivement révisée. Les actes précédemment en vigueur conserveront leur application dans les rapports avec les Pays qui ne ratifieraient pas la présente Convention.

(2) Les Pays au nom desquels la présente Convention est signée pourront encore conserver le bénéfice des réserves qu'ils ont formulées antérieurement, à la condition d'en faire la déclaration lors du dépôt des ratifications.

(3) Les Pays faisant actuellement partie de l'Union, au nom desquels la présente Convention n'aura pas été signée, pourront en tout temps y adhérer. Ils pourront bénéficier en ce cas des dispositions de l'alinéa précédent.

Art. 28.

(1) La présente Convention sera ratifiée, et les ratifications en seront déposées à Rome au plus tard le 1er juillet 1931.

(2) Elle entrera en vigueur entre les Pays de l'Union qui l'auront ratifiée un mois après cette date. Toutefois si, avant cette date, elle était ratifiée par six Pays de l'Union au moins, elle entrerait en vigueur entre ces Pays de l'Union un mois après que le dépôt de la sixième ratification leur aurait été notifié par le Gouvernement de la Confédération suisse et, pour les Pays de l'Union qui ratifieraient ensuite, un mois après la notification de chacune de ces ratifications.

(3) Les Pays étrangers à l'Union pourront, jusqu'au 1er août 1931, accéder à l'Union, par voie d'adhésion, soit à la Convention signée à Berlin le 13 novembre 1908, soit à la présente Convention. A partir du 1er août 1931,

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1928.

Art. 27.

1. Denna konvention skall i förhållandet mellan unionsländerna träda i stället för bernkonventionen den 9 september 1886 och de akter, genom vilka denna efter hand reviderats. De tidigare gällande akterna skola fortfarande vara tillämpliga i förhållandet till de länder, som icke ratificera förevarande konvention.

2. De länder, på vilkas vägnar denna konvention undertecknats, äga fortfarande tillgodonjuta av dem förut gjorda förbehåll, under villkor att de avgiva förklaring därom vid ratifikationernas deponering.

3. De till unionen nu hörande länder, på vilkas vägnar denna konvention icke undertecknas, kunna när som helst tillträda densamma. De äga i sådant fall påkalla tillämpning av bestämmelserna i föregående stycke.

Art. 28.

1. Denna konvention skall ratificeras och ratifikationerna skola deponeras i Rom senast den 1 juli 1931.

2. Den skall träda i kraft mellan de unionsländer, som ratificerat densamma, en månad efter nämnda dag. Därest emellertid konventionen före nämnda dag ratificerats av minst sex unionsländer, skall den träda i kraft mellan dessa unionsländer en månad efter det de fått från Schweiziska edsförbundets regering meddelande om deponering av den sjätte ratifikation samt, vad angår de unionsländer som ratificera senare, en månad efter meddelandet om envar av dessa ratifikationer.

3. Länder, som stå utom unionen, kunna senast den 1 augusti 1931 ansluta sig till unionen genom att tillträda antingen den i Berlin den 13 november 1908 undertecknade konventionen eller förevarande konvention. Efter den 1 augusti

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.

Art. 27.

La présente Convention remplacera, dans les rapports entre les Etats contractants, la Convention de Berne du 9 septembre 1886, y compris l'Article additionnel et le Protocole de clôture du même jour, ainsi que l'Acte additionnel et la Déclaration interprétative du 4 mai 1896. Les actes conventionnels précités resteront en vigueur dans les rapports avec les Etats qui ne ratifieraient pas la présente Convention.

Les Etats signataires de la présente Convention pourront, lors de l'échange des ratifications, déclarer qu'ils entendent, sur tel ou tel point, rester encore liés par les dispositions des Conventions auxquelles ils ont souscrit antérieurement.

Art. 28.

La présente Convention sera ratifiée, et les ratifications en seront échangées à Berlin au plus tard le 1er juillet 1910.

Chaque Partie contractante remettra, pour l'échange des ratifications, un seul instrument, qui sera déposé, avec ceux des autres pays, aux archives du Gouvernement de la Confédération Suisse. Chaque Partie recevra en retour un exemplaire du procès-verbal d'échange des ratifications, signé par les Plénipotentiaires qui y auront pris part.

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

Art. 27.

Denna konvention skall i förhållandet mellan de fördragsslutande staterna träda i stället för bernkonventionen av den 9 september 1886; därunder innefattade tilläggsartikeln och slutprotokollet av samma dag, ävensom tilläggsakten och tolkningsdeklarationen av den 4 maj 1896. Förenämnda konventionsakter skola fortfarande äga tillämplighet i förhållandet till de stater, som icke ratificera förevarande konvention.

De stater, som undertecknat denna konvention, kunna vid ratifikationernas utväxling förklara, att de önska, i fråga om den ena eller andra punkten, förbli bundna av bestämmelserna i de konventioner, som de tidigare undertecknit.

Art. 28.

Denna konvention skall ratificeras, och ratifikationerna skola utväxlas i Berlin senast den 1 juli 1910.

En var av de fördragsslutande parterna skall vid utväxlingen av ratifikationer avgiva en enda handling, som, jämte de övriga ländernas, skall nedläggas i Schweiziska edsförbundets regeringsarkiv. Häremot får varje part mottaga ett exemplar av protokollet över ratifikationernas utväxling, undertecknat av de fullmäktige, som däri tagit del.

ils ne pourront plus adhérer qu'à la présente Convention.

Art. 29.

(1) La présente Convention demeurera en vigueur pendant un temps indéterminé, jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où la dénonciation en aura été faite.

(2) Cette dénonciation sera adressée au Gouvernement de la Confédération suisse. Elle ne produira son effet qu'à l'égard du Pays qui l'aura faite, la Convention restant exécutoire pour les autres Pays de l'Union.

Art. 30.

(1) Les Pays qui introduiront dans leur législation la durée de protection de cinquante ans prévue par l'article 7, alinéa 1er, de la présente Convention, le feront connaître au Gouvernement de la Confédération suisse par une notification écrite qui sera communiquée aussitôt par ce Gouvernement à tous les autres Pays de l'Union.

(2) Il en sera de même pour les Pays qui renonceront aux réserves faites ou maintenues par eux en vertu des articles 25 et 27.

1931 kunna de endast tillträda förevarande konvention.

Art. 29.

1. Denna konvention *skall förbliva* gällande för obestämd tid och intill dess ett år förflutit från den dag, då uppsägning skett.

2. Sådan uppsägning skall ske hos Schweiziska edsförbundets regering. Uppsägningen gäller endast med avseende å det land, från vars sida den skett; för övriga unionsländer är konventionen fortfarande förbindande.

Art. 30.

1. De *länder*, som komma att i sin lagstiftning införa den i denna konventions art. 7 första stycket avsedda skyddstid av femtio år, skola därom göra anmälan hos Schweiziska edsförbundets regering genom en skriftlig förklaring, som av nämnda regering genast meddelas alla övriga *unionsländer*.

2. Detsamma skall gälla om de *länder*, vilka komma att avstå från förbehåll, som av dem gjorts *eller vidhållits* jämligt art. 25 och 27.

CONVENTION DE BERNE REVISÉE
1908.

DEN REVIDERADE BERNKONVENTIONEN
1908.

Art. 29.

La présente Convention sera mise à exécution trois mois après l'échange des ratifications et demeurera en vigueur pendant un temps indéterminé, jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où la dénonciation en aura été faite.

Cette dénonciation sera adressée au Gouvernement de la Confédération Suisse. Elle ne produira son effet qu'à l'égard du pays qui l'aura faite, la Convention restant exécutoire pour les autres pays de l'Union.

Art. 30.

Les Etats qui introduiront dans leur législation la durée de protection de cinquante ans prévue par l'article 7, alinéa 1er, de la présente Convention, le feront connaître au Gouvernement de la Confédération Suisse par une notification écrite qui sera communiquée aussitôt par ce Gouvernement à tous les autres Etats de l'Union.

Il en sera de même pour les Etats qui renonceront aux réserves faites par eux en vertu des articles 25, 26 et 27.

Art. 29.

Denna konvention skall träda i kraft tre månader efter utväxlingen av ratifikationer samt förbliva gällande för obestämd tid och intill dess ett år förflutit från den dag, då uppsägning skett.

Sådan uppsägning skall ske hos Schweiziska edsförbundets regering. Uppsägningen gäller endast med avseende å det land, från vars sida den skett; för övriga unionsländer är konventionen fortfarande förbindande.

Art. 30.

De stater, som komma att i sin lagstiftning införa den i denna konventions art. 7 första stycket avsedda skyddstid av femtio år, skola därom göra anmälan hos Schweiziska edsförbundets regering genom en skriftlig förklaring, som av nämnda regering genast meddelas alla övriga unionsstater.

Detsamma skall gälla om de stater, vilka komma att avstå från förbehåll, som av dem gjorts jämlikt art. 25, 26 och 27.

Vœux
adoptés par
la Conférence de Rome.

Önskemål
uttalade av
konferensen i Rom.

Vœu I
relatif à la sauvegarde du droit moral
après la mort de l'auteur.
(*Proposition de la Délégation italienne.*)

La Conférence émet le vœu que les Pays de l'Union envisagent la possibilité d'introduire dans les législations respectives, qui ne contiendraient pas de dispositions à cet égard, des règles propres à empêcher qu'après la mort de l'auteur son œuvre ne soit déformée, mutilée ou autrement modifiée au préjudice de la renommée de l'auteur et des intérêts de la littérature, de la science et des arts.

Vœu II
relatif aux emprunts licites.
(*Proposition de la Délégation norvégienne.*)

La Conférence émet le vœu que chaque législation précise clairement les limites du droit d'emprunt.

Vœu III
relatif au « droit de suite ».
(*Proposition des Délégations belge, française et italienne.*)

La Conférence émet le vœu que ceux des Pays de l'Union, qui n'ont pas encore adopté de dispositions législatives consacrant au profit des artistes un droit inaliénable à une participation dans le produit des transmissions successives des leurs œuvres originales

Önskemål I
angående skydd för den personliga rätten
efter författarens eller konstnärrens död.
(*Förslag av den italienska delegationen.*)

Konferensen uttalar som ett önskemål, att unionsländerna ville undersöka möjligheten av att i de särskilda lagstiftningarna, där dessa icke redan innehålla stadganden i sådant avseende, införa bestämmelser till förhindrande av att efter författares eller konstnärers död hans verk förvanskas, stympas eller annorledes ändras, till men för hans anseende eller för litteraturens, vetenskapens eller konstens intressen.

Önskemål II
angående tillåtna lån.
(*Förslag av den norska delegationen.*)

Konferensen uttalar som ett önskemål, att varje lagstiftning klart angiver gränserna för lånerätten.

Önskemål III
angående konstnärers rätt till avgift när hans verk säljes.
(*Förslag av de belgiska, franska och italienska delegationerna.*)

Konferensen uttalar som ett önskemål, att de unionsländer, vilka ännu icke meddelat lagbestämmelser som tillförsäkra konstnärerna en oavhållbar rätt till delaktighet i inkomsten av senare offentliga försäljningar av deras originalverk, måtte överbäga möjligheten av

VŒUX
1928.

passant en vente publique, prennent en considération la possibilité de mettre à l'étude de telles dispositions.

Vœu IV

concernant un système de preuve de la date de création des œuvres littéraires, artistiques et scientifiques.

(*Proposition de la Délégation française.*)

La Conférence émet le vœu que les Pays de l'Union envisagent des mesures qui, sans imposer aux auteurs aucune formalité obligatoire, leur ouvrent la faculté d'établir soit la date de leurs créations littéraires, artistiques ou scientifiques, par exemple suivant le système de l'enveloppe double dite enveloppe Soleau, soit leur qualité de ressortissants de l'un des Pays de l'Union.

Vœu V

relatif à la protection des droits des artistes exécutants.

(*Proposition de la Délégation italienne.*)

La Conférence émet le vœu que les Gouvernements qui ont participé aux travaux de la Conférence envisagent la possibilité de mesures destinées à sauvegarder les droits des artistes exécutants.

Vœu VI

relatif à l'unification des Conventions d'Union de Berne et de Buenos-Ayres, révisée à La Havane.

(*Proposition des Délégations brésilienne et française.*)

La Conférence, Considérant l'identité des principes généraux qui dominent et des buts vers lesquels tendent la Convention de Berne,

ÖNSKEMÅL
1928.

en undersökning, huruvida sådana bestämmelser kunna införas.

Önskemål IV

angående ett bevisningssystem rörande tidpunkten för litterära, konstnärliga eller vetenskapliga verks tillkomst.

(*Förslag av den franska delegationen.*)

Konferensen uttalar som ett önskemål, att unionsländerna måtte undersöka, huruvida regler kunna införas som, utan att pålägga författare och konstnärer någon obligatorisk formalitet, bereda dem möjlighet att fastställa så väl tidpunkten för tillkomsten av deras litterära, konstnärliga eller vetenskapliga verk, exempelvis genom systemet med dubbelt konvolut, det så kallade konvolut Soleau, som ock deras egenskap att tillhöra ett unionsland.

Önskemål V

angående skydd för utövande konstnärers rättigheter.

(*Förslag av den italienska delegationen.*)

Konferensen uttalar som ett önskemål, att de regeringar, som deltagit i konferensens arbeten, måtte undersöka möjligheten av att införa bestämmelser för tillvaratagande av utövande konstnärers rättigheter.

Önskemål VI

angående åvägbringande av enhetlighet mellan bernunionskonventionen samt den i Buenos Aires undertecknade, i Havana reviderade unionskonventionen.

(*Förslag av de brasilianska och franska delegationerna.*)

I betraktande av överensstämmelsen mellan de grundsatser och syften, som kommit till uttryck, å ena sidan, i bernkonventionen, reviderad i Berlin och se-

révisée à Berlin puis à Rome, et la Convention signée par les États américains à Buenos-Ayres en 1910 puis révisée à La Havane en février 1928;

Constatant la concordance du plus grand nombre des dispositions de l'une et l'autre Convention:

Emet le vœu, conformément aux suggestions émises par la Délégation du Brésil et la Délégation française, que, d'une part, les Républiques américaines signataires d'une Convention à laquelle les États non américains n'ont pas la possibilité d'adhérer, viennent, à l'exemple du Brésil, accéder à la Convention de Berne révisée à Rome, et que, d'autre part, tous les Gouvernements intéressés se concertent en vue de préparer une entente générale ayant pour base les règles similaires des deux Conventions et pour objet l'unification mondiale des lois protégeant les créations de l'esprit.

dermera i Rom, samt, å andra sidan, i den av de amerikanska staterna i Buenos Aires 1910 undertecknade och i februari 1928 i Havana reviderade konventionen,

och med hänsyn till överensstämmelsen mellan de flesta föreskrifterna i den ena och den andra konventionen,

uttalar konferensen, i anslutning till det av den brasilianska och den franska delegationen framställda förslag, såsom ett önskemål att, å ena sidan, de amerikanska republiker, som undertecknat en konvention till vilken icke-amerikanska stater ej hava möjlighet att ansluta sig, måtte i likhet med Brasilien tillträda den i Rom reviderade bernkonventionen samt att, å andra sidan, alla intresserade regeringar måtte förena sig om att förbereda ett allmänt samförstånd på grundvalen av de två konventionernas likartade regler och i syfte att uppnå ett universellt förenhetligande av de lagar, som avse skydd för skapelser av andlig verksamhet.

Den internationella konferensen för skydd av litterära och konstnärliga verk.

Särtryck ur Svensk juristtidning 1928.

År 1886 avslöts mellan ett antal stater — Tyskland, Frankrike, Storbritanien, Italien, Spanien, Belgien och Schweiz ävensom Tunis, Haïti och Liberia — den s. k. Bernkonventionen angående bildande av en union för skydd av litterära och konstnärliga verk. Denna konvention blev utgångspunkt för en betydelsefull utveckling på den internationella rättens område. Till den genom konventionen skapade unionen («Bernunionen») har efter hand anknutit sig ett stort antal europeiska och utomeuropeiska stater, för närvarande ej mindre än 39. I Europa är Ryssland den enda stat av större betydelse som står utanför unionen. Av amerikanska stater hava däremot hittills endast Brasilien och Canada anslutit sig, av asiatiska endast Japan.

Den ursprungliga Bernkonventionen har undergått åtskilliga förändringar, framför allt vid den revision, som den underkastades å en år 1908 hållen konferens i Berlin. Den »reviderade Bernkonvention», som då kom till stånd, utgör för närvarande unionens rättsliga grundval.

Enligt en artikel i denna konvention skola tid efter annan konferenser hållas för ytterligare reviderande av de unionella bestämmelserna. Å konferensen i Berlin bestämdes, att en sådan konferens skulle äga rum i Rom år 1918. Det mellankommande världskriget omöjliggjorde emellertid realiserandet av detta beslut, och först innevarande år har den beramade konferensen kunnat komma till stånd. Under tiden från och med d. 7 sistlidne maj till och med d. 2 juni hava delegerade från samtliga unionsstater (för Sverige artikelförfattaren ävensom advokaten E. Lidforss) och från ett stort antal andra länder — däribland Förenta staterna — varit samlade i Rom, och ur förhandlingarna har framgått en ny reviderad »Bernkonvention», vilken redan vid själva konferensen undertecknats av det stora flertalet unionsstater och, efter vad man får hoppas, kommer att under de närmaste åren ratificeras av signatärmakterna. Formellt sett har konferensen alltså haft ett lyckosamt förlopp och lett till beaktansvärt resultat. Ser man till realiteterna, visar det sig emellertid, att åtskilliga ändringsförslag av vikt icke uppnådde den enstämmiga anslutning, som skulle varit av nöden för deras antagande, och att den nya konventionen över huvud ej företer många mera väsentliga avvikelser från den år 1908 ingångna.

Att här i detalj redogöra för alla de å konferensen diskuterade spörsmålen lärer ej kunna ifrågakomma, men vissa av de behandlade frågorna torde för tjäna ett omnämmande.

Bernkonventionens grundprincip är, att varje till unionen hörande stat har att bereda verk, av litterär eller konstnärlig art, som publiceras i någon av de övriga unionsstaterna, ett skydd, vars omfattning emellertid i allmänhet ej är i konventionen bestämt på annat sätt än att de utländska verken skola i rättsligt hänseende likställas med de inhemska. Inom denna ram äger varje uni-

onsstat i regel frihet att efter vad där finnes lämpligt gestalta sin lagstiftning. Utöver likställighetsprincipen uppställer emellertid konventionen — den ursprungliga såväl som den i Berlin reviderade — ett antal materiella regler, åsyftande att i ett eller annat hänseende tillförsäkra de i någon av unionens stater utkomna verken ett visst i själva konventionen reellt bestämt skydd i varje annan unionsstat. Så t. ex. äro, enligt en säkerligen riktig ehuru ej helt oomstridd tolkning av en artikel i 1908 års konvention, upphovsmän till dramatiska, musikdramatiska och rent musikaliska verk ovillkorligen skyddade mot egenmäktigt utförande av verken i annat unionsland än hemlandet. Enligt en annan artikel äro upphovsmän till litterära eller artistiska verk skyddade mot verkens framförande i kinematografisk form inom främmande unionsland. Enligt ännu en annan bestämmelse i konventionen är under vissa omständigheter tidningsartiklars återgivande i andra tidningar förbjudet.

Huvudfrågor på konferensen utgjorde två förslag, som före förhandlingarnas början framlagts av de organ, vilka det enligt konventionen ålåg att förbereda konferensen: italienska regeringen och unionens permanenta byrå i Bern.

Det ena av dessa förslag avsåg enhetlig reglering av *skyddstidens omfattning*. Den nu gällande konventionen proklamerar såsom princip, att denna tid skall omfatta upphovsmannens livstid och femtio år efter hans frånfalle. Bestämmelsen är emellertid ej ovillkorlig, utan det lämnas öppet åt de särskilda staterna att bestämma en kortare skyddstid, något som medför, att verk från en stat, som begagnar sig av detta medgivande, ej bliva i de andra staterna skyddade längre än de åtnjuta skydd i hemlandet. Det vida övervägande flertalet unionsstater har, med anslutning till denna principståndpunkt, bestämt skyddstiden till femtio år från dödsfallet (eller, vad vissa stater angår, ännu längre tid). Undantag bilda egentligen endast Sverige, Tyskland, Österrike, Schweiz, Bulgarien, Rumänien och Japan, vilka alla stannat vid en skyddstid av trettio år från upphovsmannens död. I viss mån företer dock även den engelska lagstiftningen ett undantag, så till vida som skyddet där är fullständigt genomfört endast under tjugufem år från upphovsmannens död, varefter verket faller inom vad man plägar kalla »le domaine public payant» d. v. s. får utgivas av vem som helst, mot skyldighet för utgivaren att betala upphovsmannens rättssinnehavare viss tantième för varje sålt exemplar.

Italienska regeringen och Bernbyrån hade föreslagit utmönstrande av rättigheten att fastställa kortare skyddstid än femtio år från dödsfallet. Detta förslag, som framlades redan för ungefär $1\frac{1}{2}$ år sedan, hade i Tyskland väckt starkt motstånd men även vunnit ivriga anhängare. De tyska delegerade, som personligen voro stämda för förslaget, förklarade sig dock av sina instruktioner hindrade att biträda detsamma. Tyska regeringen vågade nämligen icke ställa i utsikt förslagets antagande av riksdagen. Emellertid vore regeringen benägen att verka för femtioårstidens genomförande i den i England gällande formen, om — på sätt från svenska sida hade föreslagits — konventionen underginge ett förtydligande, som ställde utom tvivel att i femtioårstiden finge inräknas även den tid, varunder ett verk befunde sig i »le domaine public payant». Då emellertid enighet ej kunde uppnås om detta svenska förslag, fick frågan om skyddstidens uniformering förfalla.

Huruvida, även bortsett från vad konventionen innehåller, den nuvarande svenska bestämmelsen i ämnet lämpligen kan bibehållas, torde böra bliva föremål för närmare övervägande inom landet. Från författares, tonsättares, förläggares och bildande konstnärers sida hava framträtt yrkanden om skyddstidens förlängning till femtio år från upphovsmannens död, och även det engelska systemet har här haft förespråkare. Å andra sidan hava inom riksdagen och annorstädes höjts röster för den nuvarande skyddstidens förkortande.

Det andra huvudspörsmålet på konferensen gällde författares och tonsättares rätt att förfoga över *radioutsändning* av deras verk.

Såvitt rör *litterära verk* innebär den gällande konventionen ingen som helst bestämmelse, varur en dylik rätt skulle kunna härledas. I fråga åter om *musikaliska verk* torde, med hänsyn till en artikel i konventionen, som (rätt tolkad) lämnar åt tonsättaren att bestämma om verkets offentliga utförande, kunna med fog göras gällande, att tonsättarens samtycke är av nöden även för verkets radiering, vilken i själva verket måste betraktas såsom en form av offentlig utförande.

Italienska regeringen och Bernbyrån hade föreslagit upptagande i konventionen av en bestämmelse, som i avseende å såväl litterära som musikaliska verk (och för övrigt även verk av bildande konst) oförtydligt och utan begränsning lade bestämmanderätten i upphovsmannens hand. Härom utspunno sig livliga meningsutbyten, som upptogo en stor del av konferensens förhandlingar. Delegerade från vissa stater — huvudsakligen Norge, Australien och Nya Zeeland — hävdade med stor iver radioväsendets sociala och kulturella betydelse, som enligt deras mening krävde, att radioföretagen finge, även utan en upphovsmans samtycke, förfoga över hans verk, mot skyldighet att betala ett av skiljemän eller offentlig myndighet fastställt honorar. Från andra håll gjordes lika energiskt gällande, att en dylik inskränkning i upphovsmannarätten *å ena sidan* icke påkallades av något verkligt behov, då redan de verk, för vilka skyddstiden utgått, bildade ett ur kulturell synpunkt nästan outtömligt förråd, *å andra sidan* vore betänklig, då den kunde befaras minska den utsikt till välbehörlig och välförtjänt inkomst, som radioväsendets utveckling eljest syntes erbjuda författare och tonsättare. Då överläggningarna till sist hotade att lämna ett helt negativt resultat, funno sig de med Italiens och Bernbyråns förslag sympatiserande delegationerna till sist föranlåtna att i viss mån tillmötesgå sina motståndare. De drevos härtill *dels* av omtanke om de litterära verkens upphovsmän, vilka tillsvidare äro, såvitt på konventionen beror, helt skyddslösa gentemot radioföretagen, och *dels* av de från vissa håll framkomna antydningarna om konventionens och unionens bristande hållfasthet i ett under radioväsendets motsedda utveckling till äventyrs ytterligare tillspetsat motsatsförhållande mellan å ena sidan författare och tonsättare, å andra sidan de sociala intressenas målsmän. I den nya konventionen upptogs alltså slutligen en artikel, som i princip fastslår författares och tonsättares rätt att träffa förfogande över deras verks utsändande i radio, men tillika uttalar, att de särskilda unionsstaternas lagstiftning har att reglera villkoren för utövandet av denna rätt, med iakttagande av, bland annat, att författare eller tonsättare under alla omständigheter äger åtnjuta skälig ersättning som, i brist av överenskommelse, fixeras av kompetent myndighet. I den av vederbörande kommission avgivna rapporten inflöt emellertid på svenskt initiativ det viktiga uttalandet, att man vore överens om att en stat ej borde i förevarande hänseende skrida till inskränkning i upphovsmannarätten, med mindre nödvändigheten därav blivit konstaterad genom denna stats egen erfarenhet.

Bland övriga frågor, som avhandlades på konferensen, må framhållas spörsmålet om den »ideella» upphovsmannarätten (»le droit moral de l'auteur»). I avseende härå intogs i den nya konventionen en bestämmelse, som fastslår upphovsmannens rätt att, utan hänsyn till varje fråga från hans sida gjord utfästelse av förmögenhetsrättslig art, motsätta sig varje slags förvanskning av hans verk, som kan leda till förfång för hans anseende. Därjämte fattades en resolution (»voeu»), innefattande hemställan till unionsstaterna att undersöka möjligheterna för att i den inre lagstiftningen införa bestämmelser till förhindrande även efter upphovsmannens död av förvanskningar, som kunde skada hans anseende eller litteraturens, konstens eller vetenskapens intressen.

I fråga om utövande konstnärer hade framlagts vissa förslag, åsyftande att skydda deras prestationer mot egenmäktigt spridande genom radio eller gram-mofon. Dessa förslag vunno dock ej allmännare gehör, huvudsakligen därför att frågan ansågs vara artskild från spörsmålet om upphovsmannaskydd och därför ej falla inom konferensens kompetensområde. Emellertid antogs en resolution angående önskvärdheten av att de i konferensen deltagande sta-terna undersökte möjligheten av åtgärder i syfte att skydda dessa konstnärers prestationer.

Omnämnas må till sist, att enighet ej kunde uppnås angående ett av den svenska och den norska delegationen framställt samt av Danmarks, Finlands, Nederländernas och Schweiz' delegerade biträtt förslag om inryckande i kon-ventionen av en bestämmelse angående hänskjutande till den fasta internatio-nella domstolen av alla tvister om konventionens tolkning. De invändningar, som riktades mot förslaget, voro av processuell art och ägde tillämpning å kollektiva traktater i allmänhet, däri inbegripna åtskilliga redan avslutade, som innehålla enahanda bestämmelse. Hade man velat åt frågan ägna erforderlig tid och omsorg, skulle man tilläventyrs kunnat ernå ett positivt resultat, som hade betecknat ett avsevärt framsteg på den internationella rättens område.

Om, såsom redan framhållits, konferensens resultat — däri inräknade åtskilliga här ej omnämnda detaljändringar i 1908 års konvention — kunna synas mindre betydande, torde man dock, på sätt göres gällande i den vid kon-ferensens slut utarbetade »generalrapporten», äga anledning till en viss till-fredsställelse över att, i en tid av sociala brytningar och därav följande osä-kerhet i rättsåskådningen på förevarande område, denna konventions huvud-principer och den på desamma byggda unionen lämnats oantastade, och att antalet av de till unionen anslutna staterna alltjämt är i stigande.

E. Marks von Württemberg.

Statens offentliga utredningar 1929

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

- Förslag till omorganisation av rättsobducentväsendet m. m. [11]
Lagberedningens förslag ang. vissa internationella rättsförhållanden. 1. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap m. m. [12] 2. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge ang. indrivning av underhållsbidrag m. m. [13]
Lagberedningens förslag till revision av ärvdabalken. 3. Förslag till lag om testamente m. m. [22]
Yttranden av häradshövdingar och rådhusrätter över processkommissionens betänkande ang. rättegångsväsendets utbildning. [25]
Förberedande utkast till strafflag. Falsk förklaring. Falsk angivelse m. m. [26]
Yttranden i anledning av betänkande ang. ordnande av vissa ekonomiska och organisatoriska förhållanden vid genomförande av den ifrågasatta rättegångsreformen. 1. (Hovrätter, nedre justitierevisionen, justitiekanslern, häradshövdingar.) [30] 2. (Rådhusrätter, vissa centrala verk, länsstyrelser, vissa sammanslutningar.) [31]
Förslag till ändringar i lagstiftningen om rätt till litterära och konstnärliga verk. [37]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

- Betänkande ang. rationell skatteuppbörd. [17]
Förslag till tillämpningsföreskrifter till tulltaxeförordningen. [23]
Statskontorets utlåtande i fråga om grunderna för den olika verk och myndigheter åliggande placeringen av statsverkets jämte därtill hörande fonders kapital. [35]

Politi.

- Betänkande med förslag till lagstiftning om åtgärder mot lösdriveri samt åtgärder mot sedslöst leverne av samhällsskadlig art. [9]
Betänkande med förslag till lagstiftning om alkoholistvård. [29]

Socialpolitik.

- Svenska aktiebolags balansräkningar åren 1911—1926. [4]
Betänkande ang. en reformerad sjukförsäkring m. m. [24]
Betänkande ang. moderskapskydd. [28]

Hälso- och sjukvård.

- Berättelse rörande studier i vissa sinnessjukvårdsfrågor — särskilt arbetsterapi och hjälperksamhet — i Danmark, Tyskland, Holland och Schweiz. [7]
Betänkande med förslag till steriliseringslag. [14]
Förslag till lag ang. bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootilag) och förordning med närmare föreskrifter ang. bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootiförordning). [18]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

- Redogörelse för de eklelesiastika boställena. 6. Kopparbergs län. [5]
Utredning beträffande centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet och en blivande högre lantbruksundervisnings inbördes ställning. [19]
Betänkande ang. primär jordbruks- och skogskredit. [86]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

- Betänkande ang. statens medverkan för vinnande av ökad skogsproduktion å vissa marker. [27]
Betänkande ang. statslån till kommuner för inköp av skogsmark i vissa fall. [34]

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

- Betänkande och förslag ang. vissa ekonomiska spörsmål rörande enskilda järnvägar. [2]
Betänkande med förslag till förordning om motorfordon m. m. jämte därmed sammanhängande författningar samt till stadga om trafiken å vägar och gator. [16]
Betänkande med förslag rörande understöd åt den civila luftfarten. [21]

Bank-, kredit- och penningväsen.

- Betänkande med utkast till lagstiftning om ekonomiska föreningsars rätt att driva inlåningsrörelse. [15]

Försäkringsväsen.

- Betänkande och förslag ang. tryggande av hos enskild arbetsgivare anställd personals rätt till utfäst pension. [3]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

- Utredning och förslag rörande studieunderstöd åt lärjungar vid statens läroverk och med dem jämförliga läroanstalter. [6]
Utredning och förslag rörande praktisk lärarkurs för blivande lärare vid de allmänna läroverken m. fl. undervisningsanstalter. [10]
Utredning och förslag rörande lantmåteriundervisningens ordnande. [20]
Utredning av vissa frågor rörande tillämpningen av 1927 års skolorganisation m. m. [32]
Utredning rörande allmänna läroverk för flickor m. m. [33]

Försvarsväsen.

- Förenklning av organisationen å flottans stationer m. m. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid flottans station i Stockholm. (Supplement till del 3. Lokalfrågor.) [1]
1928 års tjänstesakkunnigas utredning och förslag i fråga om underofficerarnas tjänsteställning. [8]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.